

М

m, M I 1. *чешият* съгласен звук [m] и буквата **m**, която го обозначава **2.** [em] и **em** нескл. ср. название на съгласния звук [m] и на буквата **m 3. m** съкр. от **metr** м (метър) **4. M** римска цифра за 1000

m II, mm междум. м-м-м, хм

m III съкр. **1.** език. м.р. (мъжки род) **2. t.m.** (tohoto měsíce) т.м. (този месец) **3. m.p.** (mani propria) собственоръчно **4. M. (mistr)** магистър: **M. Jan Hus** магистър Ян Хус

má I. *вж.* **mít**

má II *вж.* **můj**

má III, moje жс. моята (жена ми)

macarát, -a *зоол.* протей (Proteus): ~ **jeskynní** пещерен, европейски протей

macech|a, -y жс. често пейор. мащеха

mac|ek, -ka м. *експр.* **1.** едър котарак; едра котка **2.** друго едро животно (заек, мечка и под.): **pořádný ~ek vyhopkoval z lesa** един доста едър заек изскочи от гората

maces, -u м. *рел.* маца (пасхален хляб у евреите)

macešk|a, -y жс. *бот.* теменуга, теменужка (Viola)

macešsky нар. мащински; като мащеха: **jednat** ~ постъпвам като мащеха; държам се като мащеха

macešsk|ý, -á, -é мащински; който се отнася до мащеха; присъщ на мащеха: ~ **ý vztah** мащинско отношение

mač, -e м. *разг. експр.* спортна среща; мач

mačen|ý, -á, -é 1. нахиснат, намокрен, навлажнен **2.** натопен, потопен: ~ **é sušenky (v čokoládě)** шоколадови бисквити; бисквити с шоколадова глазюра

mač|et, -ím, 3. мн. -í/-ejí нескв. **1.** нахисвам, нато-
пявам: ~ **et prádlo** нахисвам пране **2.** на-
мокрям, навлажнявам, наквавам: ~ **et si ruce ve vodě** намокрям си ръцете **3. (co do čeho)** топя, овълвам (нещо в нещо): ~ **et pečivo v cukru** овълвам сладки в захар

mačkadl|o, -a ср. техн. преса: ~ **o brambor, ~o na brambory** преса за картофи

mačkanic|e, -e жс. разг. навалица, блъсканица, тъпканица: ~ **e ve vlaku** блъсканица, навалица във влак

mačkan|ý, -á, -é мачкан, смачкан: ~ **é brambory (jako krmivo)** смачкани картофи (като фураж)

mačk|at, -ám нескв. 1. (co) притискам, натискам (нещо): ~ **at tlačítko zvonku** натискам копче

на звънец **2. (co)** мачкам, смачквам (нещо): ~ **at papír** мачкам хартия; ~ **at brambory** смачквам картофи **3. (co z čeho)** стискам, из-
стисквам (нещо от нещо): ~ **at pastu z tuby** изстисквам паста от туба

mačk|at se, -ám se нескв. 1. мачкам се: **látka se ~á** платът се мачка **2. разг.** тълпя се, блъскам се, натискам се: ~ **at se u šatny** блъскам се пред гардероба

mačkátk|o, -a ср. разг. бутон; копче за на-
тискане

mačkavost, -i жс. мачкаемост: **látky se sniženou ~í** платове с малка мачкаемост

mačkav|ý, -á, -é който се мачка; (лесно)мач-
каем: **látky ~é a nemačkové** мачкаеми и не-
мачкаеми платове

mačk|nout, -nu (na co, co) натисна, понатисна (нещо)

madal, -u м. *бот.* див кестен (Aesculus hippocastanum)

madam, madame [-dam] нескл. *жс.* малко остар. мадам, господжо (учтиво обръщение към же-
на)

maďarsky нар. унгарски, по унгарски

maďarsk|ý, -á, -é унгарски: ~ **ý jazyk** унгарски език

maďarštin|a, -y жс. унгарски език

maděrl|a, -y жс. 1. *остар.* висока шапка **2. et-
ногр.** мадера (народен танц) **3. в съчет. на ~u разг. експр.** окончателно, напълно, без
остатък, съвсем: **rozbit něco na ~u** съвсем
счупя нещо; счупя нещо на парчета

madl|o, -a ср. 1. дръжка, гривна (на гимнасти-
чески уред): **kůň s ~y** кон с гривни **2.** перило; опорка; горна част на парапет: **schodišťová ~a** стълбищни перила; **přidržíte se pohyb-
livých madel (v metru)** дръжете се за подвиж-
ните перила (на ескалатор в метрo)

madon|a, -y жс. 1. рел. Мадона, Богородица, Дѣва Мария **2.** мадона, богородица (икона или статуя на Мадоната): **renesanční ~a** ренесансова мадона

madonk|a, -y жс. мадонка, богородичка (икон-
ка или статуя на Мадоната, медалион с
нейния образ): **zlatá ~a na krk** златно меда-
лионче с мадонка за врата

madrigal, -u м. *лит. муз.* мадригал

madrigalist|a, -y м. *лит. муз.* мадригалист (автор и изпълнител на мадригали)

mafián, -a м. *експр.* мафиот

mafie, -e ж. мафия

mág, -a м. 1. *остар. поет.* маг 2. магьòсник, вълшëбник 3. илюзионист

magacín, -u м. *разг.* склад, магазин: **vojenské** ~у военни складове

magazín, -u м. 1. илюстрирано списание; магазин 2. универсален магазин: **pařížské, americké, moskevské** ~у парижки, американски, московски универсални магазини

maggi нескл. ср. „маги“ (подправка за супа)

magický, -á, -é 1. магически, вълшëбен, чудесен: ~á **formule** магическа формула; заклинание; ~á **hůlka** магическа, вълшëбна пръчица; ~ý **čtverec** *мат.* магически квадрат 2. в *счет.* ~é **oko (u rádia)** *електр.* индикатор 3. тайнствен, загадъчен 4. илюзионистки: **představení akrobatická a** ~á представлениа на акробати и илюзионисти

magie, -e ж. магия, вълшëбство

magister *вж.* **magistr**

magistr, -r м. магистър (*академична степен*): ~r **farmacie** магистър фармацевт

magistr|a, -y ж. жена магистър

magistrál|a, -y ж. магистрала

magistrát, -u м. *остар.* градско самоуправление; кметство, муниципалитет

magistrát|ní, -í, -í муниципален, общински: ~í **úředník** общински чиновник; ~í **rada** общински съветник

maglajz, -u м. *разг. експр.* 1. сбиване, тупаница, патаклама 2. неприятност, бъркотия; (голяма) каша: **až to praskne, to bude** ~! когато това излезе найве, страшна каша ще стане!

magma, -tu ср. *геол.* ма̀гма: **chladnutí, tuhnutí** ~tu застиване, втвърдяване на ма̀гма

magmatický [-ty-], -á, -é магмен

magmový, -á, -é магмен

magrát, -a м. 1. *истор.* маг̀рат (*висш унгарски или полски благородник*): **moc uherských** ~ů власт на унгарски маг̀рати 2. маг̀рат (*богат и влиятелен човек*): **bankovní, průmysloví, finanční** ~i банкови, промишлени, финансови маг̀рати; **filmový, novinářský** ~ филмов, журналистически маг̀рат

magrátský, -á, -é който се отнася към маг̀рат; маг̀ратски: ~é **kruhy** маг̀ратски кръгове

magnet, -u м. магнит: ~ **ve tvaru podkovy** подковообразен магнит; **hra byla pro diváky** ~em *прен.* играта беше като магнит за зрители

magnetický [-ty-], -á, -é магнетичен, магнитен: ~á **střelka**, ~á **jehla** магнитна стрелка (*на компас*); ~é **pole** *физ.* магнитно поле; ~á **sil-**

čára *физ.* магнитна силова линия; ~ý **nosič** *спец.* магнитен носител (*касета, диск и под.*)

magnetit [-ty-], -u м. *минер.* магнетит; желязна руда

magnetizm|us, magnetism|us [-tyz-], -u м. магнетизъм: **zemský** ~us земен магнетизъм

magnetiz|ovat [-ty-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* магнетизирам, намагнитвам/намагнитя, намагнетизирам (*нещо*)

magnetofon, -u м. магнетофон

magnetofonový, -á, -é магнетофонен: ~ý **záznam**, ~á **nahrávka** магнетофонен запис; запис на магнетофон; ~ý **pásek** магнетофонна лента

magnetov|ec, -ce м. *минер.* магнетит; желязна руда

magnetový, -á, -é магнитен: ~á **ocel** магнитна стомана; стомана за производство на магнити

magnezi|um [-ne-/né-], -a м. *хим.* магнезий (Mg)

Magnificence [-ny-], -e ж. в *счет.* **Jeho Magnificence** Негово Превъзходителство ректорът

magnoli|e [-no-/no-], -e ж. *бот. град.* магнолия (Magnolia)

magor, -a м. *разг. експр.* ха̀хо, к̀ку; откочен, ненормален, смъхнат, луд: **dělat** ~a правя се на луд; **být z něčeho** ~ съвсѐм съм изку̀кал от нещо

magot, -a м. *зоол.* ма̀го (*маймуна*) (Macacus inuus)

mahagon, -u м. махагòн: **pravý** ~ истински махагòн

mahagonový, -á, -é махагòнов: ~ý **nábytek** махагòнови мебели; ~á **barva** махагòнов цвят; цвят махагòн

maharadž|a, -i м. махараджа

mách|at, -ám *несв.* 1. (*со*) пла̀кна (*нещо*): ~at **prádlo** пла̀кна пране 2. (*čím*) *рядко* ма̀хам (*с нещо*), разма̀хам (*нещо*): ~at **rukama** ма̀хам с ръце

mách|at se, -ám *se* *несв.* 1. пла̀кна се, пלי̀скам се (*във вода*): **v potoce se** ~aly **kachny** в пото̀ка се плѝскаха па̀тици 2. шля̀пам, джа̀пам (*във вода*)

machiavelizm|us [makja-], **machiavelism|us** [makja- -zm-], -u м. макиавелизъм

machinac|e, -e ж. машинация, интрига: **peněžní** ~e финансови машинации

machl, -u/-e м. 1. *разг. експр.* бъркотия 2. *често мн. разг.* **machl|e**, -ů интриги, сплетни, машинации

machn|a, -y ж. *разг. експр.* цòца, цòцолàна, др̀усла; дебела, п̀лна жена

mách|nout, -nu *св. (čím)* ма̀хна, зама̀хна (*с нещо*): ~la **ledabyle rukou** т̀я равнод̀ушно ма̀х-

на с рѣка; ~**nutí vesel** мах на весла
machr, -a м. 1. разг. експр. спец. майстор, срѣчен човек: **na to on je** ~ цар е на тия работи 2. разг. пейор. интригант: **politický** ~ политически интригант
mail [mejl], -u м. комп. 1. имейл, електронна поща: **poslat dopis ~em** изпратя писмо по имейл, по електронна поща 2. имейл, писмо по имейл: **poslat** ~ изпратя имейл, писмо по електронна поща
mail|ovat [mejl-], -uji/разг. -uju неск. и св. (-; со) използвам електронна поща, изпращам имейл
máj I, -e м. май: **První** ~ първи май; ~ **žití** прен. **дълголетие**
dole ráj поговорка когато през май е студено, плевнята е пълна; дебел сняг, дебел комат
máj II, **májle**, -e м., **májk|a**, -y ж. *етногр.* „май“ (висок и тънък прът, украсен с ленти и цветя, с който по традиция младежите в селата на Чехия и Словакия празнуват на Първи май и даването на пролетта): **postavit děvčeti ~i/~ku** забия „май“ под прозореца на момиче в знак на обич
máják, -u м. майак, фан
majáles, -u м. „майлес“ (традиционен пролетен студентски празник)
máje *вж.* **máj II**
majestát, -u м. 1. истор. Величество (владетелска титла): **Její Majestát císařovna** Нейно Величество императрицата 2. истор. (владетелска) грамота (за привилегии): **říšský** ~ имперска грамота 3. книж. величие: **chladný ~ hor** хладно величие на планина
majestátní, -í, -í величествен, величав, грандиозен: ~ **í postava** величествена осанка
majestátnost, -i ж. величественост, грандиозност: ~ **hradu** величественост на крепост; **královská** ~ кралска величественост
majet|ek, -ku м. имот, имущество, собственост: **nemovitý ~ek** недвижим имот; **soukromý ~ek** частна собственост; **osobní ~ek** лична собственост, лично имущество; **mít něco v ~ku** притежавам нещо, собственник съм на нещо
majetkoprávní, -í, -í юрид. който се отнася до имуществено право; имуществено-правен: ~ **í poměr** имуществено правоотношение, имуществено-правно отношение; ~ **í přesuny** прехвърляния на права върху имоти; прехвърляния на собственост
majetkov|ý, -á, -é имуществен; който се отнася до имот: ~ **é právo** юрид. имуществено право; ~ **é poměry** материално положение; имуще-

ствени отношения; ~ **é zdanění** юрид. облагане с данък върху имот, имущество
majetnic|e, -e ж. собственичка, притежателка: **poloviční ~e statku** притежателка на половин чифлик
majetnick|ý, -á, -é собственически, притежателски: ~ **ý vztah k půdě** собственически отношение към земята; ~ **ý pud** собственически инстинкт
majetník, -a м. собственник, притежател: ~ **domku, pole** собственник на къща, на нива
majetn|ý, -á, -é замъжен, имотен, състоятелен, богат: ~ **é třídy** имотни, замъжни класи
majitel, -e м. собственник, притежател: ~ **domu** собственик на къща
majitelk|a, -y собственица, притежателка: ~ **a bytu** собственица на апартамент
majitelsk|ý, -á, -é собственически, притежателски: ~ **é vrstvy** собственически прослойки; собственици
majk|a, -y ж. зоол. бръмбар майка; мелод (Meloe)
májk|a *вж.* **máj II**
majolen|a, -y ж. разг. представителна, едра, пълна жена; кокетка
majolik|a, -y ж. керам. майолика (рисувана фаянс)
majonéz|a, -y ж. майонеза
major, -a м. майор: ~ **pěchoty** майор от пехотата
majoránek|a, **marjánk|a**, -y ж. 1. бот. майорана (Origanum majorana) 2. майорана (подправка)
majoránkov|ý, -á, -é майоранов; който се отнася към майорана: ~ **ý olej** майораново масло; ~ **á omáčka** сос с майорана
majorát, -u м. истор. юрид. майорат (наследствено право на най-големия син)
majordom|us, -a м. 1. истор. майордом (първи придворен или държавен чиновник) 2. остар. главен лакей, икондом
majorit|a, -y ж. книж. мнозинство, болшинство, мажоритет
majoritn|í, -í, -í книж. мнозинствен, мажоритарен: ~ **í usnesení** решение с мнозинство; ~ **í systém** мажоритарна система
majoriz|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (koho, co) книж. налагам/наложа (на някого, на нещо) чрез мнозинство: ~ **ovat jednu třídu třídu druhou** налагам/наложа воля на една класа на друга класа
májovk|a, -y ж. 1. бот. майска гъба (Tricholoma) 2. бот. град. „11-ти май“ (сорт ранна череша) 3. зоол. майска бодлест; полёнова

токсикоза (по младите пчели)
májov|á, -é *жс.* църк. майско богослужение в чест на Богородица
májov|ý, -á, -é **1.** майски: ~é kvítí майски цветя **2.** първомайски: ~ý průvod първомайска манифестация
majuskul|e, -e *жс.* спец. главна буква, маюскъл: řecká ~e гръцки маюскъл; ~emi/~í napsaný nápis надпис, написан с главни букви
majuskuln|í, -í, -í, **majuskulov|ý**, -á, -é *спец.* маюскъл: ~í, ~é písmo маюскълно писмо; маюскъл
majzlík, -u *м.* жарг. длето
mák, -u *м.* **1.** бот. мак (Papaver): vlčí ~ див мак
rozumí tomu ani za ~ нищо не разбира от тази работа; хабер си няма от тази работа; **nemá rozumu ani za ~** няма ум за пет пари; **má peněz jako ~** има много пари - с лопата да ги ринеш; **ztratit se jako zrnko ~u v pytlí** изгубя се като игла в купа сено
makadam, -u *м.* строит. **1.** макадам (вид път-на настилка) **2.** макадам (път) **3.** макадам (строителен материал)
makad|o, -a *ср.* мустак, пипало (при насекоми, раци и под.)
makaron [-on/-ón], -u *м.*, обикн. *мн.* **makaron|y**, -ů макарони, макарони
makarónsk|ý, -á, -é който се отнася към макароничен език; макаронски, макароничен
makarónštín|a, -y *жс.* макаронски, макароничен (смесен) език
mak|at, -ám *несв. разг.* **1.** (-; паč) пипам, опипвам: **ne~ej na to!** не пипай! **~at ve tmě rukama** опипвам с ръце в тъмнината **2.** *експр.* бачкам, усилено работя: **ten dovede ~at** той умее да бачка; **~at od rána do večera** работя усилено от сутрин до вечер
makavě *нар.* осезаемо, подчертано: ~ názorný příklad подчертано нагледен пример
makav|ý, -á, -é осезаем, очевиден, убедителен, подчертан: ~á příroda осезаема природа; ~á lež очевидна лъжа; **nabýt ~é jistoty** убедя се със собствените си очи, стò процента
maket|a, -y *жс.* макет, модел
make-up [mejkar], **mejkar**, -u *м.* **1.** грим **2.** дизайн
maklér, -e *м.* **1.** маклер, дилър, търговски посредник: burzovní ~ борсов посредник **2.** *прен.* политически интригант
makléřsk|ý, -á, -é **1.** маклерски, посреднически; който се отнася до търговски посредник: ~á banka, firma посредническа банка, фирма **2.** *пейор.* интригантски; който се отнася до

политически интриги: ~á šikovnost сръчност, умение, обиграност в политически интриги
makléřstv|í, -í *ср.* **1.** маклерство, посредничество; професия на посредник **2.** качества на посредник **3.** *прен.* политическо интригантство
mák|nout, -nu *св. разг.* **1.** (на со) пипна, докосна (нещо): **na to mi nesmíš ani ~nout!** да не си го пипнал! **2.** *разг. експр.* побачкам, здравата поработя
makotin|a, -y *жс.* *диал.* нещо размекнато, смачкано
makov|ec, -ce *м.* **1.** *неоуш.* кифла, поръсена с мак; кекс с макова плънка **2.** *оуш. прен.* тиквеник, дръвник, тьпак, простак
makovic|e, -e *жс.* **1.** макова глава, кутийка със семена: **vyklepávat ~e** изтърсвам маково семе от макови глави, кутийки **2.** черковно кубе **3.** *разг. експр.* глава, кратуна
makov|ý, -á, -é маков: ~á barva маков цвят (червен или сивосин); ~é oči сивосини очи
makrel|a, -y *жс.* *зоол.* скумрия (Skomber)
makroanalýz|a, -y *жс.* *хим.* макроанализ, анализ
makrokosm|os, -u *м.* *книж. филос.* макрокосмос
makromolekul|a, -y *жс.* *физ. хим.* макромолекула
makromolekulárn|í, -í, -í *физ. хим.* макромолекулярен
makroskopick|ý, -á, -é *спец.* макроскопичен, макроскопски
makulář, -e *м.* черновá, макулатура
makulatur|a [-ur/-úr-], -y *жс.* *полигр.* **1.** макулатура (напечатани листове за бракуване) **2.** макулатура (употребена хартия като вторична суровина, обикновено с печатен текст)
mal|á, -é *жс.* **1.** малка(та) (обръщение към малко момиче) **2.** гальов. мйличката ми, мъничката ми
malachit, -u *м.* *минер.* малахит
malachitov|ý, -á, -é *минер.* малахитов: ~é sklo стъкло с цвят на малахит
malajštín|a, -y *жс.* *малайски език*
maláři|e, -e *жс.* *мед.* малария
malátně *нар.* изнурено, нemoщно, отмаляло, вяло: ~ přivírat víčka nemoщно притварям очи; **ruce ~ složené v klín** ръце, отмаляло отпуснати в скута
malátn|ět, -ím, *3. мн.* -ějí/-í *несв.* отмалявам, отслабвам, изнеможявам, отпадам: **pohyby ~ějí únavou** движенията отслабват от умора; **tělo**

~**í bolestí** тялото отмалява, изнемошява от болката

malátnost, -i *жс.* слабост, отмалялост, вялост, нemoщ, отпадналост, унйност, изтощителност: **celková** ~ обща слабост, отпадналост, отмалялост; **probrat se z ~i** съвзема се от отпадналост; ~ **poledního žáru** изтощителност на обедна жёга

malátn|ý, -á, -é **1.** отмалял, вял, изнемошял, отслабнал, изнурён, изтощён, унйл: ~**ý pohyb** отмаляло, отпуснато движение; ~**ý úsměv** вяла, унйла усмивка **2.** който изтощава, води до отмалялост, изтощение, унйност, отслабналост: ~**é vedro unavovalo** изтощителната жёга уморяваше

malb|a, -y *жс.* **1.** рисване, живопис: **nástěnná ~a** стенопис **2.** рисунка, картина: **barokní ~a** барoкова картина **3.** боядисване: ~**a pokoje** боядисване на стая

mal|é, -ého *ср. гальов.* малко(то), детè(то)

malebně *нар.* живописно, картинно

malebnost, -i *жс.* картинност, живописност

malebn|ý, -á, -é живописен, картинен: ~**ý západ slunce** живописен залез; ~**é líčení přírody** картинно описание на природата

málem *нар.* без малко, насмалко: ~ **(by) se uho-dil** за малко да се удари; ~ **na to zapomněl** насмалко да забрави

malér, -u *м. разг. експр.* гаф, неприятност, провал, неуспех: **stal se mu ~** случи му се неприятност; **mít ~ na silnici** катастрофирам с кола; претърпя авария при пътуване с кола; **dostat se do ~u** загазя

~ku знае, владее нещо много добре; знае нещо на пръсти; **otočit si, omotat si někoho okolo ~ku** напълно подчиня някого; вода някого за нос; въртя някого на пръста си; **vycucat si něco z ~ku** изсмуча си нещо от пръстите

malíč|k|á, -é *жс. гальов.* **1.** мъничка(та), малка(та) **2.** мйличка(та) ми

malíč|k|é, -ého *ср. гальов.* **1.** мъничко(то), малко(то) **2.** мйличко(то) ми

malíčko **1** *нар.* мъничко, много малко: ~ **se po-usmát** усмихна се едва забележимо: ~ **počkat** почакам малко, мъничко, съвсем малко

malíč|k|o **II, -a** *ср. експр. само в съчет. od ~a* от малък, от детство

malíč|kost, -i *жс.* **1.** дреболия; нещо малко, незначително: **utrácí za ~i** харчи пари за дребо-
 ли **2.** лека, лесна работа: **to je pro něho ~** за него това е дреболия; нищо не му струва да

го направи; за него това не е нищо

malíč|k|ý **I, -á, -é** **1.** мъничък, нищожен, незна-чителен; ~**ý domek** мъничка къщичка; ~**ý rozdíl** нищожна разлика **2.** много малък; не-врстен; в ранна детска възраст: ~**ý chlapec** малко, мъничко момченце **3.** слабичък ♦ ~**ý rozumek** пилешки мозък, акъл; **byla ve mně ~á dušička** много ме беше стръх

malíč|k|ý **II, -ého** *м. гальов.* **1.** малък/малкият, мъничък/мъничкият **2.** мйличкият ми

malichernost, -i *жс.* **1.** прекалена придиричност, дребнавост, педантичност: ~ **maloměstských poměrů** дребнавост на еснафска среда **2.** незначителност; нещо дребно и незначително, дреболия: **ztěžovat si život ~mi** усложнявам, затруднявам си живота с дреболии

malichern|ý, -á, -é **1.** дребнав, педантичен, придирич: ~**ý kritik** придирич критик **2.** дребен, маловажен, незначителен, нищожен: ~**á záminka** нищожен предлог, повод

malík, -u *м.* малък пръст, кутрè ♦ **mám něco v ~u** зная, владя нещо много добре; зная нещо на пръсти

malilic|ký *вжс. malilinký*

malilinkatý *вжс. malilinký*

malilink|ý, malilic|k|ý, malilinkat|ý, -á, -é *експр.* съвсем малък; съвсем мъничък

malin|a, -y *жс.* **1.** малина ♦ **děvče jako ~a** момиче като капка; **spolkl to jako ~u** глътна го като нищо, чак се облиза; **to je jako když dá krávé, volovi ~u** *експр.* и на единия ми зъб даже няма да се закачи; много малко; на сто вълци кози крак (най-често за храна) **2.** *диал.* малинак

malináč, -e *м. разг. диал.* малинов плод; малина

malin|í, -í, malinov|í, -í *ср.* малинак, малинаж; малинови храсти

maliník, -u *м.* малинов храст; малина: **ostru-žiník ~** *бот.* малина (*Rubus idaeus*)

malinkat|ý, -á, -é *експр.* много мъничък, дреб-ничък, миниатюрен: ~**ý ptáček** мъничко пти-ченце

malinko **I** *нар.* мъничко: **mít jen ~ peněz** имам мъничко пари

malink|o **II, -a** *ср. само в съчет. od ~a* от малък, от детè

malink|ý **I, -á, -é** мъничък, дребничък

malink|ý **II, -ého** *м.* мъничкият, най-малкият, малкото, синчето

malinov|k|a, -y *жс. разг.* малиновка; малинова лимонада

malinová *вжс. maliní*

malinov|ý, -á, -é **1.** малинов: ~**ý sirup** малинов

maloburžoasie, maloburžoasní *вж.* **maloburžoазіе, maloburžoазні**
maloburžoазіе, -е ж. дрѣбна буржоазія
maloburžoазní, -í, -í дрѣбнобуржоазен
málo|co, -čeho *местоим.* малко неща; нѣщо, коѣто рѣдко се случва: **~co mu unikne** рѣдко нѣщо му убѣгва; **~čemu rozumí** от малко неща разбира; рѣдко се случва да разбере нѣщо; **je s ~čím spokojen** рѣдко е доволен от нѣщо
málokam *нар.* на малко места (*за посока*): **chodí ~** на малко места ходи; рѣдко излиза нѣкъде; рѣдко се случва да отиде нѣкъде; **~ dosáhne** до малко места може да достигне
málokde *нар.* на малко места; тѣк-там; рѣдко нѣкъде (*за място*): **~ napadl sníh** на малко места падна сняг; **je noc, jen ~ se svítí** нощ е, сѣмо тѣк-там, на малко места свѣти
málo|kdo, -koho *местоим.* малко хора; малцина; рѣдко нѣкой: **to si může dovolit ~kdo** рѣдко нѣкой може да си го позволи; малцина могат да си го позволят; **~komu se to podaří** малцина успяват да го постигнат; на малцина се удава; **s ~kým se spřátelil** той се сприятел с малко хора; рѣдко се случва той да се сприятел с някого
málokdy *нар.* рѣдко; нѣ често: **to se vidí ~** това се вижда рѣдко; **~ přijde včas** рѣдко идва навреме
máloker|ý, -á, -é *местоим.* малко, малцина; малко хора; рѣдко нѣкой: **~ý případ je tak složitý** рѣдко се случва нѣкой случай да е толкова сложен; **~á dovolená se mi tak vydařila** малко отпуски съм прекарал така добре, така хубаво
malokvět|ý, -á, -é *бот.* който е с малки цветове: **~é astry** астри с малки цветове
malolist|ý, -á, -é *бот.* който е с малки, дрѣбни листа; дрѣбнолистен: **~ý druh ředkvičky** рѣпички с малки листа, дрѣбнолистни рѣпички
maloměst|o, -a *ср.* градче; провинциално градче (*без облик*): **tiché náměstíčko českého ~a** тихо площадче на чешко градче; **pomlouvачné ~o** клюкарско провинциално градче
maloměstsk|ý, -á, -é провинциален, еснафски: **~é názory** дрѣбнави, еснафски, провинциални възгледи; **~é prostředí** провинциална, еснафска среда; **~é předsudky** еснафски, дрѣбнобуржоазни предразсѣдци
maloměšťácký *нар.* дрѣбнобуржоазно, дрѣбно, еснафски: **~ smýšlet** разсѣждавам еснафски, дрѣбнобуржоазно; **~** имам еснафски, дрѣбнобуржоазни възгледи
maloměšťáck|ý, -á, -é дрѣбнобуржоазен, еснафски, провинциален: **~ý styl** дрѣбнобуржоазно

зен, еснафски стил; **~á zásada** дребно-буржоазен, еснафски принцип
maloměšťáctv|í, -í *ср.* дребнобуржоазен характер, еснафщина, провинциализъм: **úzkoprsé ~í** тесногрѣда еснафщина; тесногрѣд дребнобуржоазен морал
maloměšťáctv|o, -a *ср.* събир. дребна буржоазия; еснафи; провинциалисти
maloměšťáčk|a, -u *ж.* дребнобуржоазка, провинциалистка, еснафка
maloměšťák, -a *м.* 1. дрѣбен буржоа: **kolísavý ~** колеблив дрѣбен буржоа 2. *често пейор.* еснаф 3. провинциалист
maloměšťan, -a *м.* 1. жител на малѣк провинциален град 2. *рядко пейор.* дрѣбен буржоа; еснаф
málomluvnost, -i *ж.* мълчаливост, неразговорливост
málomluvn|ý, -á, -é мълчалив, неразговорлив: **~ý člověk** мълчалив човек
malomocenstv|í, -í *ср.* мед. проказа, лѣпра и прен.
malomocen|ý, -á, -é прокажен; болен от проказа, от лѣпра
malomyšlně *нар.* малодушно, страхливо: **~ věšet hlavu** малодушно увѣсвам нѡс
malomysln|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. разг.* ставам малодушен и страхлив; отчаивам се: **~í v neštěstí** проявява малодушие, малодушен е в нещастие; отчаива се
malomysln|ý, -á, -é малодушен, страхлив: **~é úvahy** малодушни разсъждения; **nešťastný ~ý člověk** нещастен малодушен човек; **poddávat se ~ému stesku** поддавам се на отчаяние
malooobchod, -u *м.* търговия на дребно
malooobchodn|í, -í, -í който се отнася към търговия на дребно: **~í ceny** ценѣ на дребно; **~í síť** мрежа от магазинѣ за търговия на дребно
malooobchodník, -a *м.* дрѣбен търговец; търговец на дребно
maloprodejn|a, -y *ж.* 1. магазин за търговия на дребно 2. малѣк магазин
malorážk|a, -u *ж.* малокалибрѣна пѹшка: **sportovní střelba z ~y** спортна стрѣлба с малокалибрѣна пѹшка
malorážkov|ý, -á, -é който се отнася до малокалибрѣна пѹшка
maloráž|ní, -ní, -ní, maloráž|ový, -ová, -ové малокалибрѣн: **~ní protiletadlové dělostřelectvo** малокалибрѣна зенитна артилерия
malorolnick|ý, -á, -é който се отнася до дребно земедѣлие: **~é hospodářství** дребно земедѣлско стопанство
malorolník, -a *м.* дрѣбен земедѣлец

malosériov|ý, -á, -é който се произвѣжда на малѣки сѣрии: **~á výroba** производство на малѣки сѣрии
malost, -i *ж.* 1. малѣка големѣна, малѣк размер, малѣко количество: **~ kolektivu** малобрѡйност на колектѣв 2. дрѣбнѡвост, принизѣност, ограничѣност: **~ názorů** дрѣбнѡвост на вѣзглѣди
malotříd|ní, -í, -í *учил.* който е с малѣко класовѣ, паралѣлки: **~í škola** училище с малѣко класовѣ
maloučko *нар. експр.* мѣничко, мѣнинко: **~ vody** мѣничко водѡ; **~ osolit** посолѡ мѣничко
maloučk|ý, -á, -é *експр.* мѣничѣк; съвсѣм малѣк; дрѣбничѣк
malounko *нар. експр.* мѣничко, мѣнинко; едвѡ-едвѡ: **dveře se ~ pootevřely** вратѡта мѣничко, едвѡ-едвѡ се поотвѡри
malounk|ý, -á, -é *експр.* съвсѣм мѣничѣк, дрѣбничѣк
malován|í, -í *ср.* 1. рисѹване, живописване 2. картинѡ 3. боядисване
malovánk|a, -u *ж.* 1. картинка, рисѹнка (*често неумѣла*): **starodávné ~y** старѣнни рисѹнки, картинки 2. *пейор.* картинѡ без художѣствѣна стойност: **kyčovitě ~y** *пейор.* картинѣ-кич 3. *само мн.* **malován|ky, -ek** картинки за оцветѡ-ване с бойѣчки (*за деѣца*)
malování *ср.* **~ jako ~é** момѣче като картинѡ 2. декорѣран, рисѹван, писан: **~á truhla** рисѹвана, писана рѡкла 3. боядисан: **čerstvě ~á lavice** прѡсно боядисана пѣйка; прѡсно боядисан чѣн
mal|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* 1. рисѹвам с бой, живописвам (*нещо*): **~ovat krajinu** рисѹвам пейзаж; **~ovat obraz** рисѹвам картинѡ, **~ovat ~** не пророѹвай нѣщо лѡшо; дяволѣт не ѣ толкова чѣрен 2. описвам, рисѹвам с дѹми (*нещо*): **~ovat si budoucnost co nejkrásnější** представѡм си бъдѣщѣто в най-хѹбава светлинѡ, в най-свѣтли крѡски 3. декорѣрам, изписвам (*нещо*): **~ovat kraslice** рисѹвам великденски яйѣа 4. изписвам мнѡго грижливо, чертѡя мнѡго старѡтелно (*нещо*): **~ovat nápis** изписвам фѣрма 5. боядисвам (*нещо*): **~ovat byt** боядисвам апартамент
mal|ovat se, -uji/se *разг. -uju* *несв. 1. (čítm)* грѣмѣрам се (*с нещо*): **~ovat se rtěnkou** слѡгам си червило 2. (*s čítm*) *експр.* посвѣщѡвам излишно мнѡго врѣме (*на нещо*); пѣпкам се (*с нещо*): **ne~uj se s tím tak** не сѣ бавѣ, не сѣ пѣпкаѣ толкова с товѡ нѣщо 3. *рядко книж.* показвам се, представѡм се, изписвам се: **při sluníčku lesy se ~ují všemi tóny zeleně** при слѣнѣчево врѣме горѣте се показват вѣв всѣчѣ

ки тòнове на зелèното; **úžas se ~oval na všech obličejích** изумлèние, смáйване личèше по всьчки лицà

malovávat, **-ám** *несв. многокр.* ймам нàвика да рисúвам (*периодично*); *често мин.* **~al jsem** обьчх да рисúвам; ймах нàвика да рисúвам

malověrnost, **-i** *ж.* маловèрност, недоверèе, невèрие

malověrný, **-á**, **-é** маловèрен, недоверчív, невьярваш

malovýrob, **-a** *ж.* дрèбно стòково производ-ство: **zemědělská ~a** дрèбно стòково земе-дèлско производство

malovýrobce, **-e** *м.* дрèбен производител

malovýrobní, **-í**, **-í** дрèбнопроизводствен: **~í hospodářství** дрèбно стопàнство

malozemědělec, **-ce** *м.* дрèбен земеделец

malozemědělský, **-á**, **-é** дрèбноземеделски: **~á výroba** дрèбноземеделско производство

maloživnostník, **-a** *м.* дрèбен сòбственик, дрè-бен занаятчй, дрèбен тьргòвец

malt, **-a** *ж.* хоросàн: **cihly spojované ~ou** тухли, споèни с хоросàн; **míchat ~u** бъркам хоросàн

maltézský, **-á**, **-é** малтййски: **řád ~ých rytířů** *истор.* малтййски òрден (*църковно-рицарски орден през Средновековието*)

maltosa *вж.* **maltóza**

maltóz, **-a** *ж.* *хим.* малтòза

malůvk, **-a** *ж.* нарòдно (*моравско*) рисúвано украшèние, орнамèнт

malvaz, **-u** *м.* 1. сйлно слàдко винò: **pivo jako ~** отлежàла, хубава бйра; хубаво пиво 2. сйлна бйра

malý, **-á**, **-é** 1. мàлък, дрèбен, незначйтелен, малобрòен: **~ý člověk** дрèбен човèк; **muž ~é postavy** дрèбен на рьст мьж; **~é písmeno** мàлка бьква; **~é pivo** мàлка (чàша) бйра (1/3 л); **Malá Strana** Мàла Стràна (*квартал в Прага*); **Malý vůz** *аспр.* Мàлката мèчка; **Malá dohoda** *истор.* Мàлката Антàнта, Мàлкото съгла-шèние; **~ý pohraniční styk** слàби връзки; слàб трафик в погранични òбласти; **~ý majetek** мàлък, дрèбен имòт; **~á pravděpodobnost** мàлка веройàтност; **~é dítě**, **~ý chlapec** мàлко детè, мàлко мèч

~ý byt мàлко обьвкò; нйма рйба, и рàкът е рйба 2. мàлък, прекалèно мàлък, недостàтъчен, недостàтъчно гòлям: **byty jsou mi ~é** обьвките са ми мàлки, тèsни; **~ý plat** нйска заплàта 3. дрèбен, нйзш: **~ý úředník** дрèбен, нйзш чинòвник 4. слàб: **~ý deštík** слàб дьждèц

malý II, **-ého** *м.* мàлкият, момчèто, сйнът: **to je náš ~ý** тòвà е нàший сйн; **haló**, **~ý** хèй, мàлкият

mám, **-a**, **-y** *ж.* 1. *разг.* мама, мàйка 2. *фам.* женà, съпрьуга

mameluk, **-a** *м.* 1. *истор.* мамелòк 2. *нейор.* грубийн, простàк, дрьвник; безочлив човèк; бунàк

mámení, **-í** *ср.* илйòзия, мирàж, измàма (*на се-тивата*): **~í smyslů** мирàж

mámidl, **-o**, **-a** *ср.* примàмка, стръв

mamičk, **-a**, **-y** *ж.* *експр.* мàма, мàйче, мàйчица: **~a a tatíček** мàйчето и тàтенцето

mámil, **-a** *м.* *рядко* измàмник, съблaзнйтел, прел-стьйтел: **~ děvčat** съблaзнйтел, прелстьйтел на момйчета

mamink, **-a**, **-y** *ж.* *експр.* 1. мàма, мàйче: **děti s ~ou** децà с мàйка си 2. мàйка; брèменна женà, бьдещà мàйка 3. *фам.* съпрьуга, женà

mámít, **-ím** *несв.* 1. (*koho, co čím*) омàйвам, замàйвам (*някого, нещò с нещò*): **~it mysl** **lichocením** омàйвам мисълтà с ласкàтелства 2. (*koho, co*) мàмя, лъжа, заблуждàвам (*ня-кого, нещò*): **~í mě snad zrak** не мòга да по-вьярвам на очйте си; очйте ме лъжат; виждам мирàж 3. (*koho, co ke komu*) мàмя, примàм-вам, привлйчам (*някого, нещò при някого*): **~ila jej k sobě** тьà го примàмваше да дòйде при нèя 4. (*co na kom*) изнудвам (*някого за нещò*), измъквам (*от някого нещò*): **~it na rodičích peníze** измъквам парй от родйтелите си

mámivě *нар.* 1. измàмно, мàмещò 2. омàйно, привлекàтелно, съблaзнйтелно: **~ vonět** ухàя привлекàтелно; **~ hledět, mluvit** глèдам, го-вòря съблaзнйтелно

mámivost, **-i** *ж.* илнòзòрност, измàмност, по-датливост на заблуди: **~ lidského rozumu** склòнност на човèшкия рàзум да се поддàва на заблуди 2. омàйност, привлекàтелност, съ-блaзнйтелност: **~ pohledu** привлекàтелност, съблaзнйтелност на глèдка

mámivý, **-á**, **-é** 1. омàен, замàйваш: **~á vůně** замàйваш аромàт 2. измàмен: **~á vidina** из-мàмен мирàж 3. съблaзнйтелен, примàмваш, мàмещ: **~á žena** съблaзнйтелна женà

mamk, **-a**, **-y** *ж.* *експр.* мàма, мàйка, мàйчето

mamlas, **-e** *м.* *експр.* простàк, дебелàк, грубийн; невъзпитан човèк

mamon, **-u** *м.* 1. *експр.* мамòн; богàтство, злàто: **dřít pro ~** рàбòтя мнòго, бьхтя се за парй, богàтство 2. сребролйбие; àлчност; ненасйтност за богàтство: **propadnout ~u** стà-на жèртва на àлчност за парй, богàтство; отдàм се на страсттà към богàтство

mamonář, **-e** *м.* *експр.* сребролйбец; àлчен,

- ламтящ за парй човѣк; скрѣнза, стѣпца, ци-
ция, скѣпѣрник
- mamonářk|a**, -у ж. *експр.* сребролюбка; ѡлчна,
ламтяща за парй жена; скѣпѣрница, скрѣнза,
циция
- mamonářstv|í**, -í *ср. експр.* сребролюбие; ѡлч-
ност за богатство; скѣпѣрничество, стѣсна-
тость, цицилѣк
- mamon|it**, -im *несв.* ламтя, ѡлчен съм за парй;
стѣснат, скѣпѣрник съм
- mamut**, -a м. 1. *зоол.* мамут (Mammonteus):
objevit zmrzlého ~a открѣя замрѣзнал мамут
2. *експр.* гигѡнт: **finanční ~í** финансови ги-
гѡнти 3. *експр. вулг.* дрѣвник, глупѡк, недо-
дѣланик: **nadávat někomu ~ů** наричам някого
дрѣвник, глупѡк, недодѣланик
- mamut|í**, -í, -í 1. мамутов: **~í kly** бивни на ма-
мут 2. *експр.* огрѡмен, гигѡнтски: **~í podnik**
гигѡнтско предприятие 3. *прен. експр.* бра-
дѡт, престарѣл: **~í vtipy** старѣ, брадѡти ви-
цове
- man**, -a м. *истор.* васѡл, лѣнник
- man|a**, -у ж. 1. *библ.* мѡнна: **biblická ~a** мѡнна
небѣсна 2. едливѣ чѡсти на някои пустинни
растѣния 3. *прен.* мѡнна; нѣщо вѣкусно, прият-
но, освежаващо, необходимо: **to byla pro něj**
~a за нѣго това бѣше мѡнна небѣсна; **čistý**
vzduch je ~a pro plíce чистѣят вѣздух е мѡн-
на за дробовѣте
- management** [menydzment], -u м. *икон.* мѣ-
ниджмѣнт
- mañas**, -a м. 1. *остар.* фѣгура, пѡлячо; голяма
кѣкла; чѣчело 2. *експр.* глупѡк, простѡк
- maňás|ek**, -ku/-ka м. 1. кѣкла петрушка в кѣк-
лен теѡтѣр (*нахлузва се на ръката*) 2. лѣка,
тѣсна, нестабилна лѡдка: **jezdit na ~ku** пѣтѣ-
вам, вѡзя се в нестабилна лѡдка, в черѣпка
- maňáskov|ý**, -á, -é 1. кѡйто се отнѡся към кѣкла
петрушка в кѣклен теѡтѣр: **~é divadlo** кѣклен
теѡтѣр 2. кѡйто се отнѡся към лѣка, тѣсна,
нестабилна лѡдка
- manažer**, -a м. 1. мѣнажѣр, импресѡрио: **filmový**
~ филмов мѣнажѣр 2. *икон.* мѣниджѣр
- manažersk|ý**, -á, -é 1. мѣнажѣрски, импресѡрски
2. *икон.* мѣниджѣрски
- manažerstv|í**, -í *ср.* 1. мѣнажерство; импре-
сѡрство 2. *икон.* мѣниджмѣнт
- mandant**, -a м. мѡдѡнт (*който дава мѡдѡт*);
възложитѣл, упѣлноощѣтел: **obhájce se**
svým ~em адвокѡтѣт със свѡя клиѣнт
- mandantk|a**, -у ж. мѡдѡнтка (*която дава мѡн-
дѡт*); възложитѣлка, упѣлноощѣтелка
- mandarink|a** [-rí/-rí-], -у ж. 1. мѡндѡрина
(плод) 2. *бот.* мѡндѡриново дѣрвѡ (Citrus
- reticulata, Citrus deliciosa, Citrus nobilis, Cit-
rus unshin)
- mandát**, -u м. 1. *юрид.* мѡдѡт, пѣлноощѣе:
dostat ~ полѣча мѡдѡт, пѣлноощѣе 2. *юрид.*
полит. мѡдѡт (*в изборни органи*): **posla-**
necký ~ мѡдѡт на депутѡт 3. *истор. полит.*
мѡдѡт, грамотѡ
- mandátn|í**, -í, -í 1. *юрид.* мѡдѡтен: **~í řízení** мѡн-
дѡтно глѣдѡне на дѣло 2. *юрид. полит.*
подмѡдѡтен, мѡдѡтен
- mandátov|ý**, -á, -é *полит.* мѡдѡтен: **~ý výbor**
мѡдѡтна комѣсия
- mand|el**, -le м. 1. 15 брѡя (*стара мярка*) 2. крѣ-
стѣц (*от 15 снопа*): **stavět ~le** правѣ крѣстѣй
- mandelík**, -a м. *зоол.* сѣва врѡна (Coracias gar-
gula)
- mandelink|a**, -у ж. *зоол.* 1. бѡжа крѡвичка (Me-
lasoma, Phytodecta, Leptinotarsa) 2. кѡлѣнка
(Chrysomela) 3. *в съчет.* **~a bramborová** ко-
лѡрдски брѣмбар (Leptinotarsa decemlineata)
- mandl**, -u м. 1. гладѡчна машинѡ с вѡляци:
elektrický ~ електрѣческа машинѡ за глѡдене
с вѡляци 2. гладѡчница: **nést prádlo na ~** нѡся
бѣлѡ на гладѡчница
- mandl|e**, -e ж. 1. бадѣм: **sladké, slané ~e** слѡдки,
солѣни **~e** ~~кашѣлки~~ ~~кашѣлки~~ ~~кашѣлки~~
сѡ оближеш прѣстите 2. *анат.* сливѣца: **nosní**
~e трѣта сливѣца; **vzít, brát ~e** оперѣрам
сливѣц **~e** ~~мѣспѡлкѣ~~ ~~мѣспѡлкѣ~~ ~~мѣспѡлкѣ~~
гѣрлото; **zdvihnout někomu ~e** *експр.* вдѣгна
някому мѣрника; енергѣчно се намѣся в нѣ-
чия вредѡ
- mandlo|ň**, -ně ж. *бот.* бадѣмово дѣрвѡ (Amyg-
dalus)
- mandl|ovat**, -uji/разг. -uju *несв. (со)* глѡдя (*не-
що*) на машинѡ: **~ovat prádlo** глѡдя прѡнѣ на
машинѡ
- mandlovník**, -u м. *бот.* бадѣмово дѣрвѡ
(Amygdalus)
- mandlov|ý**, -á, -é бадѣмов: **~á příchut'** прѣвкус
на бадѣми; **~é oči** очѣ с фѡрма или цвѣт на
бадѣми
- mandlovk|a**, -у ж. *разг.* кѣфла с бадѣми
- mandlovn|a**, -у ж. гладѡчница, кѣдѣто се глѡди
с вѡляк
- mandolet|a**, -у ж., *често мн.* **mandole|ty**, -t
бадѣмовѣ слѡдки
- mandolín|a**, -у ж. мѡндолинѡ
- mandorl|a**, -у ж. *худ.* ореѡл, нѣмб (*в рел.*
живѡпис)
- mandragor|a**, -у ж. 1. *бот.* мѡндрѡгѡра (Man-
dragora) 2. чудѡтвѡрен кѡрен на мѡндрѡгѡра
- maně**, **maní** *нар.* невѡлно, несѣзнѡтелно, ма-

шинално: ~ **pohlédnout** погледна неволно
 ◆ **manekýn**, -a м. 1. манекѣн (мъж) 2. манекѣн (фигура на витрина)
manekýnk|a, **manekýn|a**, -у ж. манекѣнка
manévř, -u м. 1. маневра, маневрѣране, лавѣране: ~ **lodi** маневрѣране на кораб 2. прен. маневра; ловѣк ход; тактика: **volební** ~ предѣзборна тактика, предѣзборна маневра 3. воен. мањѣвѣр, обикн. в съчет. **vojenské** ~у воѣни маневри; учѣние
manévřovac|í, -í, -í маневрен; кѣйто се отнася до маневрѣране: ~**í schopnost** способност за маневрѣране
manévř|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (čím) маневрѣрам, борѣва (с неѣо): ~**ovat kormidlem** маневрѣрам, борѣва с кормѣло 2. лавѣрам, маневрѣрам: **úskočně** ~**ovat** прѣва задкулисни маневри
maněž, -e ж. манѣж
mangan, -u м. хим. манган (Mn)
manganistan [-ny-], -u м. хим. сол на манганова киселина; перманганат; манганокѣсела сол: ~ **draselný** кѣлиев перманганат
manganov|ý, -á, -é манганов: ~**á ruda** манганова рѣда
maní вж. **maně**
maniačk|a [-ny-], -у ж. маниѣчка
maniak [-ny-], -a м. маниѣк
máni|e [-ny-], -e ж. 1. мед. мањия (душевна болест): **propadnout** ~**í** обхѣне ме мањия 2. мањия; силна страст: **sběratelská** ~**e** колекционерска мањия; ~**e uklízet** мањия за разтрѣбване
manifest [-ny-], -u м. манифѣст: **Komunistický** ~ Комунистѣчески манифѣст; ~**y uměleckých směrů** манифѣсти на течѣния в изкуството
manifestac|e [-ny-], -e ж. 1. (čeho) манифѣстация, изѣва, проява, проявлѣние (на неѣо): ~**e přátelství** манифѣстация на приятѣлство, дружба 2. демонстрация, манифѣстация: **protestní** ~**e** прѣтѣстна демонстрация; **májová** ~**e** първомѣйска манифѣстация
manifestačn|í [-ny-], -í, -í 1. тържѣствен, манифѣстациѣнен 2. в съчет. ~**í přísaha** юрид. остар. клѣтвена декларация
manifestant [-ny-], -a м. манифѣстант, демонстрант; участвник в прѣтѣстна демонстрация
manifestantk|a [-ny-], -у ж. манифѣстантка, демонстрантка; участвничка в прѣтѣстна демонстрация
manifest|ovat [-ny-], -uji/разг. -uju неск. и св. 1. манифѣстирам; участвам в манифѣстация, в демонстрация: ~**ovat za mír** участвам в

манифѣстация за мир 2. (со) проявявам, манифѣстирам, демонстрирам (неѣо): ~**ovat přátelství** манифѣстирам приятѣлство, приятѣлски чѣвства
manikérk|a, **manikýrka** [-ny-], -у ж. разг. маникѣристка
manikúr|a, **manikýr|a** [-ny-], -у ж. 1. маникѣр: **dělat si** ~у прѣва си маникѣр 2. комплект прѣбори за маникѣр
manin|a, -у ж. диал. непроходѣмо мѣсто; мѣсто без пѣтища
manipulac|e [-ny-], -e ж. 1. (s čím) манипулация, манипулѣране (с неѣо): ~**e s materiálem** манипулѣране с материѣл; ~**e se soustruhem** манипулация на струг 2. адм. канцѣлѣрия, деловѣдство 3. манипулация, фалшификация, машинация, измама: **podvodná** ~**e** машинация за измама; ~**e s doklady** подпрѣвяне на документи
manipulačn|í [-ny-], -í, -í манипулациѣнен: ~**í stůl** работна маѣса; ~**í úředník** чинѣвник, технически персонал
manipulant [-ny-], -a м. манипулѣтор: **telefonní** ~ телефонѣист; **poštovní** ~**í** поѣщенски служѣтели
manipulantk|a [-ny-], -у ж. манипулѣторка: **telefonní** ~а телефонѣистка
manipul|ovat [-ny-], -uji/разг. -uju неск. и св. 1. (s čím) манипулѣрам, борѣва (с неѣо): ~**ovat se zařízením** манипулѣрам, борѣва със съорѣжѣние 2. (s kým, čím; koho, co) манипулѣрам, обработвам (някого, неѣо): ~**ovat (s) lidmi** манипулѣрам хора; ~**ovat veřejné mínění** обработвам общѣствено мнѣние
mank|o, -a ср. сѣетов. дефицит, недѣстѣг, липса, мањко: **pokladní** ~**o** кѣсов дефицит; **skladní** ~**o** липса в склѣд
manometr, -u м. манѣметър
mansard|a [-sa-], -у ж. мансѣрда
mansardov|ý, -á, -é мансѣрден
mask|ý, -á, -é истор. васѣлен, васѣлски, лѣнен: ~**á přísaha** васѣлска клѣтва; ~**é právo** лѣнно прѣво
manstv|í, -í ср. 1. истор. васѣлство: **zavázat** ~**ím** обвѣржа като васѣл; подчинѣ 2. лѣнно стопѣнство, васѣлно феѣдално стопѣнство: **obhospodařovat** ~**í** обработвам земя спорѣд лѣнно прѣво
manšestr, -u м. памѣчно рѣпсено кадифѣ
manšestrák|y, -ů м. само мн. кадифѣни дѣжинси
manšestrov|ky, -ek ж. само мн. кадифѣн панталѣн
manšestrov|ý, -á, -é кѣйто се отнася към па-

мўчно рипсено кадифе; кадифен: **~é sako** кадифено сакó
mantilla [-ty-], **-y ж.** мантия, пелерина, намётка
mantinel [-ty-], **-u м.** 1. спорт. мантинела; дървена ограда 2. прен. граница, рамка: **v ~u zákona** в рамките на закона
mantis|a [-tys-], **-y ж.** мат. мантиса
mantl, **-u м.** остар. разг. палто
manuál, **-u м.** 1. наръчник, ръководство 2. муз. мануал (клавиатура за ръце при муз. инструменти) 3. електр. комп. упътване за ползване на уреди
manuáln|í, **-í**, **-í** мануален, ръчен: **~í práce** мануален, ръчен труд; **~í výroba** ръчно производство
manufaktur|a [-ny- -tú-], **-y ж.** манифактура
manufakturn|í, **-í**, **-í** манифактурен
maný|ra, **-ry ж.** 1. маниер, стил, начин, способ, шаблон, стереотип: **upadat do ~ry** започвам да се повтарям, ставам шаблонен; **malovat v ~ře středověkých mistrů** рисувам в стила на средновековни майстори 2. обикн. мн. **maný|ry**, **-r** маниери, обнóски: **aristokratické ~ry** аристократични обнóски; **vybrané ~ry** изискани, деликатни маниери, обнóски
manžel, **-a м.** 1. мъж, съпруг: **vzít si za ~a** взема за съпруг 2. рядко един от двáма съпрузи 3. само мн. **manžellé**, **-ů** съпругеска двойка; съпрузи: **mladí ~é** младоженци
manželk|a, **-y ж.** съпруга, жена: **pečlivá ~a** грижовна съпруга
manželsk|ý, **-á**, **-é** съпругески: **~ý pár** съпругеска двойка; **~é lože** брачно легло; **~é děti** законнородени деца
manželstv|í, **-í ср.** брак, съпругество: **uzavřít ~í** склòча брак
manžet|a, **-y ж.** маншет
manžetov|ý, **-á**, **-é** маншетен
map|a, **-y ж.** 1. карта (географска и под.) 2. папка: **uložit do ~y** слòжа в папка
map|ovat, **-uji/разг.** **-uju** несов. картографирам: **~ovat povrch zemský** картографирам земна повърхност; **~ovat nářeční jazy** език. правя карта на диалектни явления
mapov|ý, **-á**, **-é** картен; кòйто се отнася към карта: **~é značky** условни знаци на карта
marast, **-u м.** разг. голяма кàл, тиня; блято
marastiv|ý, **-á**, **-é** разг. кàлен, разкàлян, заблатен
maraton [-on/-ón], **-u м.** марафон
maraton|ec [-on/-ón], **-ce м.** марафонец; участник в марафон
maratonsk|ý, **-á**, **-é** марафонски: **~ý běh** марафонско бягане; марафон

marazm|us, **marasm|us** [-zm-], **-u м.** 1. мед. маразъм, отпадане, изтощение: **naprostý ~us** пълно изтощение 2. прен. маразъм, упадък: **hospodářský ~us** стопански упадък
marcián|a, **-y ж.** марциан
marcipánov|ý, **-á**, **-é** марципанен
margarín, **-u м.** маргарин
margarínov|ý, **-á**, **-é** маргаринен, маргаринов
marginál|e, **-e ж.**, често мн. **marginál|e**, **-í** книж. маргинали(и), белёжки в полета (на ръкопис, книга); маргинални белёжки; второстепенни странични белёжки: **doplňovat text ~em** допълвам текст със странични белёжки; **studovat ~e rukopisu** изучавам белёжки по полетата на ръкопис
marginaliz|ovat, **-uji/разг.** **-uju** несов. (со) маргинализирам (нещо); изтласквам (нещо) в периферията
margináln|í, **-í**, **-í** книж. 1. маргинален; намиращ се по полета (на ръкопис, книга): **~í poznámky** маргинални белёжки 2. периферен, маргинален, второстепенен, страничен: **~í umění** периферийно, маргинално изкуство
marhul|e, **-e ж.** разг. зарзала, кайсия (Armeniaca)
mariánsk|ý, **-á**, **-é** Марийн, Богородичен: **~á píseň** рел. песен в чест на Богородица
mariáš, **-e м.** картоигр. „мариаш“ (игра на карти)
mariášník, **-a м.** играч на „мариаш“
marinád|a, **-y ж.** 1. марината; течност за маринòване; саламýра: **naložit do ~y** накисна в марината, в саламýра 2. маринòван продукт
maringotk|a, **-y ж.** фургон
marin|ovat, **-uji/разг.** **-uju** несов. и св. (со) маринòвам, слагам/слòжа (нещо) в саламýра: **~ovat rybu** маринòвам риба
marionet|a, **-y ж.** 1. театр. марионетка, кукла на конци; кукла за куклен театър 2. прен. марионетка
mark|a, **-y ж.** 1. банк. марка (парична единица): **německá ~a** германска марка 2. истор. адм. марка (област): **~a braniborská** бранденбургска марка
markantně нар. очебийно, подчертано, изразено, ярко: **~ se lišit** ярко се отличавам
markantn|í, **-í**, **-í** очебиен, подчертан, ярък, забележим; добре изразен: **~í rozdíl** чувствителна, очебийна разлика; **~í tvář** ярко, открояващо се лице; **~í případ** слýчай, кòйто прави впечатление
marketink [-ty-], **marketing** [-ty-], **-u м.** маркетинг, проучване на пазара

markantnost, -i *ж.* очевийност, характерност; ярка изразеност
markrab|ě, -ěte, **markrab|í**, -ího *м. истор.* маркграф
markraběnk|a, -y *ж. истор.* съпруга на маркграф; маркграфиня
markraběc|í, -í, -í *истор.* маркграфски: ~í dvůr маркграфски двор, дом; ~í hodnost маркграфска титла, маркграфски сан
markrabsk|ý, -á, -é *истор.* маркграфски: ~ý pozemek маркграфски поземлен имот
markrabstv|í, -í *ср. истор.* маркграфство
marký|ovat, -uji/разг. -uju *несв. разг. (со)* симулирам (*нещо*), преструвам се: ~ovat nemoc преструвам се на болен; симулирам болест
markytán, -a *м. истор.* маркитант, лавкаджия (*в казарма*)
markytánk|a, -y *ж. истор.* маркитантка, лавкаджийка (*в казарма*)
markýz, -a *м.* маркиз
markýz|a, -y *ж.* маркиза
marmelád|a, -y *ж.* мармалад
marmeládov|ý, -á, -é мармаладен
marně нар. 1. напразно, безрезултатно: ~ doufat напразно се надявам; ~ hledat търся безрезултатно 2. напразно, безпричинно, безсмислено: ~ žít špatně a ~ живѐя лошо и безполезно; ~ přijít o život загубя напразно живота си; умра мърщина; умра без полза; ~ čemu nerozumíš, o tom ~ nemluv не говори излишно за онова, което не разбираш
márnice, -e *ж.* 1. дом на покойниците: vynášet rakev z ~e изнасям ковчег от дом на покойниците 2. мърга: je tu zima jako v ~i тук е студено като в мърга
marn|it, -ím *несв. (со)* пилѐя, прахосвам, хабя (*нещо*): ~it čas пилѐя време; ~it peníze прѐскам, прахосвам пари; ~it síly хабя сили
marniv|ec, -ce *м.* 1. суетен, самовлюбен, тщеславен (човек) 2. прахосник
marnivost, -i *ж.* 1. суета, самовлюбеност, тщеславие: ~ ženská ~ женска суета 2. прахосничество
marniv|ý, -á, -é 1. суетен, самовлюбен, тщеславен: ~á žena суетна жена; ~á ctízádnost самовлюбено тщеславие; je ~á na svou krásu влюбена е в красотата си 2. прахоснически: ~é manželky съпруги-прахоснички
marnost, -i *ж.* 1. празна работа, глупост; безполезност, безплътност, безрезултатност: utrácet peníze za ~i харча пари за глупости, за празна работи; ~ snahy безплътност на усилие 2. суета ♦ ~nad-суетасует; суетана суетите

marnotratnictv|í, -í *ср.* разточителство, пражосничество, разсипничество
marnotratník, -a *м.* разсипник, пражосник; разточителен човек
marnotratnost, -i *ж.* разточителство, пражосничество, разсипничество
marnotratn|ý, -á, -é разточителен, пражоснически, разсипнически: ~ý blahobyť пражоснически, разточително благополучие; ~á pestrost barev разточителна пестрота на багри
marn|ý, -á, -é 1. напразен, безполезен, излишен, безрезултатен: ~é úsilí напразно усилие; to je ~é напразно е, излишно е, безполезно е; нищо няма да стане 2. суетен, пуст, празен: ~é horečky разг. не е зле да опитаме; ~é řeči напразни думи; няма смисъл да се говори; ~á sláva разг. какво да се прави; няма какво да говорим
marod I, -a *м. разг. експр.* болник; болен човек: mít doma několik ~ů в къщи имам няколко болни
**marod II неизм. прил. разг. експр. болен: být ~ бол ♦ болеть стора се на болен, не ме бива (*със здравето*)
marod|it, -ím *несв. разг. експр.* боледувам; болен съм: dědeček ~í už přes rok дядо боледува вече повече от година
maron, -u *м.* кестен (*за ядене*) (Castanea cusca)
marš I, -e *м.* 1. *остар. разг.* марш (*войнишка стъпка*): mít za sebou hodinu ~e марширувал съм един час 2. марш (*музикално произведение*): zahrát ~ изсвиря, засвиря марш
marš II междум. разг. 1. марш; ходом марш (*команда за маршировка*) 2. марш (*нареждане за напускане*): ~ ven! марш навън! марш отгук!
maršál, -a *м.* маршал: polní ~ фелдмаршал
maršál|ek, -ka *м.* 1. *воен.* маршал 2. *остар.* титла на висш придворен чиновник
maršálsk|ý, -á, -é маршалски: ~á hůl маршалски жезъл
maršrút|a, -y *ж.* 1. *остар. воен. жарг.* маршрът 2. *разг. експр.* ръководни указания, инструкция, шаблон: tvořit literárně podle ~y създавам литература по шаблон; dělat podle ~y действам по инструкция
martink|a, -y *ж. метал. жарг.* мартенова пещ
martin|ovat, -uji/разг. -uju *несв. метал. (со)* обработвам (*желязо*) в мартенова пещ
martinsk|ý, -á, -é 1. мартински; който се отнася към св. Мартин: ~é posvícení Мартински събор (*храмов празник в неделята след деня*)**

на св. Мартин) **2. метал.** мартенов: **~á pec** мартенова пещ
martyri|um [-tý-], **-a** *ср.* **1. книж.** мъченичество **2. прен. експр.** мъки; голямо мъчение, страдание, измъчване, инквизиция: **učení je pro něho ~um** учението е цяло мъчение за него
marxist|a, **-y** *м.* марксист
marxisticko-leninsk|ý [-ty-], **-á, -é** марксистко-ленински
marxistick|ý [-ty-], **-á, -é** марксистки, марксистически
marxistk|a, **-y** *ж.* марксистка
marxizm|us, marxism|us [-zm-], **-u** *м.* марксизъм
marxizm|us-leninizm|us, marxism|us-leninism|us [-zm-/ninyzm-], **-u** *м.* марксизъм-ленинизъм
ležet на **~ách** умрял съм; опънал съм петалата
máry **II** *междум.* в съчет. **čáry-máry** фокус-бokus; окус-фoкус препаратус
mařink|a, **-y** *ж.* бот. брoш, ёньовче, лазаркиня (Asperula)
mařit, **-im** *несв. (со)* **1.** провалям, осуetyвам (нещо): **~it plány** провалям плáнове; **~it sny, naděje** разбивам мечтý, надёжди **2.** унищожавам (нещо): **~it lidské životy** унищожавам човёшки живoти; убивам **3.** пилёя, разхищавам (нещо): **~it čas** губя време
mas|a, **-y** *ж.* **1.** мáса, матёрия: **skelná ~a** стýкло-мáса; **beztvárná ~a** безфoрмена мáса **2.** мáса, мнoжество, сýма: **~a lidí** мáса, сýма, мнoго хoра **3.** често мн. **ma|sy, -s** мáси нарoд: **lidové ~y** нарoдни мáси **4.** масив: **~y hor** планински масив(и)
masakr, **-u** *м.* крýвопролитие; мáсово избиване на хoра; кланё, клáница, касáпница
masakr|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* извёршвам/извёрша крýвопролитие, кланё; мáсово избивам/избия хoра
masařk|a, **-y, ж.** **1. зоол.** мухá-месáрка (Sarcophaga) **2. сел.стоп.** отглёждано за месo домашно живoтно (кoкoшка, гýска, овца и под.)
masáž, **-e** *ж.* масаж
masážn|í, -í, -í масажен; кoйто се отнáся към масаж
máselnat|ý, -á, -é мáслен; кoйто прилýча на мáслo: **~á houba** мáслена, мёка гýба; **~á tvář** *прен.* мáзна физиoномия
máselnic|e, -e *ж.* бутáлка (за маслo)
máselník I, -a *м.* продавáч на мáслo
máselník II, -u *м.* бот. маслoвка (гýба) (Suillus)
máseln|ý, -á, -é мáслен; кoйто се отнáся към мáслo: **kyselina ~á** мáслена киселинá

masér, **-a** *м.* масажист
masérk|a, **-y** *ж.* масажистка
masérsk|ý, -á, -é масажистки; кoйто се отнáся към масажист: **~ý kurs** кýрс за масажисти
masíř|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho, co; komu co)* масажирам (някого, нецo; нецo на някого)
masit|ý, -á, -é **1.** мёсен; пригoтвен от месo: **~á strava** мёсна хранá **2.** мёсест: **~é rty** мёсести úстни; **~á dlaň** мёсеста длáн, рýкá **3.** налýт, ёдър, мёсест: **~á houba** ёдра, мёсеста гýба; **~á hruška** мёсеста крýша
masiv [-sí-/sí-], **-u** *м.* масив: **horský ~** планински масив; **lesní ~y** гoрски масиви
masivní [-sí-/sí-], **-í, -í** масивен: **~í horský hřeben** масивно бýло на планинá
masivnost [-sí-/sí-], **-í** *ж.* масивност
mask|a, **-y** *ж.* **1.** мáска: **herecká ~a** театp. актёрска мáска (грим, перука и т.н.); **posmrtná ~a** худ. посмёртна мáска; **ochranná ~a** предпáзна мáска; **šermířská ~a** мáска за фехтoвка **2.** маскйран (чoвек), мáска и *прен.* **přehlídka ~ek** карнавален парáд на мáски
maskér, **-a** *м.* гримёр
maskérsk|ý, -á, -é гримёрски
maskot, **-u/-a** *м.* талисмáн
maskovac|í, -í, -í маскировъчен
mask|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* **1. (koho)** маскйрам (някого, нецo): **~ovat se na ples** маскйрам се за бáл **2. (koho, co čím)** маскйрам/замаскйрам, прикрывам/прикрýя (някого, нецo): **~ovat vojenskou techniku** маскйрам воённа тёхника **3. (koho, co)** гримйрам (някого, нецo): **~ovat herce** гримйрам актёр
maskulin|um [-lí-/lí-], **-a** *ср.* **1.** мýжки рoд **2.** съществително йме от мýжки рoд
másl|o, -a *ср.* мáслo: **čajové ~o** мáслo за чай; **čerstvé ~o** прýсно мáслo; **rozpuštěné ~o** топлo мáслo
po ~e вёрви като по мáслo, като по водá, като по нoти; **má ~o na hlavě** не мý е чýста рáботата; **být jako z ~a** мнoго сýм изнёжен; **mluví, jako když ~a ukrajuje** гoвoри, сýкаш мёд му кáпе от устáта
máslovit|ý, -á, -é **1.** маслoпoдoбен: **~á tekutina** маслoпoдoбнá тёчност **2.** мáслен
máslovk|a, **-y** *ж.* град. крýша маслoвка
máslov|ý, -á, -é мáслен: **~y krém** мáслен крём; **~é pečivo** мáсленки; мáслени сладкйши
masn|ý, -á, -é мёсен; кoйто се отнáся към месo: **~ý výrobek** мёсно произведёние, мёсен про-

дўкт; **~ý průmysl** мёсна промишленост; **~ý trh** пазар на мёсни продўкти

mas|o, -a ср. 1. месò: **hovězí, vepřové, skopové, telecí ~o** говеждо, свинско, овнешко, телешко месò; **libové ~o** чистò месò (без тлѣстина); **bílé ~o** бяло месò; **tlusté, dušené, pečené, vařené ~o** тлѣсто, задушено, пѣчено, варено месò

maso плѣт и крѣв сѣм; обикновѣн човѣк сѣм 3. месò (едлива част на плодове, гѣби и под.)

masochismus вж. **mazochismus**

masopust, -u м. месопўстна недѣля, мёсни Заговезни (при католиците)

masopustní|í, -í, -í месопўстен; кòйто се отнася към месопўстната недѣля, към Заговезни: **~í průvod maškar** карнавално шѣствие, карнавал по време на Заговезни

masov|ý I, -á, -é мёсен; кòйто се отнася към месò: **~á polévka** мёсна сўпа; **~é výrobky** мёсни произведѣния; **~á konzerva** мёсна консерва

masov|ý II, -á, -é масов: **~é vystoupení** масово изпълнение; **~á politická práce** масова политическа работа

masožrav|ec, -ce м. месоядно живòтно; месо-ядно

masožrav|ý, -á, -é месояден; обикн. мн. **masožrav|í, -ých** зоол. месоядни (Adephaga)

mast, -í жс. мазило, маст, мехлѣм: **léčivá ~** тѣр, обигран, врял и кипял е; **zacházet s něčím jako s drahou ~í** отнасям се към нѣщо твѣрде внимателно; държå нѣщо като рòхко яйцѣ

mast|ek, -ku м. минер. тåлк

mást, matu нескв. 1. (кого - вин.) обѣрквам (някого): **~ vyšetřovaného otázkami** обѣрквам подслѣдствен с вѣпрòси 2. (со) обѣрквам, смѣсвам (различни неща): **~ (si) data, jména** обѣрквам дåти, именå

mást se, matu se нескв. 1. обѣрквам се, омотåвам се: **všechno se mu v hlavě mate** всѣчко се обѣрква в главåта му 2. допўскам грѣшки; бѣркам: **~ se v počtech** бѣркам, грѣшå в изчислѣния

mastičkář, -e м. 1. истор. продавåч на мехлѣми, аптекар (обикн. народен); знахар: **středověký ~** средновековен лечител, знахар 2. пейор. шарлатåнин, сѣмнителен дòктор: **léčil ho nějaký ~** лекува го някакъв шарлатåнин

mastidl|o, -a ср. 1. смåзка, крѣм, паста: **~o na boty** крѣм за обўвки 2. рядко мазнина (за готвене): **levné ~o** ѣвтина мазнина

mast|it, -ím нескв. (со) 1. слåгам мазнина (на нецò), намазвам с мазнина, поливам с маслò

(еиц) **~it karty** жс. експр. кесията, тѣпча си гўшата; **~it karty** жс. експр. цакам, блѣскам, играя картì

2. смåзвам (упред, машина)

mastix [-ty-], -u м. спец. мастикс

masně нар. мåстно, мåзно, тлѣсто, блåжно: **~ se lesknout** мåзно блестя

masnot|a, -y жс. мазнина, тлѣстинå, блажнинå, лой: **maso plave v ~ě** месòто плўва в мазнинå

masn|ý, -á, -é 1. тлѣст, мåзен: **~ý oběd** тлѣст обяд; **~é oko, обикн. мн. ~á oka** капка, капки мазнина върху повърхността на сўпа 2. хим. мåстен: **~é kyseliny** м�стни киселини 3. намазнѣн, омазнѣн, м�зен; пропит с мазнина: **~á brada** м�зна брада; **~ý papír** м�зна, омазнѣна хартия; **~ý rukáv** м�зен, омазнѣн рåкåво

нищò не остåна от нѣго 4. тлѣст, хранителен, силен: **~á půda** тлѣста, силна пòчва 5. жс. експр. скѣп, тлѣст, солѣн, силен: **~ý účet** тлѣста смѣтка; **to je ~é** солєно е, скѣпо е; **~ý pohavek** силен шамår, плесник

mastodont, -a м. мастодонт

masturbac|e, -e жс. мед. мастурбåция, онанизъм

mašin|a, -y жс. разг. експр. 1. машина, ўред: **pracuje u ~y** работи на машина, с машина 2. локомотив, влåк 3. кола, автомобил; транспортно срдѣство: **závodní ~a** състєзåтелна машина (кола, мотоциклет) 4. прен. пейор. машина, апарåt, организъм, систѣма: **policejní ~a** полицейска машина; **úřední ~a** административен, бюрократичен апарåt, бюрократична машина; **válečná ~a** военна машина

mašineri|e [-pe/-pé-], -e жс. жс. експр. често пейор. машина, машинария, механизъм, апарåt: **úřední, byrokratická ~e** бюрократична машина; **hlasovací ~e** механизъм на гласўване; **státní ~e** държåвен апарåt

mašínk|a, -y жс. разг. умал. 1. често експр. машинка: **~a na maso** машинка за мѣлене на месò 2. експр. дѣтско влåкче

mašír|ovat, -uji/разг. -uju нескв. разг. 1. марширувам: **vojáci ~ují** войниците маршируват 2. експр. вѣрвя бѣрзо: **~uj domů!** бягай в кѣщи!

maškar|a, -y жс. 1. карнавална м�ска, маскйран човѣк: **průvod ~** карнавално шѣствие 2. прен. пейор. палячо; безвкўсно, смѣшно облѣчен човѣк

maškarád|a, -y жс. 1. маскарåd; парåd на маскйрани, карнавално шѣствие: **masopustní ~a** месопўстно карнавално шѣствие 2. прен. пейор. безвкўсно, смѣшно облеклò

maškarní, -í, -í ма́скен, маскара́ден: **~í bal** ма́скен ба́л
mašl|e, -e *жс.* 1. па́нделка: **klobouk zdobený ~í** ша́пка, украсе́на с па́нделка 2. па́нделка, флѝонга вѝв вид на врѝзка, вратоврѝзка: **malíř s vlající ~í pod krkem** худо́жник с раз-
 вяваща се вратоврѝзка
mašlovačk|a, -y *жс.* перце́, чѣтчица (*за на-
 мазване на печиво с глазура и под.*)
mašl|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* ма́жа, нама́з-
 вам (*печиво с глазура и под.*)
maštal, -e *жс. остар. разг.* коню́шня, яхър
mat I *нар. шахм.* мат: **být ~ māt** сѣм; мати́ран
 сѣм
mat II, -u *м. шахм.* мат: **šach ~ šah** и **māt; dát ~ dvěma tahy** мати́рам ня́кого в два хода
mat III *неизм. прил. разг.* ма́тов, мати́ран
mát|t, -ti *жс. остар. книж.* ма́йка
mát|a, -y *жс.* ме́нта (Mentha): **~a peprná** люти́ва
 ме́нта (Mentha piperita)
matador, -a *м.* матадо́р
mateční *вжс. matečný*
matečník, -u *м. пчел.* ма́точник
matečníý, -á, -é, matečníí, -í, -í ма́йчин (*служи́ец
 като основа за размножаване*): **~á rostlina**
 подло́жка за разо́сад; **~é ryby** по́лово зре́ли
 ри́би (*от които се взема хайвер за размно-
 жаване*)
matematický [-ty-], **-á, -é** матема́тически: **~ý
 příklad** матема́тическа зада́ча; **~á jistota** мате-
 матическа, абсолю́тна сигу́рност
matematick|a [-ty-], **-y** *жс.* матема́тичка
matematik [-ty-], **-a** *м.* матема́тик
matematik|a [-ty-], **-y** *жс.* матема́тика
materiál, -u *м.* суровина́, матери́ал, сре́дство,
 основа́ за ра́бота: **stavební ~** строите́лен ма-
 тери́ал; **písemný ~** пи́смен матери́ал; **~ k vě-
 decké práci** матери́ал за нау́чна ра́бота; **vá-
 lečný ~** матери́али за во́енно произво́дство
materialist|a, -y *м.* 1. *филос.* матери́алист,
 предста́витель на филосо́фския матери́ализъм
 2. *често пейор.* матери́алист, сме́ткаджия
materialistický [-ty-], **-á, -é** 1. *филос.* матери́а-
 листиче́н 2. *често пейор.* сме́ткаджийски,
 комерсиализи́ран
materializm|us, materialism|us [-iz-], **-u** *м.* 1. *фи-
 лос.* матери́ализъм: **dialektický a historický
 ~us** ди́алектиче́ски и исто́рически матери́а-
 лизъм 2. *често пейор.* сме́ткаджийство, пре-
 сле́дване на матери́ални интерѣси
materializ|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* мате-
 риализи́рам, ове́ществявам (*нещо*)
materiální, -í, -í матери́ален
materiálnov|ý, -á, -é матери́ален; ко́йто се отна́ся

до матери́ал: **~á základna** матери́ална ба́за;
~é rezervy матери́ални ре́зерви
materile [-te-/té-], **-e** *жс.* мате́рия
materídoušk|a, -y *жс. бот.* ма́щерка, *разг.*
 ба́бина души́ца (Thymus serpyllum)
materídouškov|ý, -á, -é ко́йто се отна́ся към
 ма́щерка, към ба́бина души́ца: **~ý čaj** ча́й от
 ма́щерка; **~á vůně** аро́мат на ма́щерка
mateřský, -á, -é 1. ма́йчин: **~á péče** ма́йчина
 гри́жа; **~á dovolená** о́тпуск по ма́йчинство;
~ý porodník ма́йчин-
 бе́мка, лу́ничка 2. ма́йчински: **~á starostlivost**
 ма́йчинска гри́жовност; **~á škola** де́тска гра-
 ди́на 3. ма́йчин; *служе́щ за основа́ за не́що*:
~ý závod заво́д-ма́йка; **~á letadlová loď** са-
 моле́тоноса́ч; **~á buňka** кле́тка, ко́йто се де́ли
mateřstv|í, -í *ср.* 1. ма́йчинство 2. бре́менност,
 ма́йчинство
materštin|a, -y *жс.* ро́ден, ма́йчин ези́к
mát|i, -i *разг. книж.* ма́йка, ма́ма, ма́йче́то
matic|e, -e *жс.* 1. *техн.* га́йка 2. *мат.* матри́ца,
 та́блица 3. *обикн. в съчет.* **Matice česká** Чѣш-
 ко култу́рно-просве́тно дру́жество
maticov|ý, -á, -é 1. *техн.* га́ечен: **~ý šroub** бо́лт
 2. *мат.* ко́йто се отна́ся към матри́ца, към
 та́блица: **~ý počet** изчи́слѣние с та́блица
matičk|a, -y *жс.* 1. ма́йчица 2. *умал. техн.* га́й-
 чи́ца
matiné [-ty-] *нескл. ср.* матине́ (*дневно, утрин-
 но предста́вление*)
matink|a, -y *жс. умал. експр.* ма́йчица, ма́менце
matk|a, -y *жс.* 1. ма́йка: **vlastní ~a** ро́дна, со́б-
 ствена ма́йка; **nevlastní ~a** ма́щеха; **Matka
 boží** *рел.* Бо́жията ма́йка, Богоро́дица 2. *прен.*
 ма́йка: **~a vlast** ма́йката ро́дина; **byla mu ~ou
 přelomová** *жс.* **~á** *плотва́*
dění *поговорка* повто́рѣниѣто е ма́йка на зна́-
 ниѣто; **lenost ~a vynalézavosti** *поговорка* да
 го на́караш на ра́бота, че да те на́учи на акъ́л
 3. *фам. разг.* съпру́га, же́на(та), ма́йче(то) 4.
експр. вѣзра́стна же́на 5. же́нско живо́тно,
 коѣ́то има ма́лки: **včelí ~a** ма́йка, ца́рица на
 пчѣ́лен ко́шер 6. *техн.* га́йка
matkov|ý, -á, -é *техн.* га́ечен
matl|a, -y *м. разг.* пипка, ту́тка, сбърканя́к;
 ту́ткав, пипка́в човѣ́к (*ко́йто все́чко объ́ркава*)
matlanin|a, -y *жс. разг. експр.* 1. бу́ламач; ло́шо
 я́дене 2. бъркани́ца, ка́ша, бъркотия́
matl|at se, -ám se *несв. разг. експр.* 1. (*v čem*)
 ро́вя се, бъркам (*в не́що*), чо́пля (*я́дене*): **~at
 se v jídle** ро́вя, чо́пля я́дене 2. (*s čím, v čem*)
 пипкам се, ту́ткам се, мота́я се (*с не́що*): **~á se
 s tím dlouho** дѣ́лго вре́ме се мота́е с това́; **~á
 se v té práci** ту́тка се с та́я ра́бота

matně нар. 1. матово: ~ **natřený nábytek** матирани мебели 2. неясно, смътно: ~ **se lesklo** неясно проблясваше; ~ **se pamatuji** смътно си спомням

matn|ý, -á, -é 1. матов: ~ **é sklo** матово стъкло 2. слаб, мътен (за светлина): ~ **é světlo** слаба, мътна светлина 3. смътен, неясен: ~ **é tušení** неясно предчувствие

matol|ha, -hy ж. *експр.* 1. привидение, сянка ♦ **matol|ný** безсилен съм; като сянка съм 2. *остар.*

химера, кошмар, фантазия: **klamn|é ~hy** измамни химери 3. *мн.* **matol|hy, -h** замаяно състояние: **chodí jako v ~hách** ходи като насън; не е на себе си; не гледа къде ходи

matol|ny, -n ж. *само мн.* джибри; изстискано гръзде

matonoh|ý, -á, -é патрав, тѣгрещ се

mat|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* матирам (стъкло и под.)

matov|ý, -á, -é матов: ~ **é stříbrění** матово посребряване; ~ **é sklo** матово стъкло

matóž|it, -ím *несв.* блънувам; говоря неясно, несвързано: **co pořád ~iš!**? какво всѣ блънуваш!?

matóživ|ý, -á, -é замаян; който е в полусъзнание: **chodit jako ~ý** ходя като замаян, като насън; **mít ~ou hlavu** главата ми е уморена, замаяна

matóžn|ý, -á, -é 1. въл, отпуснат, замаян, неясен, неопределен: ~ **ý krok** вяла, отпусната походка; ~ **ý zvuk, obrys** неясен, неопределен звук, силует 2. призрачен, фантастичен: ~ **é stvůry** призрачни чудовища; ~ **é vidiny** фантастични, призрачни видения

matrac|e, -e ж. дюшек, матрак: **žíněná ~e** матрак с конски коски; матрак от морска трева

matriarcháln|í, -í, -í *истор.* матриархален

matriarchát, -u *м. истор.* матриархат

matric|e, -e ж. *техн. полигр.* матрица

matricov|ý, -á, -é *полигр.* матричен; който се отнася към матрица

matričn|í, -í, -í *обикн. в съчет.* ~ **í úřad** гражданско отделение (в община); ~ **í kniha** регистър, книга за гражданско състояние

matrik|a, -y ж. регистър; книга за гражданско състояние

matrikář, -e *м.* чинovníк по гражданско състояние

matrikov|ý, -á, -é 1. който се отнася към книга, регистър за гражданско състояние 2. формален; който е само на книга, само проформа: ~ **ý katolík** католик само на книга, проформа

matrimoniolog|e [-ny-], -e ж. матримониология, наука за брака

matron|a [-on-/ón-], -y ж. 1. *истор.* матрона 2. *експр. обикн. пейор.* матрона

maturant, -a *м.* абитуриент, зрелостник

maturantk|a, -y ж. абитуриентка, зрелостница

maturit|a, -y ж. матура; зрелостен изпит

maturitn|í, -í, -í зрелостен, абитуриентски, матуриетен: ~ **í vysvědčení** зрелостно свидетелство; ~ **í večírek** абитуриентски бал

matur|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* вземам/взема зрелостен изпит, полagam/положа матура; завършвам/завърша средно училище

Maur, -a *м.* мавър

maursk|ý, -á, -é 1. мавърски 2. мавритански: ~ **ý sloh** *архитект.* мавритански стил

mauzole|um, -a *ср.* мавзолей

máv|at, -ám *несв. (čím)* махам (с нещо), махвам (нещо): ~ **at rukama** махам с ръце; ~ **at na ně-koho** махам на някого

mávátk|o, -a *ср.* махалка; *разг.* предмет за махане

máv|nout, -nu *св. (čím)* махна, замahна (с нещо) ♦ **mauk|a, -y** махна ♦ **mauk|u** махна

nad něčím махна с ръка; изоставя нещо; откажа се от нещо

mánuč|e, -y *мн. ч.* махане ♦ **odbylo ~ím ruky** той не обърна внимание на това, приключи го с махане на ръка

maximalist|a, -y *м.* максималист

maximalistick|ý [-ty-], -á, -é максималистичен

maximalizm|us, maximalism|us [-iz-], -u *м.* максимализъм

maximálně нар. максимално, максимум: **schůze bude trvat ~ dvě hodiny** събранието ще продължи максимум два часа; ~ **využít** използвам максимално

maximáln|í, -í, -í максимален, предѣлен: ~ **í rychlost** максимална скорост; ~ **í program** програма-максимум

maxim|um, -a *ср.* максимум: ~ **um srážek** максимум валежи

maxisingl, -u *м.* максисингъл

maz, -u *м.* 1. мазило; смазващо вещество: **ušn|í ~ биол.** ушна кал; **kloubn|í ~ биол.** ставна течност 2. лепило, клей: **škrobový ~** нишестен клей; лепило от нишестѣ

máz, -u *м.* стара мярка за течности (1,415 л)

mazac|í, -í, -í *техн.* смазочен, смазващ; служещ за смазване: ~ **í olej** смазочно масло; ~ **í otvor** отвор за смазване

mazadl|o, -a *ср.* смазка, мазило; *техн. грес:* ~ **o na boty** боя за обувки; ~ **o na stroje** машинно масло

свѣст, безсѣзнаніе: **upadnout do ~b** загубя

съзнание; изпадна в несвяст; **probrat se ze ~b** свестя се; дойда на себе си, дойда в съзнание
2. рядко умора, отмалаялост, внезапна слабост; нemoщ: **usnout ~bou** заспя от умора
mdlobný, -á, -é който се отнася към несвяст, безсъзнание: **~ý stav** състояние на безсъзнание; **~á slabost** отмалаялост
mdlý, -á, -é **1.** вял, нemoщен, изнурен, отмалял: **jít ~ým krokem** вървя с вяла походка; **~ý úsměv** бледа, уморена усмивка **2.** блед, неясен, мътен: **~é světlo** бледа, мътна светлина **3.** блудкав, неясен, слабо изразен: **~á chuť** блудкав вкус; **~á vůně** слаб аромат; **~é líčení** безцветно, неизразително описание; **~á představa** неясна, смътна представа
mé *ж.с.* **můj**
meandr, -u *м.* **1.** *геогр.* меандър, зиг-заг, лъка-түшене, завод; **řeka tvoří ~y** реката лъкатүши **2.** *худ. архит.* меандър
mecenáš, -e *м.* меценат
mecenáška, -y *ж.с.* меценатка
mecenášský, -á, -é меценатски
mecenášství, -í *ср.* меценатство
meč, -e *м.* меч: **tasit ~** вадя меч; **ostrý jako ~** остър като **меч**
mě *ж.с.* **mě** **měřeno**
měřeno линия; **být jako ~** строг съм, твърд съм; **nad hlavou mu visí Damoklův ~** над главата му е надвиснал Дамоклевиет меч; грозят го непосредствена опасност **2.** *прен. книж.* меч, оръжие, военна сила, насилие: **sáhnout k ~** прибегна до военна сила; **povstat ~em proti moci** възстана с оръжие срещу власт
mečjet, -ím *несв.* враща, меча (за коза)
mečík, -u *м.* **1.** *умал.* меч **2.** *бот.* гладиол (Gladiolus)
mečíř, -e *м.* оръжейник; майстор на мечове
mečivý, -á, -é блещ, вращащ, вращлив: **~ý hlas** *прен.* вращлив, креслив глас
mečoun, -a *м.* *зоол.* риба меч (Xiphias gladius)
med, -u *м.* мед: **včelí ~** пчелен мед; **turecký ~** **лукм**
med, -i *ж.с.* **мед** (метал), *разг.* бакър (Cu)
medaille [-aj-], -e *ж.с.* медал
medailér [-aj-], -a *м.* майстор, гравьор на медали
medailon [-aj- -on/-ón], -u *м.* **1.** медалион **2.** *лит.* медалион, литературен портрет; очерк за писател
medák, -a *м.* **1.** *разг.* земна пчела (Malophaga) **2.** *разг.* локумджия (продавач на локум)
měďák, -u *м.* медна монета

medař, -e *м.* медар (*търговец на мед*)
medařství, -í *ср.* пчеларство; медарство
měděnec, -ce *м.* *по-рано* бакър, медник; медно котл; меден съд
měděnice, -e *ж.с.* *по-рано* бакърен леген
měděnká, -y *ж.с.* *техн.* (зелена) медна патина; меден окис, меден оксид
měděnkový, -á, -é който се отнася към меден окис: **~á zeleň** вид зелено; зелен цвят (*на медна патина, меден окис*)
měděný, -á, -é **1.** меден; изработен от мед; *разг.* бакърен: **~ý vodič** меден проводник **2.** *разг.* меден; който съдържа мед: **~á ruda** медна руда **3.** меден; който е с цвят на мед: **~é vlasy** медна коса; коса с цвят на мед, на бакър
medializace [-dy-], -e *ж.с.* *публ.* медиализация, прекомерно разгласяване чрез медиите
mediátor [-dy-], -a *м.* *юрид.* медиатор, посредник при съдебни спорове
medicína [-dy-], -y *ж.с.* **1.** медицина: **studovat ~u** следвам медицина **2.** *разг.* медицински факултет: **studovat na ~ě** уча в медицински факултет **3.** *разг.* цял, прахов, хапове, лекарство: **užívat ~u** пия лекарство
medicínalní [-dy-], -í, -í **1.** медицински, лекарствен, лечебен: **~í mýdlo** медицински сапун; **~í rostliny** лекарствени растения; билки **2.** аптекарски: **~í lahvičky** аптекарски шишенца
medicinál [-dy-], -u *м.* *спорт.* медицинска топка
medicinský [-dy-], -á, -é *разг.* медицински, лекарствен
medický [-dy-], -á, -é който се отнася към медик: **~ý ples** бал на медици
medička [-dy-], -y *ж.с.* *разг.* медичка; студентка по медицина
medievalistika [-dy- -ty-], -y *ж.с.* медиевистика; наука за Средновековието
medik [-dy-], -a *м.* *разг.* медик; студент по медицина
medikament [-dy-], -u *м.* *остар. разг. жарг.* цял, медикамент, лекарство
mědikovlec, -ce *м.* медникар
mědiryt, -u *м.* **1.** гравюра върху мед **2.** *изк. полигр.* халкография; медно клиш; медна матрица (*за отпечатване на гравюри върху хартия*)
mědirytlec, -ce *м.* гравьор върху мед
mědiryctví, -í *ср.* **1.** гравирание върху мед **2.** *изк. полигр.* халкография; изработване (*ръчно или машинно*) на медни матрици, медни клишета за отпечатване
mědirytina, -y *ж.с.* *изк. полигр.* гравюра върху мед

medišt|ě, -ě *ср. сел.стоп.* магазинна наставка; магазин (на пчелен кошер)

med|it si, -ím *си неск. жарг. експр.* блаженствам
meditac|e [-dy-], -e *жс.* медитация, разсъждение, размишление, размисъл, рефлексия: **filozofická ~e** философски размисли

meditativn|í [-dy- -ty-/-tý-], -í, -í *книж.* медитативен, разсъдъчен, умозрителен, задълбочен: **~í povaha** умозрителен, разсъдъчен, задълбочен характер; **~í poezie** умозрителна, медитативна, рефлексивна поезия

meditativnost [-dy- -ty-/-tý-], -i *жс. книж.* медитативност, умозрителност, разсъдъчност, разсъдителност

měditep|ec, -ce *м.* ковач на мед; медникар

měditisk, -u *м.* полигр. меден печат

medit|ovat [-dy-], -uji/*разг.* -uju *несв. (о čet)* размишлявам, разсъждавам (за нещо); медитирам (върху нещо): **~ovat o životě** размишлявам за живота

mědic|e, -e *жс.* чукало за лън

mědl|it, -ím *несв.* чукам, мъна лън

mědi|um [-dy-], -a *ср.* **1.** *техн.* посредник; междинна среда **2.** *обикн. мн. médi|a*, -í *публ.* медии, медия: **masové ~um** масмедия **3.** медиум (*посредник при спиритистки сеанси*)

měd'nat|ý, -á, -é **1.** подобен на мед; бакърен на цвят: **~á pšenice** пшеница с цвят на мед **2.** *хим.* меден (*двувалентно съединение*): **kysličník ~ý** меден окис, меден оксид; **síran ~ý** меден сулфат

medník, -u *м.* **1.** *бот.* нектарник (*част от цветта*) **2.** *сел.стоп.* магазинна наставка, магазин (на пчелен кошер)

medomet, -u *м.* *сел.стоп.* медогонно средство

medonosn|ý, -á, -é *бот.* меден, медоносен

medově *нар. прен.* медено, сладко-сладко, сладниково: **usmívat se ~** усмивхам се сладниково

medoúst|ý, -á, -é *книж.* медоточив, сладкогласен

medovin|a, -y *жс.* медовина

medovk|a, -y *жс.* град. сладка круша

medov|ý, -á, -é *меден:* **~á barva** цвят на мед; златистожълт цвят; **~é perníky** медени курабийки; **~ý hlas** *прен.* меден, сладников глас

medulk|a, -y *жс. диал.* цветче на детелйна

meduňk|a, -y *жс. бот.* маточина (Melissa officinalis)

medusa *вжс.* medúza

medúz|a, -y *зоол.* медуза (Aurelia)

medvěd, -a *м.* **1.** *зоол.* мечка (Ursus, Thalarctos): **~ hnědý** кафява мечка; **lední ~** бяла мечка ♦ **nemotomý jako ~** промавкатомечка

2. *експр.* мечка; нелюбезен, неучтив, невъзпитан човек **3.** *в съчет.* **Malý ~, Velký ~ астр.** Малката мечка, Голямата мечка (*свзвездия*)

medvědář, -e *м.* мечкар

medvědí|í, -í, -í *мечи, мечешки:* **~í kůže** меча кожа

medvědic|e, -e *жс.* **1.** женска мечка, *разг.* меча **2.** меча кожа **3.** шапка от меча кожа **4.** *в съчет.* **~e léčivá бот.** мечо грезде, *разг.* диви боровинки (Arctostaphylos)

medvědin|a, -y *жс.* **1.** мечешко месò **2.** меча кожа

medvíd'átk|o, -a *ср. умал.* мече, меченце

medvíd|ě, -ěte *ср.* мече, меченце

medvíd|ek, -ka *м.* **1.** мече, меченце: **dovádivý ~ek** игриво мече **2.** плъшено мече (*детска играчка*) **3.** *в съчет.* **~ek mýval** *зоол.* обикновен енот; мисца мечка (Procyon)

meeting *вжс.* mítink

megafon, -u *м.* **1.** мегафон, звукоусилвател **2.** рупор; звукова тръба, фуния **3.** *техн.* високоговорител

megafonov|ý, -á, -é *звукоусилвателен, мегафонен:* **~é zařízení** усилвателна уредба

megahertz [-herc], -u *м.* *физ.* мегাহерц

megalit, -u *м.* *археол.* мегалит

megaloman, -a *м.* *книж.* мегаломан

megalomani|e [-many-/-mánu-], -e *жс. книж.* мегаломания

megavolt, -u *м.* *физ.* мегаволт

megawatt [-vat], -u *м.* *физ.* мегават

meger|a [-gé-], -y *жс. пейор.* фурия, мегера; злая жена

mech, -u *м.* *бот.* мях, *мн.* mech|y, -ů *мъхове (Mkč)♦* **mekanický ~** механически е да плесенясва, да дъртее, да остарява

měch, -u *м.* **1.** мях, духало: **kovářský ~** ковашки мях; **šlapat ~y u varhan** движа меховете на орган (*за да свири*) **2.** *експр.* мях, тулум; шийш-кав, дебел човек: **nafouklý ~** надут тулум **měchačk|a**, -y *жс.* дървена лъжица, бъркалка, бъркачка

mechanicky [-пу-] *нар.* механично, механически, автоматически, машинално

mechanick|ý [-пу-], -á, -é **1.** механичен; свързан с механика: **~á síla** механична сила; **~á práce** механична работа **2.** механичен; осъществяван от механизъм: **~á hračka** механична играчка; **~á brzda** механична спирачка **3.** извършван несъзнателно, автоматически, механически; машинален: **~é pohyby** механически, машинални, автоматични движения

mechaničk|a [-пу-], -y *жс.* механичка; жена-механик

mechanik [-пу-], -y *м.* **1.** механик, шлосер, мон-

тъор **2.** човек, който разбъра от машини и механизми

mechanik|a [-ny-], -y ж. **1.** механика (дъл от физиката): **kvantová ~a** квантова механика; **~a tuhých těles** механика на твърдото тяло **2.** механика (начин, механизъм на осъществяване): **~a tělesných pohybů** механика на телесните движения **3.** в съчет. **přesná ~a** фина механика; производство на точни прибори **4.** рядко механизъм: **klávesová ~a** пиано клавишен механизъм, механика на пиано

mechanizace [-ny-], -e ж. **1.** механизация: **komplexní ~e** комплексна механизация **2.** рядко механизирание: **životní ~e** механизирание на живота; **~e významu** език. механизирание на значението

mechanizační [-ny-], -í, -í механизиран, механизационен

mechanizátor [-ny-], -a м. механизатор

mechanizátork|a [-ny-], -y ж. механизаторка

mechanizátorsk|ý [-ny-], -á, -é механизаторски

mechanizátorství [-ny-], -í ср. механизаторство

mechanizm|us, mechanism|us [-nyz-], -u м. **1.** механизъм: **~us hodin** часовников механизъм; **státní ~us** прен. държавна машина, държавен апарат **2.** филос. механицизм

mechanizovat [-ny-], -uji/разг. -uju неск. и св. (со) **1.** механизирам (нещо): **~ovat zemědělství** механизирам земеделието; **~ovat těžbu uhlí** механизирам въгледобив **2.** механизирам, автоматизирам (нещо): **~ovat pohyby** автоматизирам движения

mechorost, -u м. бот. мъхове (Bryopsida)

mechovat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. **1.** обраствам, покривам се с мъх **2.** разг. старея, дъртея, овехтявам

mechovat|ý, -á, -é **1.** обрастъл с мъх **2.** разг. остарял, овехтял, одъртял

mechov|í, -í ср. събир. мъх, мъхове

mechoviště [-ě, -ě ср. място, обрастло с мъх

mechovit|ý, -á, -é **1.** обрастъл, покрит с мъх **2.** мъхест, мъхав, мъховиден: **~á tráva** мъхава, мъховидна трева

mechovk|a, -y ж. разг. вид лека, пореста гума за подметки на обувки

mechov|ý, -á, -é **1.** мъхов; образуван от мъх: **~ý porost** мъхова растителност **2.** напътнящ мъх: **~á pryž** техн. микропореста гума; **~á podrážka** микропореста гумена подметка

měchuřin|a, -y ж. **1.** мехур; кесия от мехур **2.** прен. мъх, тулум, шийшко, дебел човек

měchýř, -e м. мехур: **močový ~** анат. пикочен мехур; **žlučový ~** анат. жлъчен мехур; **vzdušný ~** зоол. плавателен мехур

měchýřov|ý, -á, -é който се отнася до мехур: **~é bolesti** болки в мехура

mejdan, -u м. жарг. терен, купон, събиране на приятели: **pořádat ~** каня на купон; уреждам, организирам терен, купон

mejdličk|o, mejdýlk|o, -a ср. разг. **1.** умал. експр. сапунче **2.** локумче; желѐ-бонбон

mejlit, mejlka вж. **mýlit, mýlka**

mek|at, -ám неск. врещя, мѐча (за коза)

mekav|ý, -á, -é врещящ, мѐчещ (за коза)

měkce нар. мѐко

měkčen|í, -í ср. език. смекчаване, палатализация

měkk|it, -ím неск. (со) **1.** омекчавам, смекчавам; размѐквам (нещо): **~it vodu** омекчавам вода **2.** език. смекчавам, палатизирам (нещо)

Mekk|a [mek|a], -y ж. **1.** Мѐка **2.** книж. Мѐка (важен център; цел на посещение или пътуване): **Paříž, ~a literátů na počátku století** Париж, Мѐката за литераторите в началото на века

měkko нар. в съчет. като **uvařit vejce na ~** сваря рѐчко яйцѐ ♦ **je hned na ~** лесно омѐква, лесно се размѐква, трѐгва

měkkost, -i ж. **1.** мѐкост, мекотѐ **2.** прен. добротѐ, отстъпчивост, сговорчивост; мѐк характер

měkkot|a, -y ж. **1.** мѐкост, мекотѐ **2.** разг. добряк; сговорчив, отстъпчив човек; мѐка Мария

měkk|ý, -á, -é **1.** мѐк: **~é pečivo** мѐко печиво; кѐфли: **~á látka** мѐка материя; мѐк плат; **~á voda** мѐка вода; **~é dřevo** мѐко дървѐ; **~é patro** анат. мѐко небцѐ **2.** фѐн, нѐжен, плѐвен: **~é pohyby** мѐки, нѐжни движения; **~ý tón** муз. мѐктѐн; **~á stupnice** муз. минѐрна гѐма **3.** език. мѐк, палатѐлен: **~é i mѐко i** (название на чешките букви **i** и **í**); **~á souhláska** мѐка, палатѐлна съгласна; **~ý vzor** мѐк тип склонѐние **4.** чувствѐтелен, добѐр, отстъпчив: **~ý člověk** мѐк, сговорчив човек

měkkýř, -e м. зоол. мекотѐло, молѐска/молѐска (Mollusca)

měkkýřovit|ý, -á, -é прен. безхарактерен, безгрѐбнатен, мекотѐло: **~á povaha** безвѐлев характер

mek|nout, -nu ср. изврещя, измѐча, промѐча (за коза)

měk|nout, -nu неск. **1.** омѐквам, размѐквам се: **maso vařením ~ne** месѐто омѐква с варѐне; **rysů obličej mu ~ly** чертите на лицѐто му омѐкваха ♦ **~ne mu mozek** нейор. мѐзъкът му се е размѐкнал; не мѐже да мѐсли **2.** прен. омѐквам, смекчавам се, топя се, разтѐпам се: **srdce ~lo dojetím** сърцѐто се топѐше трѐгнато

mekot, -u *м.* врещене (на коза)
mekot|at, -ám *несв.* блѣя, врещя (за коза)
mekotav|ý, -á, -é *врещящ (като коза)*
měkoučce *нар. умал.* мѣкичко
měkoučk|ý, -á, -é *умал.* мѣкичък
měkounce *нар. умал.* мѣкичко
měkounk|ý, -á, -é *умал.* мѣкичък
mekt|at, -ám *несв.* 1. *рядко* мѣча, врещя (за коза) 2. *експр.* мѣнкам, пелтѣча, заѣквам, оправдавам се: ~á něco nesrozumitelného мѣнка нѣщо неразбирæмо
mektav|ý, -á, -é 1. мѣчещ, врещящ (за коза) 2. *експр.* мѣнкащ, пелтѣчещ, заѣкващ, оправдаващ се
měl I *вж.* mít
měl II, -i *ж.* *остар.* прåх; нѣщо стрѣто на прåх
mel|a, -y *ж.* *разг. експр.* 1. бъркотия, суматоха 2. мелѣ, сбиване, патаклама
melancholick|ý, -á, -é *меланхоличен*
melancholičk|a, -y *ж.* меланхоличка
melancholičnost, -i *ж.* меланхоличност
melancholi|e, -e *ж.* меланхолия
melancholik, -a *м.* меланхолик
melanž, -e *ж.* 1. смес, меланж 2. *текст.* меланж
melas|a, -y *ж.* *сел.стоп.* меласа: řepná ~a меласа от цвекло
mělčín|a, -y *ж.* плитчина; плитко място: uváznout na ~ě засѣдна на плитчина
mělčinov|ý, -á, -é *който се отнася към плитчина*
melhub|a, -y *м.* *разг. експр.* бърборко, дърдорко, кречетало
meli|rac|e, -e *ж.* *сел.стоп.* мелиорация
melioračn|í, -í, -í *сел.стоп.* мелиоративен
melior|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* провеждам мелиорация
melírovan|ý, -á, -é *текст.* меланжиран
melír|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* (со) *текст.* смѣсвам (нишки с различни цвѣтове); прåвя меланж
melis|a, -y *ж.* *бот.* мåточина (Melissa officinalis)
meliv|o, -a *ср. сел.стоп.* мливо; жито за мѣлене
mělk|nout, -nu *несв.* 1. стåвам плитък: řeka ~ne реката стåва по-плитка 2. *прен.* стåвам плитък, повърхностен
mělko *нар.* плитко: tady je ~ тук е плитко
mělkost, -i *ж.* 1. плиткост 2. *прен.* повърхностност, плиткост
mělk|ý, -á, -é 1. плитък: ~ý potok плитък поток; ~á orba *сел.стоп.* плитка, повърхностна оран 2. *прен.* повърхностен, плитък: ~á povaha повърхностен характер; ~é zájmu дрѣбни интереси
melodick|ý [-dy-], -á, -é 1. мелодичен, благозвучен: ~á stupnice муз. мелодичен лад; ~ý

hlas мелодичен глас 2. който се отнася до мелодия: ~ý přízvuk *език.* музикално ударение
melodičnost [-dy-], -i *ж.* мелодичност
melodi|e [-dy-], -e *ж.* 1. муз. мелодия 2. мелодия; интонация: ptačí ~e птйча пѣсен, мелодия; větná ~e *език.* изречѣнска мелодия, интонация
melodik|a [-dy-], -y *ж.* 1. муз. мелодика: ~a lidové písně мелодика на народна пѣсен 2. мелодичност, напѣвност
melodram, -u *м.* 1. *остар.* мелодрама 2. декламация с музикален съпровод, мелодекламация
melodramatick|ý [-ty-], -á, -é *мелодраматичен*
melouch, -u *м.* *жарг.* чåстпром: shánět ~y търся чåстпром
melouchář, -e *м.* *жарг.* чåстник; занаятчий, който работи чåстпром: svěřit opravu ~i поверявам поправката на чåстник
meloun, -u *м.* 1. *в съчет.* vodní ~ дния 2. *в съчет.* ananasový ~ пѣпеш
melt|a, -y *ж.* мѣлта (кафе-заместител)
meluzín|a, -y *ж.* *разг. експр.* фъртýна; зймен вихър
membrán|a, -y *ж.* 1. *биол.* цйпа, мембрана: buňčná ~a клѣтъчна мембрана 2. *техн.* мембрана, резонатор: ~a mikrofonu микрофонна мембрана
mement|o, -a *ср.* *книж.* мемѣнто; категорично предупреждение, напѣмняне: nemoc byla pro ni ~em болестта бѣше предупреждение за нея
memoárist|a, -y *м.* мемоарист; автор на мемоари
memoár|y, -ů *м.* *мн.* мемоари, спѣмени
memoárov|ý, -á, -é *мемоарен*: ~á literatura мемоарна литература
memopol|e, **memo pol|e**, -e *ср.* *комп.* полѣ от паметта; чåст от масив
memorandum, -a *м.* *дипл.* меморандум
memoriál, -u *м.* мемориал (състезание в памет на изтъкнат спортсмен)
memor|ovat, -uji/*несв.* (со) *книж.* уча наизуст, наизустявам (нещо)
měn|a, -y *ж.* валýта (парична система на дадена страна; парична единица на системата): pevná ~a стабилна валýта
měňavk|a, -y *ж.* *зоол.* амѣба (Amoeba)
měňav|ý, -á, -é *който е с преливащи се цвѣтове*: ~é hedvábí копрйна с преливащи се цвѣтове
menáž, **mináž**, -e *ж.* *жарг. остар.* общо хранене; обща храна; *разг.* общ казан (в казарма, затвор)
menažeri|e [-že-/žé-], -e *ж.* менажѣрия
méně, *разг.* **míň** *нар.* 1. *сравн.* от málo по-мålко: ~ odolný по-слабо устойчив; ~ bodů по-мålко точки; opakovat nej~ pětkrát по-

méněcennost *вж. méněcennost*
или pò-málko случайно; ~ **bylo by více** по-добре мálко, но кáчествоно **2. мат.** минус, без: **pět ~ dvě rovná se třem** пět без две е три
méněcennost, -i ж. непълноценност, мало-ценност: **pocit, komplex ~i** чүвство, комплèкс за малоценност
méněcenn|ý, -á, -é непълноценен, нискокачествен: **cítit se ~ým** чүвствам се непълноценен; **~é zboží** некачествена стóка
méněhodnotn|ý, -á, -é нискокачествен; с ниска стóйност
měníc|í, -í, -í трансформаторен, преобразувателен; *обикн. в съчет.* **~í stanice** електр. електрическа трансформаторна подстанция; трафопост
měníč, -e м. 1. техн. преобразувател, трансформатор: ~ **napětí** трансформатор; ~ **kmitočtu** преобразовател на честотà на вълни; моторгенератор **2. автомат (който сменя, разменя нещо): ~ peněz** автомат за монети
meningit|is, meningit|ida [-пу- -ту-], **-idy ж.** мед. менингит
měnírn|a, -y ж. електр. електрическа трансформаторна подстанция; трафопост
menisk|us [-пу-], **-u м. анат. техн.** менискус
měniteln|ý, -á, -é променлив, изменяем
měnit, -ím *несв. 1. (кого, со)* променям, изменям (някого, нещо): ~it dítě výchovou превъзвям *вж. měnit*
вам, ту почервяявам; сменям цветовете; **to na věci nic ne~í** това не променя нещата; **člověk míní, panbůh ~í** човек предполага, гòспод разполага; **na tom už se nedá nic ~it** тук вече нищо не може да се направи, да се промени **2. (со; со зач)** сменям, замениям (нещо; нещо с нещо, за нещо, срещу нещо): ~it bydliště сменям адрес, местожителство; ~it zaměstnání сменям работата си; ~it velký byt za malý сменям голям апартамент с мálтък **3. (со с кým)** сменям се, сменям си мýстото (с някого): **hned by s ním ~il** веднага би се сменил с него; веднага би отишъл на негово място **4. (со)** развалям, разменям (пари и под.): ~it peníze развалям пари
mění|it se, -ím se *несв. 1.* променям се, меня се **2. (v со)** превръщам се (в нещо): **voda se ~í v páru** водата се превръща в пара; **napětí se ~í v únavu** напрежението се превръща в умора
měniv|ý, -á, -é променлив, изменчив, непостоянен: ~é počasí променливо време
měnov|ý, -á, -é валутен, паричен: ~á jednotka парична единица; ~á reforma парична реформа; ~á politika валутна политика

mensa *вж. menza*
mensura *вж. menzura*
menstruac|e, -e ж. мед. менструация
menstruačn|í, -í, -í *мед.* менструален: ~í cyklus менструален цикъл
menstru|ovat, -uji/разг. -uju *несв. мед.* ймам менструация
menšen|ec, -ce м. мат. умаляемо
menševick|ý, -á, -é *истор.* меншевишки
menševik, -a м. истор. меншевик
menševizm|us, menševism|us [-iz-], **-u м. истор.** меншевизъм
menš|í, -í, -í 1. сравн. от malý по-мálтък **2. мálтък, неголям:** ~ **postava** дрèбен рèст
menšín|a, -y ж. 1. малцинство: **pro návrh byla jen ~a** за предложението гласува малцинство **2. обикн. в съчет. národnostní ~a** национално малцинство
menšinov|ý, -á, -é малцинствен: ~á otázka малцинствен въпрос
menšitel, -e м. мат. умалител
menš|it se, -ím se *несв.* смалявам се, умалявам се, намалявам
mentalit|a, -y ж. менталитет; нàчин на мýслене
mentálně *нар. книж.* ментално; в ментално, умствено отношèние: ~ **vyspělý** ментално, умствено зрýл
mentáln|í, -í, -í *книж.* ментален, умствен
mentol, -u м. хим. ментол
mentolk|a, -y ж. разг. 1. ментолов, ментов бонбон **2.** ментолова цигàра
mentor, -a м. експр. ментор, моралист, нравоучител, морализатор
mentor|ovat, -uji/разг. -uju *несв. експр.* менторствам, поучавам, морализирам; давам наставления
mentorsk|ý, -á, -é менторски, нравоучителен, морализаторски: ~ý tón менторски, морализаторски, наставнически тон
menu [-пу/-ну] *нескл. ср. 1.* меню (лист с ястията в ресторант) **2.** меню (за обяд или вечеря) **3. комп.** меню (избор от функции)
menuet, -u м. менуèt
menz|a, -y ж. студентски стòл; мènза
menzovn|í, -í, -í който се отнася към студентски стòл; мènза
menzur|a, -y ж. мènзура
merč|it, -ím *несв. (-; кого, со; по ком) разг. 1.* виждам, забелязвам (някого, нещо) **2.** наблюдавам, глèдам (някого, нещо)
merend|a, -y ж. остар. танцова забàва (често с маскарàд); бàл с мàски
meridián [-dy-], **-u м. геогр.** меридиан
meritorn|í, -í, -í *книж.* съществен: ~í stránka

věci съществена страна на нещата; **~í jednání** юрид. преговори, заседание по същество
merit|um, -a ср. книж. същност: **~um odpovědi** същност на отговора
merk, -u м. жарг. експр., обикн. в съчет. **mít někoho, něco v ~u** наблюдавам; хвърлил съм око на (някого, нещо); **pustit někoho, něco z ~u** загубя интерес към нещо
měrk|a, -y ж. техн. мярка, калибър
Merkur, -a м. 1. митол. Меркурий 2. астр. Меркурий (планета)
mermo(mocí), mocí mermo нар. разг. на всяка цена, насила
měrn|é, -ého ср. такса за мерење
měrn|ý, -á, -é 1. физ. електр. измерителен: **~á jednotka** мерна единица 2. физ. специфичен, относителен: **~á váha** специфично, относително тегло
merun|a, -y ж. спорт. жарг. експр. футболна топка
merunice, -e ж. кайсиева ракия
meruňk|a, -y ж. 1. кайсия (плод) 2. бот. кайсия; кайсиево дърво (*Pumus armeniaca*)
meruňkov|ý, -á, -é кайсиев, кайсиен: **~ý kompot** компот от кайсии
meruzalk|a, -y ж. бот. френско грозде (*Ribes*)
měren|í, -í ср. мерење, измерване
měřic|í, -í, -í измерителен, измервателен: **~í přístroje** измервателни уреди
měřick|ý, -á, -é 1. измерителски, мерен: **~ý stůl** техн. инструмент, уред за топографски снимки 2. геометричен
měřictv|í, -í ср. 1. остар. геометрия 2. провеждане на земемърски, топографски измервания на място
měřič, -e м. 1. измервач, измерител: **~ půdy** земемър 2. измерителен уред; брояч: **časový ~** техн. датчик за време; **~ kmitočtu** електр. честотомър
měřičsk|ý, -á, -é измерителен, мерен
měřičstv|í, -í ср. земемърство; професия на земемър
měřidl|o, -a ср. техн. измерител; измерителен уред, инструмент; мярка
měřitelnost, -i ж. измеримост, измеряемост
měřiteln|ý, -á, -é измерим
měř|it, -ím несов. 1. (*koho, co*) мържа (някого, нещо); определям размери (на някого, на нещо) ♦ **~ se s někým** споря, споря с някого; веднаж режй; **~it všem stejně** отнасям се по еднакъв начин с всички; **~it od oka** мържа на око; **~it něco na dlouhé lokty** отлагам, протаквам решението на нещо 2. само **měř|it si, -ím si** (*koho, co; -*) експр. оглеждам критично,

~ím (назир) ♦ **~ím si někoho od hlavy k patě** премěřвам с поглед; **~it si někoho od hlavy k patě** премěřвам някого от глава до петъ, от горе до долу 3. (*co, co čím*) книж. оценявам (нещо някак): **~it výsledky práce** оценявам резултати от работа 4. (*koho, co s čím, s kým*) сравнявам (някого, нещо с някого, нещо): **~it své síly s někým** премěřвам силите си с някого; **~it se s někým znalostmi** разг. мържа си знанията с някого; **nemohu se s ním ~it** не мога да се мържа с него; **ty dvě věci nelze spolu ~it** тези (две) неща не могат да се сравняват 5. (*kolik*) имам (някакви) размери: **postel ~í dva metry** леглото е дълго два метра; **po-koj ~í pět metrů do délky** стаята има пет метра дължина; **~í 160 cm** тъй/тя е висок(а) 160 см; **~í 50 kg** тежи 50 кг 6. в съчет. **~it něco (chůzí)** кръстосвам нещо (с ходене); разхождам се напред-назад (из нещо): **~it místnost dlouhými kroky** ходя с големи крачки из стаята; **~it město křížem krážem** кръстосвам из града
měřít|k|o, -a ср. 1. мярка, мерило: **posuvné ~o** мерителна линейка; шублер 2. мащаб, размер: **obrázek ve zmenšeném ~u** картина в ума-лен размер; **mapa v ~u 1:10000** геогр. карта в мащаб 1:10000; **v celostátním ~u** прен. в общодържавен мащаб 3. мерило, критерий: **morální, estetické ~o** морален, естетически критерий
mesiaš, -e м. книж. месия, спасител
mesiašstv|í, -í ср. месианизъм
měsíc, -e м. 1. астр. Лунă; разг. месечина, мѐсец: **~ v úplňku** пълнолуніе; **nový ~** ново-луніе; **ubývající ~** лунăта, когăто намалява; **zmluvní ~** ♦ **dějlo** ~ лице като месечинка; **vypadá, jako by spadl z ~e** като че ли е паднал от лунăта, от Mărc 2. астр. лунă, естѐствен стѣпник: **Saturnovy ~e** спѣтници на Сатѹрн 3. мѐсец (календарен): **v ~í říjnu** през мѐсец октѐмври; **~ dovolené** ♦ **~** менна е в четвѣрти мѐсец; **jednou za uherský ~** ~ мнѐго рядко; от дѣжд на вѣтър
měsíček|k, -u м. 1. умал. мѐсечко, месечинка, луничка 2. бот. невѐн (*Calendula officinalis*) 3. само мн. **měsíčky, -ků** мѐнзис, менструа-лен цѣкъл 4. астр. умал. лунă; естѐствен спѣтник
měsíčně нар. мѐсечно, ежемѐсечно: **~ platit činži** плащам наѐм ежемѐсечно
měsícn|í, -í, -í 1. лѹнен; коѣто се отнася към лунăта, към мѐсеца: **~í svít** лѹнна светлина 2. мѐсечен, едномѐсечен: **~í lhůta** едномѐс-

чен срѣк; **~í štěně** кученце на едномѣсечна въз-
раст **3.** мѣсечен, ежемѣсечен: **~í plat** мѣсечна
заплата; **~í příspěvek** ежемѣсечна вно́ска
měsíčník, -u м. мѣсечно списание; ежемѣсечник
měsíční|ý, -á, -é лунен; който се отна́ся към
луната, към мѣсеца: **~á noc** лунна нощ
měsidl|o, -a ср. **1.** сѣд, в който се извършва
смѣсване **2.** рядко бъркалка, бъркачка, сме-
сител
mesoderm вж. **mezoderm**
meson вж. **mezon**
městlec, -ce м. остар. градѣц, паланка
městečk|o, -a ср. малък град; градѣц, градчѣ
mést, metu нескв. **1.** (–; со) метá, помитам, смй-
там (–жир) ♦ **~í metlaž|předvým**
(**vlastním**) **prahem** не сѣ бъркай в чужди ра-
боти; не си пѣхай носá, гáгата, където не ти е
рáбота; **nové koště dobře mete** нѡва метлá
чисто метѣ; всѣки новáк отначáло е старáтелен
2. (со; рядко **čít**) гѡня (нещо): **vítř mete obla-**
ky вятърът гѡни ъблаци **3.** в съчет. **mést si to**
разг. експр. нѡся се, тичам, гѡня: **mete si to**
na kole jako drak кáра колелѡ като лúд; **kluk**
mete domů момчѣто тича към кýщи; **ulicí metl**
sníh по ýлицата се нѡсеше снѣг
mestic [-tys], **-e** м. метис (потомък на бели и
индианци)
měst|ka, -ky жс. разширѣна вѣна, обикн. мн.
měst|ky, -ek мед. разширѣни вѣни
městnat se, -ám se нескв. (v čet) смѣствам се,
вмѣствам се, тѣпча се (някъде)
měst|o, -a ср. **1.** град: **hlavní ~o** стѡлица; **krajské**
~o ъбластен град; **jít za ~o** отивам вѣн от града,
сред природата **2.** разг. цѣнтър (на по-голям
град): **jít do ~a** отивам в цѣнтъра (на града);
univerzitní ~o университетски кварта́л, уни-
верситѣтски град
městsk|ý, -á, -é градски: **~á čtvrť** градски квар-
та́л; **~ý národní výbor** по-рано градски съвѣт;
~ý život градски живѡт; **~á část** адм. юрид.
кварта́л; **~ý úřad** адм. юрид. кмѣтство
městys, -e м. истор. сѣлище от градски тип;
градѣц, градчѣ (с право на провеждане на
ежегодни панаири)
měš|ec, -ce м. кесия: **~ec dukátů** кесия (с) жъл-
тици, дукáти
mešit|a, -y жс. джамия
mešk|at, -ám нескв. **1.** (–; s čít) книж. бáвя се,
задържам се, колебáя се (заради нещо): **ne~ej**
a jdi! върви, не сѣ бави! **2.** (kde) книж. пре-
бивáвам, намирам се (някъде): **~at na ven-**
kově намирам се, живѣя на сѣло **3.** (koho -
вин.) разг. остар. прѣча (някому), задържам
(някого): **~at někoho v práci** прѣча на някого

в рáботата **4.** (со) жарг. пропу́скам (смяна),
отсѣствам, крѣшкам (от смяна): **~at směny**
крѣшкам от рáбота, от смяна
mešk|at se, -ám se нескв. (–; s kým, s čím) закъс-
нявам, изоста́вам, оста́вам наза́д; бáвя се (с
някого, с нещо; заради някого, заради не-
що): **hodiny se ~ají** часѡвникът изоста́ва; **s**
námi se ~at nemusíte нýма нýжда да се бá-
вите с нáс
mešn|í, -í, -í църк. литургичен: **~í kniha** слу-
жѣбник, трѣбник: **~í víno** ѡбрѣдно, литургично
вйнѡ
měšťáck|ý, -á, -é **1.** буржоáзен: **~á společnost**
буржоáзно общество **2.** пейор. есна́фски: **~é**
názory есна́фски възгледи
měšťáctv|í, -í ср. пейор. есна́фство, филистер-
ство
měšťáctv|o, -a ср. събир. буржоáзия
měšťáčk|a, -y жс. **1.** разг. гра́жданка; жителка на
град **2.** буржоáзка **3.** пейор. есна́фка
měšťák, -a м. **1.** разг. гра́жданин; жител на град:
útěk ~ů do přírody врѣщане, бѣгство на гра́ж-
даните наза́д към природата **2.** буржоá: **vláda**
~ů буржоáзно правителство **3.** пейор. есна́ф
měšťan, -a м. гра́жданин; жител на град
měšťank|a I, -y жс. гра́жданка; жителка на град
měšťank|a II, -y жс. остар. прѡгимна́зия
měšťansk|ý, -á, -é градски, гра́ждански: **~ý dům**
градска многоета́жна къща (често за даване
под наем); **~á škola** остар. прѡгимна́зия
měšťanstv|o, -a ср. събир. гра́жданство
met, -u м. физкулт. **1.** мят, мах **2.** остар.
мятане, хвѣрляне (на копие, диск)
met|a, -y жс. **1.** книж. цѣл: **dosáhnout nejvyšších**
~ достигну на най-висѡки цѣли **2.** фина́л, финиш
metabolick|ý, -á, -é физиол. метабѡличен
metabolizm|us, metabolism|us [-zm-], **-u** м. фи-
зиол. метабѡлизъм
metac|í, -í, -í **1.** метáтелен; предназна́чен за мя-
тане **2.** в съчет. **~í nářadí** физкулт. ýред, на
който се прáви мят, изхвѣрляне (често гим-
настически кон)
metafor|a, -y жс. лит. език. метáфора
metaforick|ý, -á, -é лит. език. метáфоричен
metafyzick|ý, -á, -é метафизичен
metafyzik, -a м. филос. метафизик
metafyzik|a, -y жс. филос. метафизика
metajazyk, -a м. език. мѣтаезик
metajazykov|ý, -á, -é мѣтаезиков, мѣтаезичен
metal, -u м. разг. хѣви мѣтал
metál, -u м. жарг. експр. медáл
metalizac|e, -e жс. техн. метализация; покрыва-
не с мѣтал: **galvanická ~e** гáлвaни́чна мета-
лизация

metalíza, -y *жс. техн жарг.* металък (цвят)
metalizační, -í, -í който се отнася към метализация
metalurg, -a *м.* металург
metalurgický, -á, -é металургически
metalurgije, -e *жс.* металургия
metamorfosa *вж.* **metamorfóza**
metamorfóz, -a, -y *жс.* метаморфоза
metan, -u *м.* хим. метан
metař, -e *м.* уличен метач
metařka, -y *жс.* метачка на улици
metastáz, -a, -y *жс. мед.* метастаза, разсейка
met[at, -ám *несв.* 1. (со; čít; koho, со kat; čít kat, ро кот) книж. мятан, хвърлям (нещо, някого някъде; нещо някъде; по някого): ~at šípy изпращам стрели, стрелям с лък; ~at nenávislné pohledy *прен.* хвърлям погледи, пълни с омраза; ~at los хвърлям жребий 2. физ-култ. занимавам се с хвърляне, с мятане (на топка, копие и под.) 3. в съчет. ~at kozelce, kotmelce *премятам се* 4. изкласявам, клася, наливам клас (за зърнени култури): žito už ~á ржът вече класи, изкласява, налива клас
metelice, -e *жс.* снежна виелица
metel[it se, *обикн.* третол. и безл. -í se *несв.* вали силно сняг, има снежна виелица: sníh se ~í снегът вали силно, има снежна виелица
meteor, -u *м.* астр. метеор
meteorický, -á, -é метеорен
meteorit, -u *м.* астр. метеорит
meteorolog, -a *м.* метеоролог
meteorologický, -á, -é метеорологичен
meteorologije, -e *жс.* метеорология
meteoroložka, -y *жс.* метеороложка; жена-метеоролог
metér, -a *м.* полигр. метранпаж
met[la, -y *жс.* 1. пръчка, снопче пръчки (за биене)
 ♦ **metl** *обикн. мн.* **metl** *жс.* **metl** *жс.*
 ~ou lidstva войните са бич за човечеството
Metoděj, -e, **Metod**, -a *м.* Методий
metod[la, -y *жс.* 1. метод; методика: pracovní ~a метод на работа; experimentální ~a експериментален метод 2. метод, начин на действие: ~a vyučování метод на обучение; nové léčebné ~y нови методи на лечение
metodický [-dy-], -á, -é методичен, методически: ~ý postup методика
metodický [-dy-], -y *жс.* методичка
metodik [-dy-], -a *м.* методик
metodik[la [-dy-], -y *жс.* методика
metodolog, -a *м.* методолог
metodologický, -á, -é методологически
metodologije, -e *жс.* методология

metonymický, -á, -é *лит. език.* метонимичен
metonymie, -e *жс. лит. език.* метонимия
metr I, -a *м.* жарг. *експр.* 1. работяга, бачкатор; свестен човек; работлив, делови, оправен човек 2. серт човек; рязък, енергичен човек
metr II, -u *м.* 1. метър (мерна единица): čtvereční ~ квадратен метър; krychlový ~ кубичен метър 2. метър (инструмент за мерење): skládací ~ стъваем метър; krejčovský ~ шивашки метър 3. кубически метър дърва; кубик: rovnat dřevo do ~ů подреждам дърва на кубичи
metrák, -u *м.* разг. центнер, 100 кг
metrákový, -á, -é стокилограмов; тежък един центнер
metráž, -e *жс.* метраж; дължина в метри: ~ filmu метраж на филм
metrický, -á, -é *физ.* метричен, мерен: ~á soustava метрична, мерна система; ~ý cent центнер
metrik[la, -y *жс. лит.* метрика, размер
metr[lo, -a *ср.* метрò; подземна железница
metronom, -u *м.* муз. метроном
metropol[e, -e *жс.* 1. столица; главен град: ~e státu столица на държава; ~e kraje главен град на област 2. метрополия (страна, която има колонии) 3. църк. митрополия
metrový, -á, -é 1. еднометров; който е с размер един метър: ~é zboží стока, платове на метър 2. който се отнася до кубик, до кубически метър: ~é dříví дърва, подредени на кубичи
metr[um, -a *ср. лит.* стихотворен размер
metylalkohol, -u *м.* хим. метилов алкохол
mez, -e *жс.* 1. граница, междà, синор: jít po ~i вървя по синор 2. обикн. мн. **mez[e**, -í граници, предели, рамки, ограничения: jeho obětavost nezná ~í самоотвержеността му е безгранична; v ~ích možností доколкото е възможно; в границите на възможното; v ~ích slušnosti в рамките на приличieto; všechno má své ~e всяко нещо си има граници; věková ~ възрастова граница; v ~ích zákona *юрид.* в граници на закона
 ♦ **mez** *жс.* **mez** *жс.*
 patříčných ~í поставя някого на мястото му; dobročinnosti se ~e nekladou за благотворителността няма граници 3. техн. граница, предел: ~ pružnosti предел на гъвкавост
mezaliance, -e *жс.* по-рано маркантичен брак, неравен брак
mezanin [-nin/-pýn], -u *м.* мецанин
mez[ek, -ka *м.* мұле; катър
mezer[la, -y *жс.* 1. пролукà, цепнатина, отвор: ~a mezi domy свободно пространство между къщи 2. полигр. шпàц(ия), интервал, пàуза 3.

интервал във времето **4.** пропуск, непълнота: **má citelné ~y ve vědomostech** има чувствителни пролұки, пропуски в знанията
mezerník, -u *м. техн.* клавиш за интервал (на пишеща машина, компютър и под.)
mezerovit|ý, -á, -é непълнен, откъслечен; който е с много пропуски, непълнотї
mezi *предлог I с вин.* **1.** между, сред (*след глаголи за движение*): **posadit se ~ otce a matku** сѣдна между бащата и майката; **přijď ~ nás** ела при нас, сред нас **2.** помежду, сред, на (*дистрибутивно*): **jmění bylo rozděleno ~ příbuzné** имотът бе разделен между роднините; **rozdat dárky ~ děti** разда̀м подаръци на деца **3.** между, сред, към (*за принадлежност към група*): **železo patří ~ kovy** желязото спа̀да към групата на металите **II** *с твор.* **1.** между, сред (*за място*): **nestůj ~ dveřmi** не сто̀й на вратата; **našel to ~ svými věcmi** той го намери между нещата си; **cesta vede ~ poli** пътят върви между ниви; **posedět ~ přáteli** посѣдя сред приятели; **žít ~ venkovskými lidmi** живѣя сред хора от сѣло; **byl vždy ~ nejlepšími žáky** винаги е бил сред най-добрими
mezitím *нар.* **1.** междувре́менно, в това време, същевре́менно: **vyprávěla a ~ něco hledala** тя разказваше и в това време търсеше нещо; **nebyl jsem u nich dlouho a oni se ~ odstěhovali** дълго не бях ходил у тях и те между-вре́менно се премѣстили; **~ co jsme balili, zchystala nám matka večeři** докато стягахме багажа, ма̀ма ни приготви вечеря **2.** отто̀гава; в това време; през това време: **nebe ráno jasné se ~ zatáhlo** небѣто, сутринта чѣсто, се заблачи; **~ uběhl rok** отто̀гава измѣна година
mezivlád|í, -í *ср.* междуца̀рствие, междувла̀стие
mezivrstv|a, -y *ж.* **1.** *геол.* междинен слѡй **2.** про-слѡйка
mezkař, mezkář, -e *м.* мулетар
mezn|í, -í, -í **1.** граничен, сѣнорен: **~í tráva** трева, която расте на сѣнор **2.** предѣлен, граничен: **~í data** гранични да̀ти
mezník, -u *м.* **1.** граничен зна̀к, граничен ка̀мък: **zasadit** ~ означа̀ граница; слѡжа предѣл **2.** *прен.* повратна то̀чка, повратен мо̀мент: **revoluce, ~ ve vývoji lidstva** революцията – повратен мо̀мент в развитието на човѣчеството
mezn|ý, -á, -é **1.** граничен: **~ý kámen** граничен ка̀мък **2.** кра̀ен, граничен, предѣлен: **~á rychlost světla** *физ.* предѣлна ско̀рост (на светлината)
mezoderm, -u *м. анат. биол.* мезодѣрма
mezon, -u *м. физ.* мезѡн
mezolit, -u *м. археол.* мезолѣт

интервал във времето **4.** пропуск, непълнота: **má citelné ~y ve vědomostech** има чувствителни пролұки, пропуски в знанията
mezerník, -u *м. техн.* клавиш за интервал (на пишеща машина, компютър и под.)
mezerovit|ý, -á, -é непълнен, откъслечен; който е с много пропуски, непълнотї
mezi *предлог I с вин.* **1.** между, сред (*след глаголи за движение*): **posadit se ~ otce a matku** сѣдна между бащата и майката; **přijď ~ nás** ела при нас, сред нас **2.** помежду, сред, на (*дистрибутивно*): **jmění bylo rozděleno ~ příbuzné** имотът бе разделен между роднините; **rozdat dárky ~ děti** разда̀м подаръци на деца **3.** между, сред, към (*за принадлежност към група*): **železo patří ~ kovy** желязото спа̀да към групата на металите **II** *с твор.* **1.** между, сред (*за място*): **nestůj ~ dveřmi** не сто̀й на вратата; **našel to ~ svými věcmi** той го намери между нещата си; **cesta vede ~ poli** пътят върви между ниви; **posedět ~ přáteli** посѣдя сред приятели; **žít ~ venkovskými lidmi** живѣя сред хора от сѣло; **byl vždy ~ nejlepšími žáky** винаги е бил сред най-добрими
mezitím *нар.* **1.** междувре́менно, в това време, същевре́менно: **vyprávěla a ~ něco hledala** тя разказваше и в това време търсеше нещо; **nebyl jsem u nich dlouho a oni se ~ odstěhovali** дълго не бях ходил у тях и те между-вре́менно се премѣстили; **~ co jsme balili, zchystala nám matka večeři** докато стягахме багажа, ма̀ма ни приготви вечеря **2.** отто̀гава; в това време; през това време: **nebe ráno jasné se ~ zatáhlo** небѣто, сутринта чѣсто, се заблачи; **~ uběhl rok** отто̀гава измѣна година
mezivlád|í, -í *ср.* междуца̀рствие, междувла̀стие
mezivrstv|a, -y *ж.* **1.** *геол.* междинен слѡй **2.** про-слѡйка
mezkař, mezkář, -e *м.* мулетар
mezn|í, -í, -í **1.** граничен, сѣнорен: **~í tráva** трева, която расте на сѣнор **2.** предѣлен, граничен: **~í data** гранични да̀ти
mezník, -u *м.* **1.** граничен зна̀к, граничен ка̀мък: **zasadit** ~ означа̀ граница; слѡжа предѣл **2.** *прен.* повратна то̀чка, повратен мо̀мент: **revoluce, ~ ve vývoji lidstva** революцията – повратен мо̀мент в развитието на човѣчеството
mezn|ý, -á, -é **1.** граничен: **~ý kámen** граничен ка̀мък **2.** кра̀ен, граничен, предѣлен: **~á rychlost světla** *физ.* предѣлна ско̀рост (на светлината)
mezoderm, -u *м. анат. биол.* мезодѣрма
mezon, -u *м. физ.* мезѡн
mezolit, -u *м. археол.* мезолѣт

mezozoik|um [-o-i-], **-a** *ср. геол.* мезозойска ера
mezzosoprán [месо-], **-u** *м.* мецосопран
mhl|ít, *обикн. безл.* **-í** *несв.* ръмй, ръси (*много ситен дъжд*)

mhourat *вж.* **mžourat**

mhouravý *вж.* **mžouravý**

mhouř|ít, **-ím** *несв. (со)* присвивам, премрежвам, притварям (*очи*): **~it oči na slunci** притварям очи срещу слънцето

mhouř|ít se, *обикн. третол.* **-í se** *несв.* присвива се, притваря се (*за око*): **oči se mu ~í** очите му се затварят (*за сън*)

mick|a, **-y** *ж. разг. експр.* маца, пйса, писана

míč, **-e** *м.* топка: **kopací ~** фътболна топка

míčov|ý, **-á**, **-é** *обикн. в съчет.* **~é hry** игри с топка

míčud|a, **-y** *ж. разг.* дѣтска топка

migrac|e, **-e** *ж. социол.* миграция

migračn|í, **-í**, **-í** *социол.* миграционен: **~í teorie** миграционна теория

migrén|a, **-y** *ж.* мигрѐна: **mít ~u** страдам от мигрѐна

migr|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* мигрирам

míh|at, **-ám** (*čít*) *несв.* размахвам, бързо движа, въртя насам-натам (*нещо*): **konipásek ~al očáskem** стърчиопашка въртеше, размахваше опашчица

míh|at se, **-ám se** *несв.* **1.** трептя, трепкам, движа се бързо напред-назад: **stín se neklidně ~al** сянката неспокойно трепкаше **2.** мяркам се, мержелѐя се: **postavy na plátně se jen ~ají** фигурите бързо се мяркат по платното; **písmo se mu ~á před očima** буквите подскочат пред очите му; **všechno se jí ~alo před očima** всичко се мержелѐеше пред очите ѝ; притъмняваше ѝ **3.** примигвам, проблясвам, блещукам (*за светлина*): **světla se ve vodě ~ají** светлини проблясват във водата

míhavě *нар.* мигащо, блещукащо: **~ plápolat** трепкащо припламвам, блещукам

míhav|ý, **-á**, **-é** **1.** трепкав, непостоянен: **~ý pohyb** неспокойно, трепкащо движение **2.** мяркаш се, мержелѐещ **3.** блещукаш, мигащ, проблясващ: **~ý třpyt hvězd** мигащ блясък на звездите

míh|nout se, **-nu se** *ср.* **1.** мярна се: **pták se ~l před oknem** птицата се стрѐлна пред прозореца; **doma se jen ~ne** той/тя се мярва в къщи от време на време **2.** блясна, свѐтна, проблясна: **hvězda se ~la na obloze** една звезда проблясна на небосклѐна

míhot|at se, *обикн. третол.* **-á se** *несв.* **1.** трепти, трепка, движи се бързо (*напред-назад*): **stín se ~al** сянката трепкаше **2.** мярка се, мержелѐе

се **3.** проблясва, мйга, блещука: **světla se ~ají** светлините блещукат

míhotav|ý, **-á**, **-é** **1.** трептящ, трепкав, трепкаш: **~é stíny tanečnicků** трепкащи сѐнки на танцьори **2.** проблясващ, блещукаш: **~é hvězdy** блещукащи звезди

míhul|e, **-e** *ж. зоол.* минѐга (*риба*) (Petromyzon)

mích|a, **-y** *ж. анат.* гръбначен мѝзък: **prodloužená ~a** *анат.* продълговат мѝзък

míchac|í, **-í**, **-í** сместителен, разбъркващ; предназначѐн за смѐсване, за разбъркване

míchač, **-e** *м.* бъркач, разбърквач; човѐк, който се занимава с разбъркване, смѐсване

míchačk|a, **-y** *ж.* бъркалка, бъркачка, смесител: **~a betonu** бетонобъркачка

míchadl|o, **-a** *ср.* бъркачка, бъркалка

míchaníc|e, **-e** *ж. разг.* смѐсица, бърканица, бъркотия, смешѐние

míchanin|a, **-y** *ж. разг.* **1.** смѐс, бъркотия, смѐсица: **~a různého zboží** смѐсица от различни стѝки **2.** смѐсица, бърканица, неразбория, бъркотия, смешѐние: **~a hlasů** смѐсица, бърканица от гласовѐ

míchan|ý, **-á**, **-é** **1.** смѐсен: **~á zmrzlina** смѐсен сладолѐд (*от няколко вида*) **2.** бъркан, разбъркан: **~á vejce** бъркани яйца

mích|at, **-ám** *несв.* **1.** (*со; со s čít*) смѐсвам (*нещо; нещо с нещо*): **~at víno s vodou** смѐсвам винѝ и вода **2.** (*со; со čít*) разбърквам (*нещо; нещо с нещо*): **~at kávu lžičkou** разбърквам кафѐ с лъжичка **3.** (*со; čít*) размѐсвам; разбърквам (*нещо*); смѐням редѝ (*на нещата*): **~at karty** размѐсвам, мѐшам, разбърквам кѝрти **4.** (*koho, со do čeho*) *разг.* замѐсвам, забърквам (*някого, нещо в нещо*): **~at někoho do sporu** замѐсвам някого в спѝр **5.** (*со; со s čít*) замѐням (*едно нещо с друго*); обѝрквам, смѐсвам (*нещо; нещо с нещо*): **~at dva různé pojmy** смѐсвам двѐ различни понятия **6.** ядѝсвам, дѝзня: *обикн. безл. в съчет.* **to mě ~á** *разг.* това ме ядѝсва, дѝзни ме

mích|at se, **-ám se** *несв. (do čeho)* бъркам се, намѐсвам се (*в нещо*): **~at se do rozhovoru** бъркам се в разговор

míj|et, **-ím**, **3. мн.** **-ejí/-í** *несв.* **1.** минѝвам, отминѝвам, преминавам (*за време, състояние*): **léta ~ela** годините минѝваха; **~el den po dni** минѝваха дѝн след дѝн; **strach ~el** страхѝт минѝваше **2.** (*со*) *прен.* подминавам, отминавам, оставам без внимѝние (*нещо*): **~el nepřijemné otázky** той отминаваше неприятните въпрѝси **3.** (*со*) отминавам, подминавам (*нещо*): **vlak ~el stanicí** влакѝт отминаваше гѝрата **4.** (*со*) не улѝчвам (*нещо*); разминавам се (*с нещо*):

~et cíl не улѣчвам цел; **kulka ho ~ela** куршѹм не го улѣчваше
míjjet se, -ím se, 3. мн. -eji se/-í se не св. **1. само мн.** разминаваме се (взаимно): **auta se ~eji vlevo** колите се разминават от ляво; **~et se bez pozdravu** разминаваме се, без да се поздравим **2. (s čím)** разминавам се (с нещо), не постигам (нещо): **~et se s účinkem** не постигам цел, въздействие
míjiv|ý, -á, -é книж. прѣходен, непостоянен
mikád|o, -a ср. дамска причѣска (късо подстригана)
mikroanalýza, -u ж. хим. микроанализ
mikrob, -a/-u м. биол. микрѣб
mikrobiolog, -a м. микробиолѣг
mikrobiologick|ý, -á, -é микробиологичен
mikrobiologič|e, -e ж. микробиологичка
mikrobus, -u м. микробѹс
mikrofilm, -u м. микрофилм
mikrofon, -u м. микрофѣн
mikrofonov|ý, -á, -é микрофѣнен
mikrofyzik|a, -u ж. физ. фѣзика на мѣкросветѣ; физика на елементѣрните частици
mikrochemič|e, -e ж. хим. микроанализ (дѣл от химията)
mikroklim|a, -atu ср. метеорол. мѣкроклимѣт
mikrokosm|os, -u м. книж. мѣкрокосмос
mikrometr, -u м. физ. техн. **1.** мѣкромѣтър (урѣд) **2.** мѣкрѣн
mikron, -u м. физ. мѣкрѣн
mikroorganizm|us, mikroorganism|us [-nuz-], -u м. биол. мѣкроорганизъм
mikroskop, -u м. мѣкроскѣп
mikroskopick|ý, -á, -é **1.** мѣкроскѣпски: **~é zkoumání** мѣкроскѣпско изслѣждане **2.** мѣкроскопичен, миниѣтѣрен: **~ý živočich** мѣкроорганизъм; **~é částice** мѣкроскопични частици; мѣкрочастѣци **3.** мнѣго подрѣбен; детѣйлен; обстоятелствен; всестрѣнен: **~é znalosti** подрѣбни, детѣйлни знѣния; **~ý literární rozbor** всестрѣнен литерѣтурен разбѣр
mikroskopič|e, -e ж. мѣкроскопичка
mikrostruktur|a [-úra], -u ж. мѣкроструктѣра
mikrovolt, -u м. физ. електр. мѣкровѣлт
Mikuláš, -e м. в свѣтет. **Svatý ~** Светѣй Нѣкѣла; на ~е на Нѣкѣлден
mikuláš, -e м. подѣрък за Нѣкѣлден
mikulášsk|ý, -á, -é нѣкѣлденски: **~á nadílka** раздѣване на подѣръци на Нѣкѣлден
mil|á, -é ж. любѣма, възлюбѣна
miláč|ek, -ka м. **1.** любѣмец, гѣленик: **~ek štěstěny** гѣленик на съдѣбата; **vnučka, dědečkův ~ek** внѣчка, любѣмка на дѣдо си **2.** любѣм, мил, възлюбѣн: **děvče se svým ~em** момѣче

със свѣя любѣм **3.** в обрѣщение експр. често ирон. скѣпи, мѣли, мѣли мѣй: **~ku, ~ku, to nejde** не мѣже, мѣли мѣй
mílař, -e м. спорт. жарг. бѣгѣч на срѣдни разстояния
mile нар. мѣло, приѣтно: **~ se usmál** тѣй се усмѣхна мѣло; **byl jsem ~ překvapen** бѣх приѣтно изненѣдан
míle, -e ж. мѣля: **anglická ~e** англѣйска мѣля (1,6 км); **námořní ~e** мѣрска мѣля (1,85 км)
mílen|ec, -ce м. любѣвник, любѣм, възлюбѣн: **~ci** влюбѣни
mileneck|ý, -á, -é любѣвен; кѣйто се отнѣся към влюбѣн, към любѣвник: **~ý pár** двѣйка влюбѣни
milenk|a, -u ж. любѣма, възлюбѣна, любѣвница
milén|ý, -á, -é книж. обѣчан, любѣм
mílerád нар. с удовѣлствие, на дрѣго сърцѣ
mil|í, -ých м. мн. мѣли, скѣпи (хѣра): **moji ~í** скѣпи мѣи, мѣли мѣи
míliampér, -u м. физ. мѣлиампѣр
míliardář, -e м. мѣлиардѣр
míliardářsk|ý, -á, -é мѣлиардѣрски
míliardkrát нар. мѣлиард пѣти; умножѣно по мѣлиард
míliardov|ý, -á, -é мѣлиардов, мѣлиарден
míliardt|ý, -á, -é числ. мѣлиарден
mílibar, -u м. физ. мѣлибар
milice, -e ж. **1.** по-рано милиция (в Чехословакия доброволен отряд за съдействие на органите на реда): **Lidové ~e** доброволен отряд на трѣдѣщите се **2.** по-рано милиция (в СССР, НРБ), оргѣни на МВР **3.** опѣлчѣние (в страни без редѣвна армия)
milicionář, -e м. **1.** по-рано милиционѣр **2.** доброволен сътрѣдник на оргѣни на реда; доброволец, отрядник
milicionářk|a, -u ж. **1.** по-рано женѣ-милиционѣр **2.** доброволна сътрѣдничка на оргѣни на реда; доброволка, отрядничка
milicionářsk|ý, -á, -é **1.** милиционѣрски **2.** кѣйто се отнѣся към доброволен сътрѣдник на оргѣните на реда; доброволѣчески, отрядничѣски
miligram, -u м. милиграм
milieu [-lijé] нескл. ср. книж. средѣ, общество: **umělecky pravdivé ~** художѣствено правдѣва средѣ
milimetr, -u м. милимѣтър
milimetrov|ý, -á, -é милимѣтров: **~é měřítko** милимѣтров мащѣб
milimikron, -u м. мѣлимѣкрѣн
milion [-on/-ón], -u числ. **1.** милиѣн **2.** експр. милиѣн, мнѣго: **~ překážek** милиѣн прѣчки; мнѣго прѣчки

родие: **Milost, -i** (*учтиво обръщение към владетел или благородник*); **Jeho Milost** Негова милост; Негово благородие

milostiv|á, -é *ж. разг. остар.* госпожата, госпожа, господарката (*често при обръщение на прислуга към господарка*): **~á!** милостива прислуга!

milostivě *нар.* милостиво, благосклонно

milostiv|ý, -á, -é **1.** благосклонен, милостив, ласкав: **~ý úsměv** благосклонна усмивка; **osud byl k němu ~ý** съдбата беше милостива, благосклонна към него **2. остар.** милостив (*в обръщение към високопоставено лице*): **~á paní** милостива госпожо; **~á vrchnost** милостивите господари

milostnic|e, -e *ж. 1. книж.* любовница, метрѐса, куртизанка **2. остар.** фаворитка

milostn|ý, -á, -é любовен: **~é dobrodružství** любовна авантюра; **~á lyrika** любовна лирика; **~é pletky** любовни интриги

milostpán, -a *м. 1. остар.* милостив, уважаван господин; *обикн. като обръщение:* **~e!** милостиви г-не! **2. нейор.** господинчо, господин, господар: **on si, ~, přijde na poslední chvíli** той, господинчото, идва в последния момент; **dělat ~a** големѐя се; **prává se na** господар; **držá se** като господар

milostpan|í, -í *ж. 1. остар.* милостива госпожа; уважавана госпожа; господарка **2. нейор.** важна госпожа, важна дама: **hraje si na ~í** големѐе се; **prává se na** важна дама

miloučk|ý, -á, -é *експр.* миличък; много мил

milouš, -e *рядко* сладур, любимец, миличък

milouš|ek, -ka *м. умал. експр.* сладурче; миличък, любимичък

milován|í, -í *ср. 1.* любене, обичане **2.** любов

milovan|ý, -á, -é любим, възлюбен: **můj ~ý!** любими мой! **~á vlast** любима родина; **~í rodiče** любими родители!

mil|ovat, -uji|разг. -uju *несв. 1.* влюбен съм, любя, обичам **2. (koho, co)** обичам (*някако, нещо*): **~ovat vlast** обичам родината; **~ovat rodiče** обичам родителите си; **bratři se navzájem ~ují** братята се обичат; **~ovat divadlo** обичам театъра; **~ovat moře** обичам морето

milovnic|e, -e *ж. 1.* почитателка, любителка, обожателка: **~e umění** почитателка на изкуството; **~e knih** любителка на книгите **2.** актриса, която играе любовни роли: **první ~e** примадона; актриса, която играе главните любовни роли **3.** любовчийка; жена със силни еротични склонности: **je veliká ~e** тя е голяма любовчийка

milovníck|ý, -á, -é **1.** любителски, аматьорски

2. който се отнася до любовник 3. който се отнася до изпълнител на любовни роли: **~ý repertoár** репертоар от любовни роли
milovník, -a м. 1. почитател, любител, обожател: **~ knih** библиофил; **~ hudby** любител на музика; **~ divadla** почитател на театъра 2. роля на любовник в пиеса; актьор, който изпълнява любовни роли: **první** ~ пръв любовник (*актьор*) 3. *остар.* любим, любовник
mim, -a м. мим (*артист в пантомима*)
mimick|ý, -á, -é мимически
mimik|a, -u ж. мимика
mimikry нескл. ср. зоол. мимикрия
mimink|o, -a умал. *експр.* бѐбче, бѐбенце
mimo I нар. 1. извън целта, центъра (*на вниманието*); встрани, отстран: **rána šla** ~ куршумът мина встрани; куршумът не улъчи; **stál jsem jaksí** ~ бях някак встрани; *прен.* бях извън цялата работа 2. наблизо: **jela** ~ тя мина наблизо
mimo II предлог с вин. 1. извън (*нещо*); вън от (*нещо*): **strávil rok ~ vlast** той прекара една година вън от родината си; **bydlí ~ Prahu** живее извън Прага; **je ~ nebezpečí** намира се вън от опасност; **to je ~ diskusi** това не се обсъжда, това не подлежи на обсъждане; **~ pracovní dobu** в извънработно време; **~ rámec povinností** извън задълженията; **postavit někoho ~ zákon** обявя някого извън закона; **postavení ~ hru спорт.** офсайд, засада 2. *книж.* въпреки (*нещо*), противно (*на нещо*): **~ očekávání nepřišel** въпреки очакванията той не дойде; **~ nadání přijel** пристигна, макар че не беше очакван; противно на очакванията той дойде 3. с изключение на (*нещо*): **autobus jezdí v pracovní dny ~ pondělí** автобусът пътува в делнични дни, с изключение на понеделник 4. освен (*нещо*): **~ jiné** освен всичко друго; впрочем; между другото; **~ jiné je třeba uvést** освен това трябва да се посочи; **~ to je třeba zavést** освен това трябва да се въведе; **zlomil si dvě žebra a ~ to si vymkl ruku** той си счупи две ребра и освен това си изкълчи ръка 5. покрай (*нещо*); наблизо до (*нещо*): **prošel ~ nás** той мина покрай нас; **prošel ~ naše okna** той мина под прозорците ни
mimočasov|ý, -á, -é извънвремеен; който е извън времето
mimoděčn|ý, -á, -e невôлен, несъзнателен: **~ý pohyb** невôлно движение
mimoděk нар. *книж.* невôлно, несъзнателно, машинално: **~ se usmát** усмихна се несъзнателно; **~ něco dělat** върша нещо машинално

mimoekonomick|ý, -á, -é нестопански, неикономически; който няма отношение към икономиката
mimoevropsk|ý, -á, -é неевропейски: **~ý stát** неевропейска държава
mimochodem нар. 1. мимоходом, пътем; между другото: **~ se zeptat** попитам между другото 2. впрочем, всъщност (*за вметната част или странична тема*): **~ řečeno** впрочем; **~ jak to děláš?** всъщност как го правиш?
mimojazykov|ý, -á, -é екстралингвистичен, извънзъиков: **~é prostředky** извънзъикови средства
mimojdouc|í, -í, -í минаващ наблизо
mimojdouc|í, -ího м. минавач: **viděl to nějaký ~í** някакъв минавач видя това; **ohlížet se za ~ími** обръщам се след минавачи
mimomanželsk|ý, -á, -é извънбрачен
mimopracovn|í, -í, -í извънслужебен, извънработен: **~í poměr** извънслужебно отношение; **~í doba** извънработно време
mimořádně нар. 1. изключително, необичайно, необикновено: **~ chladné léto** изключително студено лято; **dát si na úkolu ~ záležet** отнеса се изключително сериозно към задача 2. по изключение: **dnes ~ přišel pozdě** днес той необичайно, по изключение закъсня
mimořádnost, -i ж. необикновеност, необичайност, изключителност, извънредност: **~ situace** изключителност, извънредност на ситуация
mimořádn|ý, -á, -é 1. извънреден: **~á událost** необичайно събитие; **požádat o ~ou dovolenou** пойскам извънреден отпуск; **~á opatření** необичайни, екстрени мерки; **~á schůze vlády** извънредно заседание на правителство; **~ý přiděl** допълнителна дажба; **~ý koncert** извънреден концерт **~ý posluchač** *учил.* извънреден студент; **~ý vyslanec** *дипл.* извънреден посланик; **~é výlohy** *икон.* преразход; извънредни разходи; **~ý vlak** *ж.п.* извънреден влак 2. изключителен, необикновен: **~ý talent** изключителен талант; **~ý úspěch** необикновен, изключителен успех; **zboží ~é kvality** стока с изключително качество; **~ý význam** изключително значение; **nic ~ého** нищо особено; нищо изключително; **za ~ých okolností** при изключителни обстоятелства; **~ý případ** необикновен, изключителен случай; **~é sucho** необичайна сùша; **projevovat ~ý zájem** проявявам изключителен интерес
mimosa *вж.* **mimóza**
mimoslužebn|í, -í, -í извънслужебен
mimosvětsk|ý, -á, -é незъмен

mimoškoln|í, -í, -í, mimoškolsk|ý, -á, -é извънучилищен: **~í výchova** извънучилищно възпитание; **~ý film** извънучилищен филм
mimoúrovňov|ý, -á, -é който се отнася към различни равнища: **~á křižovatka** кръстовище на две равнища; **~ý přechod** подлез, надлез
mimoústavn|í I, -í, -í неконституционен, извънконституционен: **dostat se k moci cestou ~í** идвам на власт по неконституционен път
mimoústavn|í II, -í, -í външен, неинститутически, извънститутически: **~í lékař** външен лекар
mimovolně нар. неволно, несъзнателно
mimovoln|ý, -á, -é неволен, несъзнателен: **~ý pohyb** неволно движение; машинално движение; **~ý úsměv** несъзнателна усмивка
mimóza|a, -y жс. 1. бот. мимоза (*Mimosa*) **2.** цъфнали клончета акация (*цветарска стока*) **3. прен. експр.** прекалено чувствителен човек
mimozemsk|ý, -á, -é 1. извънземец: **~á civilizace** извънземна цивилизация **2.** неземец: **~á láska** неземецна любов
mimozemšťan, -a м. извънземец съществò; извънземец посетител, гòст; извънземец, извънземец
min|a, -y жс. воен. мина: **plovoucí ~a** плаваща мина; **časovaná ~a** мина с часовников механизъм; **klást ~y** минирам; поставям мини; **najet na ~u** натъква се на мина; **zneškodnit ~u** обезвредя мина
minaret, -u м. минарè
mináž вж. menáž
mince|e, -e жс. монета: **korunová ~e** монета от една крона; **pamětní ~e** юбилейна монета; **sběratel ~í** нумизмат; колекционер на монети
♦ **mince|e, -e жс. воен.** минералогична
~í чиста монета; **oplácet někomu stejnou ~í** отплащам се на някого със същото
mincíř I, -e м. истор. монетар; майстор на монети
mincíř II, -e м. кантар, паланца (*везна с асиметрично рамо за тежестта*)
mincmistr, -a м. истор. управител на монетен двор
mincovn|a, -y жс. монетен двор
mincovn|í, -í, -í 1. монетен: **~í systém** монетна система; **~í značka** монетен знак **2.** който се отнася до сечене на монети: **~í kovy** метали, от които се правят монети
mincovnictv|í, -í ср. сечене на монети
mindrák, -u/-a м. разг. комплèкс за малоценност: **mít ~y** чувствам се непълноценен; ймам комплèкс за малоценност; страдам от комплèкси
míně|n|í, -í ср. мнèние, схващане, глèдище:

veřejné ~í общèствено мнèние; **podle mého ~í** според мèн, по мòе мнèние; **jsem stejného ~í** на същото мнèние съм; **mít své ~í** ймам свòе мнèние
minerál, -u жс. минер. минерал
minerál|e, -e жс. мн. минерални, естèствени, неорганични вещества: **sbírka ~í** сбирка минерали
mineraliz|ovat, -uji/разг. -uju несв. и св. (со)
1. хим. превръщам/превърна (*органични вещества*) в неорганични; минерализирам
2. търг. минерализирам (*нещо*), обогатявам (*нещо*) с минерални вещества: **~ovat vodu** обогатявам вода с минерални вещества
minerálk|a, -y жс. разг. минерална вода
mineráln|í, -í, -í минерален: **~í voda** минерална вода; **~í olej техн.** минерално масло; **~í hnojivo** минерален тор
mineralog, -a м. минералòг
mineralogick|ý, -á, -é минералòжки минералогичен: **~á sbírka** минералогична сбирка; колèкция (от) минерали
mineralog|e, -e жс. минералòгия
mineraložk|a, -y жс. минералòжка
miniatur|a [-пу- -tu/-tú-], -y 1. изк. лит. миниатюра: **malíř ~** художник-миниатюрист; **rukopis s ~ami** ръкопис с миниатюри **2.** умалено копие, миниатюр, модел, макèt: **je živá ~a svého otce** (детèто) е копие на баща си; **~a lodi** макèt на кораба
miniaturn|í [-пу- -tu/-tú-], -í, -í 1. миниатюрен; свързан с изкуството на миниатюрата: **~í malířství** рисуване на миниатюри **2.** миниатюрен; мнòго мálтък: **v ~ím provedení** в миниатюр; в миниатюрен вид
minimalist|a [-пу-], -y м. минималист (*застъпник на минимална програма*)
minimalistick|ý [-пу--ty-], -á, -é минималистски, минималистичен: **~ý plán** минималистичен план
minimálně [-пу-] нар. минимално, минимум, най-малко: **bude to trvat ~ rok** товà ще трае най-малко, минимум една година; **musím udělat ~ 10 kusů** трябва да направя минимум 10 брòя
minimáln|í [-пу-], -í, -í минимален: **~í požadavky** минимални изисквания; минимален разход; **~í spotřeba** минимална консумация
minimax [-пу-], -u м. разг. пожарогасител
minim|um [-пу-], -a ср. минимум: **omezit výdaje na ~um** огранича, сведà разходи до минимум; **tlak klesl na ~um** налягането спадна до минимум; **technické ~um** технически

минимум; **existenční, životní ~um** екзистенц-минимум

ministersk|ý [-пу-], **-á, -é 1.** министърски; който се отнася към министерство: **~é křeslo** министърско кресло; **~é nařízení** министърско нареждане **2.** министърски; който се отнася към министър: **~ý projev** реч на министър; **~á rada** министърски съвет; **~ý předseda** министър-председател

ministerstv|o [-пу-], **-a** *м. министрство*: **~o školství** министерство на образованието; **~o spoju** министерство на съобщенията; **~o spravedlnosti** министерство на правосъдието; **~o vnitra** министерство на вътрешните работи; **~o zdravotnictví** министерство на здравеопазването; **~o zahraničí** министерство на външните работи

ministr [-пу-], **-a** *м. министър*: **náměstek ~a** заместник-министър; **rada ~ů** министърски съвет

ministrant [-пу-], **-a** *м. църк. министронт (помощник на католически свещеник при богослужение)*

ministr|ovat I [-пу-], **-uji/разг. -uju** *несв. 1. (-; кому) църк. прислужвам (на някого) при богослужение 2. (кому) експр. прислужвам (на някого); обслужвам (някого): chce, aby mu někdo ~oval* иска някой да му прислужва

ministr|ovat II [-пу-], **-uji/разг. -uju** *несв. министър съм, министърствам*

ministryn|ě [-пу-], **-ě** *ж. жена-министър*

mín|it, -ím *несв. книж. 1. с инф. замислям, възнамерявам, подготвям се (за нещо); мисля (да направя нещо): co ~íš dělat?* какво смяташ да правиш? **jak to ~íš zařídit?** как ~~мисля~~ **~ím** *поговорка* човек предполага, господ разполага **2. (co)** мисля, смятам: **~il, že to tak zůstane** той смяташе, че това ще остане така; **co o tom ~íte?** какво мислите по този въпрос? **3. (co jak; koho, co čím)** изразявам отношение; имам предвид: **~í to vážně** говори сериозно; **dobře ~ená rada** добронамерен съвет; **co tím ~íte?** какво имате предвид?

minolovk|a, -u *ж. воен. миночистач*

minomet, -u *м. воен. миномет*

minometník, -a *м. воен. минометчик*

minometn|ý, -á, -é *воен. минометен*

minonosk|a, -u *ж. воен. миноносец*

minorit|a, -u *ж. книж. малцинство*

min|out, -u *св. 1. отмина, отлетя, изтека (за време): léta ~ula* години минаха; **~ulo několik dní** изтекоха няколко дни; **ne~ulo dne, aby ...** не минаваше ден, без да ...; **lhůta už ~ula**

сроктъ вече изтече **2.** премина, отмина, изчезна: **strach ~ul** страхът премина; **nebezpečí ~ulo** опасността изчезна **3. (koho, co)** отмина (някого): **~out známého na ulici** отмина познат на улицата; **vlak ~ul stanici** влакът отмина гара; **~ul mě bez pozdravu** той ме отмина, без да поздравя; **tyto jevy nelze ~out bez povšimnutí** тези явления не могат да бъдат отминати, не може да не им се обърне внимание **~out** *св. 1. (s kým) размина се, не успя да се среща (с някого, с нещо): ~ul se s ním o chvíli* за малко щеше да се срещне с него, но се разминаха; **má rada se ~ula s účinkem** съветът ми не даде резултат; **~out se s povoláním** не работя по призвание; размина се с истинската си професия; **~out se (s rozumem)** побъркам се, полудя **2. (koho, čeho)** не улуча, сбъркам, не попадна (в цел): **rána se ~ula cíle** изстрелът не улучи; **~out se účelu** *прен.* не изпълня предназначение

minov|ý, -á, -é *воен. мйнен*: **~é pole** мйнно поле

minule *нар.* миналия път; последния път: **učitel o tom ~ vykládal** миналия път учителят го обясняваше, разказваше за това

minulost, -i *ж. 1. минало; стари времена: dávná ~* далечно минало; *истор.* дълбока древност; **nedávná ~** близкото минало **2.** минало; отминали събития: **bohatá ~** минало, наситено със събития; богато минало; **národní ~** минало на нация; **to patří (do) ~i** това е вече минало; принадлежи на миналото

minul|ý, -á, -é 1. минал, отминал: **~é doby** минали времена; **~é události** отминали, стари събития; **~ý čas** *език.* минало време; **přičestí ~é činné** *език.* минало деятелно причастие **2.** минал, последен, предишен: **byl tu ~ý týden** той беше тук миналата седмица; **~ou zimu** (през) миналата зима; **na ~é hodiny** през изтеклия час; по време на миналия час; **v jednom z ~ých čísel** в един от последните, от предишните броеве

minus I [mí-] *нар.* 1. *мат.* мѝнус (знак за изваждане): **pět ~ tři** пѝт минус трѝ 2. *мат. физ.* мѝнус (белег за отрицателна величина): **teplota ~ 10 stupňů** температурѝ мѝнус 10 градуса

minus II [mí-], **-u** *ср., рядко м.; в мн. само м.* 1. мѝнус (знак) 2. мѝнус, недостатък: **to je pro ni** ~ за неѝ това е мѝнус, недостатък; **to je jeho** ~ това му е недостатък

minuskula *вж.* **minuskule**

minuskul[e, -e, minuskul]a, -y *ж. език.* минускул; мѝлка буква

minuskuln[í, -í, -í *език.* минускулен

minuskulov[ý, -á, -é *език.* минускулен

minut[a, -y *ж.* 1. мину̀та: **za dvě ~y dvanáct** двана̀десет часа без две мину̀ти; **šest hodin a** ~~minut~~ **minut** ~~minut~~ **drahá** вся̀ка мину̀та е скѝпа; **přišel na ~u** то̀й дойде съ̀всѝм то̀чно, на мину̀тата 2. *експр.* момѝнт, мѝг: **za ~u se vrátím** ведна̀га ще се вѝрна; след мѝг ще се вѝрна; **v ~ě byl venku** ~~byl venku~~ **by se od ~y vdávat** ведна̀га мо̀же да се омѝжи; **musí od ~y z domu** незаба̀вно да напу̀сне кѝщата; **propustit někoho na ~u** уволнѝ ня̀кого внезапно, без предупрѐждение, на часа̀; **za pět ~ dvanáct** в послѝдния момѝнт

minutka, -y *ж.* 1. *експр. умал.* мину̀тка: **ještě dvě ~y a jedeme** след две мину̀тки трѝгваме; **postát, posedět ~u** постоя̀, поседѝ мину̀тка; **zastavit se na ~u** отбѝя се за мѝлко, за мину̀тка; **~u ji nenechal na pokoji** то̀й ни́то за мѝг не ѝ оста̀ви на ми́ра 2. *готв.* аламину̀т **minutov[ý, -á, -é** мину̀тен, едномину̀тен; ко̀йто е от една̀ мину̀та: **~á ručička** голя̀ма стрелка (на часовник); **~á přestávka** пау̀за от (една̀) мину̀та

mír, -u *м.* 1. ми́р: **zachovat ~** запа̀зя ми́ра; **tábor demokracie a ~u** ла̀гер на демокра́цията и ми́ра; **Světová rada ~u** Свето̀вен съ̀вет на ми́ра; **boj za ~** борба̀ за ми́р 2. ми́рен до̀говор; ми́р: **uzavřít, podepsat ~** склю̀ча, подпи́ша ми́рен до̀говор; **brestlitevský ~** Брѝстлитовски ми́рен до̀говор; **jednat o ~** прегова̀рям за ми́р; **separátní ~** сепаративен ми́р 3. ми́р, spokojstvje, хармoния: **v celém domě zavládl ~** в ця̀лата кѝща наста̀на ми́р; **žít v ~u a pokoji** живѐя в ми́р и съ̀гласие; **~ a pohoda srdce** ми́р и радо̀ст на сърцѐто

mířa, -ry *ж.* 1. размѐр, мѝрка, нoрма: **jakou to má ~ru?** какѝв размѐр е (това̀)? **brát ~ru na šaty** взѝмам мѝрка за дрѝхи, за ро̀кля, за костю̀м; **životní ~ra** жи́знено равни́ще; **~ra zisku** *икон.* нoрма, процѝнт на печѝлба; **úro-**

ková ~ra *фин.* размѐр на ли́хвен процѝнт; **~ra verše** *лит.* стихотворна стѝпка, мѝтрика на стѝха; **příslovné určení ~ry** *език.* обстоя̀телствено пояснѝние за коли́чество и стѝпен; **mít svou ~ru** има̀м чу̀вство за мѝрка; **zachovat ve všem ~ru** запа̀зя вина̀ги чу̀вство за мѝрка; **všeho s ~rou** всѝчко с мѝрка; **překročit stanovenou ~ru** изля̀за, прекрѝча приѝта нoрма; **mít do jisté ~ry pravdu** пра̀в съ̀м до извѐстна стѝпен; **mít něčeho v hojně ~ře** има̀м нѐщо в голя̀мо коли́чество; **být na nejvyšší ~ru rozzloben** ядoсан съ̀м до кра̀ен предѝл, до крайно̀ст; **hojnou měrou** в мно̀го голя̀мо коли́чество; **nepatrnou měrou** в мѝлко, незначи́телно коли́чество; **usiloval o tom tou měrou, že ...** то̀й се стремѐше кѝм това̀ до то̀лкова, до така̀ва стѝпен, че...; **šaty na ~ru** ~~okno~~ **oku** мѝря до̀брѝ на око̀; **uvést na pravou ~ru** поста̀вя на мя̀стото, уточнѝя; **nižádnou měrou toho nemohl dokázat** *остар. книж.* по ни́кой на́чин то̀й не мо̀жеше да го пости́гне, не мо̀жеше да напра̀ви това̀ 2. *в съ́чет.* **dobrá ~ra** уравни́весѝно настрoѝние, душѐвно съ̀стояние; **být v dobré ~ře** в до̀бро настрoѝние съ̀м; **žít s někým v dobré ~ře** живѐя в до̀бри отношѐния с ня̀кого; **přivést z ~ry** изва̀ждам от равновѝсие 3. мѝрка; мѝрна едини́ца: **staré váhy, mince a ~ry české** ста̀ри чѝшки те́глилки, монѝти и мѝрки; **~ry a váhy** мѝрки и те́глилки; **~ra délková** *мат. физ.* линѝйна мѝрка; мѝрка за дължи́на; **~ry plošné** *мат. физ.* мѝрки за повѝрхност; **~ry krychlové**; **~ry duté** *мат. физ.* мѝрки за о̀бѝм; **~ry úhlové** *мат. физ.* мѝрки за ѝгли; **dolová ~ra** минно ми́нна мѝрка 4. ста̀ра мѝрка за о̀бѝм (0,61 хл) 5. ста̀ра мѝрка за повѝрхност (0,1918 ха) 6. ўред за измѝрване; мѝтър, мѝрка и под.: **skládací ~ra** сгѝва̀ема мѝрка; **dobyťčí ~ra** *търг.* мѝрка за опредѐляне жи́во тегло̀ на живoтни

mirabelk[a, -y *ж.* мирабѝла (*сорт жѝлта кръ́гла слива – дѝрво и плод*)

mírně *нар.* умѝрено, лѝко, мѝко, мѝлко; **~trestat** налага̀м лѝко нака́зание; **spor ~ urovnán** спо̀рът е части́чно разрѝшен; **~ proředitelé vlasů** лѝко проша̀рени косѝ; **~ oslazený čaj** сла̀бо подсла́ден ча̀й; **~ klasifikovat žáky** сни́зхо̀дително оце́нявам учени́ци; **~ řečeno** мѝко ка́зано

mírn[ít, -ím *несв. (koho, co)* укротѝвам, успо́коявам, овладѝвам, намаля̀вам, забѝвам (*ня̀кого, нѐщо*): **~it hněv** овладѝвам гнева̀ си; **~it bolest** успо́коявам бо̀лка; **~it vznětlivce**

укротявам избухлив човек; **~it krok** забавям ход, стъпки, крачка

mírn|it se, -ím se *несв.* укротявам се, успокоявам се, овладявам се, ставам по-умерен: **~i se trochu!** овладей се, сдържай се малко! **~it se v jídle** ям умерено; ограничавам се в яденето; **~it se v požadavcích** ставам по-умерен в изискванията си; **~it se v hněvu** укротявам, сдържам гнева си

mírnost, -i *жс.* умереност: **~podnebí** умереност на климат; **~v pití** умереност в пиене; **~roz-sudku** умереност на присъда; **~v požadav-cích** непретенциозност

mírn|ý, -á, -é *1.* умерен: **~ý vítr** умерен, лек вятър; **~é podnebí** умерен климат; **~á zima** мека зима; **jet ~ým klusem** яздя в лек тръс; **~ý krok** умерена стъпка; не много бърза крачка; **mluvit ~ým hlasem** говоря със спокоен глас; **užít ~ých slov** използвам меки думи; говоря сдържано; не използвам силни думи; **~é stou-pání** лек, не стръмен наклон; леко изкачване; не много стръмно наанагорище; **~á bolest** лека, слаба, тъпа болка; **~é ceny** невисоки, умерени цени; **~ý trest** леко, умерено наказание; **~é pásmo** *геогр.* умерени ширини, умерен пояс *2.* спокоен, миролюбив, сговорчив, уравновесен: **~ý člověk** спокоен, уравновесен човек; **~á povaha** сговорчив, уравновесен характер

mírov|ý, -á, -é мирен, който се отнася към мир: **~é hnutí** движение за мир; **~é jednání** преговори за мир; **~é soužití** мирно съвместно съществуване; **~é řešení, urovnání** решаване (*на въпрос*) по мирен път; **~é soutěžení** мирно съревнование; **~é využití** използване за мирни цели

mírumilovně *нар.* миролюбиво

mírumilovnost, -i *жс.* миролюбие

mírumilovn|ý, -á, -é миролюбив: **~á povaha** миролюбив характер

mířid|lo, -la *ср., обикн. мн. mířid|la, -el* *воен.* мѐрник: **~la jednoduchá** прѐст мѐрник; **~la optická** оптически мѐрник

míř|it, -ím *несв. 1.* (–; *do čeho; nač*) прицѐлвам се, премѐрвам се (–; *в нещо*): **dobře ~í a střílí** добре се прицѐлва и стрѐля; **~it do terče** прицѐлвам се в мишенѐ; **~it do letadla** прицѐлвам се в самолет *2.* (*k čemu*) насѐчвам се (*към нещо, към някаква цел*): **svými plány ~í vysoko** поставил си е висѐки цѐли; **jeho návrh ~í k témuž cíli** предложѐнието му преслѐдва същата цѐл *3.* (*kam*) отивам, вървя (*някъде, в някаква посока*); ориентирам се (*към нещо*): **~it přes dvůr do domu** отивам през двѐра

към къщата; **kam ~íš?** къдѐ отиваш? къдѐ си трѐгнал? *4. в съчет. ~it (kam) řečí, slovy* намѐквам (*за нещо*): **nevěděl, kam tou řečí ~í** той не знаеше за каквѐ намѐква, накъдѐ бие с тѐзи дѐми

mís|a, -u *жс. 1.* кѐпа, паницѐ, блѐдо (*и съдър-жанието им*): **hliněná ~a** глинѐна паницѐ; **polévková ~a** кѐпа за сѐпа; **~a koláčů** кѐпа със сѐдѐ

сме с някого; **chodit, běhat okolo něčeho jako kočka okolo horké ~y** въртя, сѐча и не смѐя да кѐжа нѐщо направо *2. готв.* блѐдо, платѐ, поднѐс: **studená ~a** студѐни закуски, студѐно блѐдо *3.* сѐд с фѐрма на кѐпа или блѐдо: **záchodová ~a** кљозѐтна чиниѐ; **~a pro nemocné** подлѐга

mísál, -u *м. цѐрк.* мисѐл (*служебник в католи-ческата цѐрква*)

misanthrop *вж. mizantrop*

mís|e, -e *жс. 1.* задѐча, мѐсия: **tajná ~e** тѐйна мѐсия *2.* мѐсия; представителство, делегѐция, прѐтеничество; **diplomatická ~e** дипло-матическа мѐсия; **vojenská ~e** воѐнна мѐсия **mísič, -e** *м. 1. неодуш.* бѐркачка, смесѐтел, мѐксер: **~hlíny, písku** бѐркачка за прѐст, пѐсѐк *2. одуш.* разбѐркѐвач; рабѐтник месѐч

mísid|lo, -a *ср.* бѐркачка, смесѐтел: **~o hlíny** машинѐ, бѐркачка, смесѐтел за прѐст, глинѐ; **~o těsta** тестомесѐчна машинѐ; машинѐ за месѐне на тестѐ

mís|e, -e *жс. цѐрк. 1.* мѐсия за покрѐстване на езичници, прѐтеничество: **~e mezi pohany** християнска мѐсия сред езичници *2.* хри-стиянска мѐсия

mísij|ní, -í, -í *цѐрк.* мѐсиен; който се отнася към мѐсия; мисионѐрски: **~í kříž** крѐст в пѐмет на християнски мѐсии

misionář, -e *м. цѐрк.* мисионѐр

mís|it, -ím *несв. 1.* (*co s čím*) смѐсвам (*нещо с нещо*): **~it vodu s vínem** смѐсвам водѐ с винѐ *2.* (*co k čemu, do čeho*) примѐсвам, притѐрям (*нещо към нещо, в нещо*): **~it k pravdě lež** примѐсвам лѐжѐ в истинѐта; **~it hedvábí do vlny** смѐсвам вѐлна с копрѐна; **~it svůj hlas ve vřavu davu** прибѐavam гласѐ си към вряѐтата на тѐплѐ *3.* (*koho, co s kým, s čím*) размѐням, неправѐлно подмѐням (*едно с друго*); смѐс-вам, бѐркам (*някого, нещо с някого с нещо*): **~it dobré se špatným** обѐрквам коѐ е добрѐ и коѐ лѐшо; **~it nevinného s vinným** размѐням невинѐн с винѐвен *4.* (*co*) месѐя, разбѐрквам, размѐсвам (*нещо*): **~it těsto** месѐя тестѐ

mís|it se, -ím se *несв. 1.* (*s čím*) смѐсвам се, взаимно се прониквам (*с нещо*): **šedivý dým**

se **~il s mlhou** сив дим се смесваше с мъглата
2. (do čeho) намесвам се, бъркам се (*в нещо*):
~it se do hovoru намесвам се в разговор; **~it se do hádky** бъркам се, намесвам се в караница; **~it se do cizích věcí** бъркам се в чужди работи
misk|a, -y жс. умал. чинийка, паничка; малко блюдо: **~a na mýdlo** сапунерка; **~a polévky** купичка супа; **~y vah** блюда на везни; **třetí ~a техн.** лабораторна съдинка; паничка за разтриване; хаванче
miskov|ý, -á, -é който е с чинийки, блюдо: **~é váhy** везни с блюда
miss неизм. жс. мис, господарка
místečk|o, -a ср. умал. местенце ♦ **teplé ~o** топло местенце
místem вж. místy
místenk|a, -y жс. билет за запазено място
mističk|a, -y жс. умал. паничка, купичка, блюдо
místně нар. 1. по отношение на мястото; местно: **zachycovat události ~i časově** регистрирам събития по място и време; **~ umrtvit мед.** напраща местна упойка **2.** уместно, подходящо: **říci něco ne zcela ~** кажа нещо не съвсем на място; **příklady zcela ~ volené** съвсем уместно подбрани примери
místní|í, -í, -í 1. местен, пространствен, позиционен: **~í odloučenost** пространствена отдалеченост; **~í hodnota číslice мат.** позиционна стойност на цифра; **vlastní jméno ~í език.** местно собствено име, топоним; **vedlejší věta příslovečná ~í език.** подчинено обстоятелствено изречение за място; **~í umrtvení мед.** местна упойка **2.** локален, местен; тұкашен, тамошен; регионален: **~í rozhlas** местно, провинциално радио; **~í noviny** местен вестник; **znalost ~ích poměrů** познаване на местните, тұкашните порядки; **~í národní výbor (MNV) по-рано** общински народен съвет; **~í obyvatelstvo** местно, тұкашно население; **to má jen ~í význam** това има само локално значение; **~í doprava** локален, градски транспорт; **~í dráhy жс.п.** локални линии; линии с локално значение; **~í čas геогр.** местно време
místnost, -i жс. помещение, стая, зала: **světlá ~** светло помещение; **byt o dvou ~ech** двустаен апартамент; **obytná ~** жилищно помещение; **společenská ~** клуб; **~i obchodního domu** помещени, зали на универсален магазин
míst|o I, -a ср. 1. място: **dát něco na jiné ~o** сложа нещо на друго място; премества нещо; **všechno je na svém ~ě** всичко е на мястото си; **není tu kouska volného ~a** тук няма

никакво свободно място; **chodil z ~a na ~o** той ходеше напред-назад, не сѐ застояваше на едно място; **udělejte ~o!** отстъпете! направете място! **zabírat ~o** заемам място; **stát na jednom ~ě** стоя на едно място; **dorazit včas na ~o neštěstí** пристигна навреме на местопроизшествие; **přistihnout na ~ě činu** хвана на местопрестъплението; **nemohu z ~a** не мога да се мръдна от мястото си, не мога да се придвижа напред; **mít málo ~a** нямам място, на тясно съм; **stavební ~o** строително петно; **~o k sezení** място за сядане (*в театър или превозно средство*); **~o k stání** място за правостоящи; **koncert byl vyprodán do posledního ~a** за концерта беше продаден и последният билет; **dojít, dostat se na určené ~o** отида на определено, определено място; **dát, uložit něco na ~o** сложа нещо на мястото му; **potrestat na ~ě** накажа незабавно, на място; **zde není ~o pro dlouhé výklady** тук няма място за дълги обяснения; **ohledy tu nejsou na ~ě** скръпулите тук са неуместни; **to nemá v kritice ~o** за това няма място в критиката; **je na svém ~ě** той е на мястото си; подходящ е за работата си; **nebude od ~a, řeknu-li ...** не е неподходящо, не е неуместно да се каже, че ...; **mít srdce na pravém ~ě** добър, чувствителен човек съм; **mít hlavu na pravém ~ě** умен човек съм; **na tvém ~ě bych tam šel** на твоё място щях да отида; **poskok, obrat na ~ě физкулт.** скок, обръщане на място; **odevzdací ~o пощ.** местоназначение; **~o artiklace език.** място на учленяване, на артикулация; **příslovce, příslovečné určení ~a език.** наречие, обстоятелствено пояснение за място; **~o splatnosti юрид.** място за изплащане; **~o plnění юрид.** място за изпълнение **2.** място, селище, село, град: **lázeňské ~o** курортно място, курортно селище; бани; **zapadlé ~o** отдалечено, затънтено място, селище; **~o pobytu** местопребиваване; **~o působení** месторабота; **~o určení** местоназначение; **~o narození** месторождение **3.** част, място (*от нещо*): **poškozené ~o na šatech** повредена част от дрехи; **při vyprávění zamlčel některá choulostivá ~a** в разказа си той премълча някои деликатни моменти; **cítovat některá ~a knihy** цитирам някои пасажии, места от книга; **o tom na uvedeném ~ě** за това се говори на посоченото място **4.** място (*в поредица*): **umístit se na prvním ~ě** класирам се на първо място; **to se musí rozhodnout na prvním ~ě** това трябва да се реши първо, на първо място; **desetinné ~o мат.** място на десетичния знак **5.** обикн.

мн. **mís[ta, -t]** инстанция, кръгове, равнище: **na pokyn vyšších ~t** по нареждане на висшестояща инстанция; **vládnoucí ~ta** управляващи кръгове **6.** служба, работа, място: **pracovní, služební ~o** работно място; **~o u pošty** работа в поща; **mít dobré ~o** имам хубава работа; **hledat si ~o** търся си работа; **systemizované ~o** щатно място

místo II нар. вмѣсто: **~ do smíchu, dala se do pláče** вмѣсто да се засмее, тя се разплака: **~ v devět přišel v osm** вмѣсто в девет той дойде в осем часа

místo III съюз вмѣсто да: **~ co ho měl vyslýchat, přátelsky s ním hovořil** вмѣсто да го разпитва, той разговаряше с него приятелски; **~ aby dítě ošetřila, odešla za zábavou** вмѣсто да се погрижи за детето, тя отиде да се забавлява

místo IV предлог с род. в замяна на; вмѣсто: **~ tří přišlo pět osob** вмѣсто трима дойдоха петима

místodržel, -e м. *истор.* намѣстник, губернатор, управител на град, градоначалник

místodrželství, -í ср. *истор.* намѣстничество, губернаторство, градоначалство

místokrál, -e м. вицекрал

místopis, -u м. топография

místopisn[ý, -á, -é] топографски

místopředsed[a, -u м. замѣстник-председател

místopředsedkyn[ě, -ě ж. замѣстник-председателка

místopředsednick[ý, -á, -é] замѣстник-председателски

místopředsednictv[í, -í ср. замѣстник-председателство, функция на замѣстник-председател

místopřísežně нар. под клетва, клетвено: **~ prohlásit** заявя под клетва

místopřísežn[ý, -á, -é] клетвен; който се прави под клетва: **~é sepsání majetku** юрид. клетвена декларация за имотно състояние; **~é prohlášení** клетвена декларация

místoředitel, -e м. замѣстник-директор

mistr, -a м. **1.** майстор (*занаятчия*): **~ zednický** (майстор) зидар; **~ tesařský** (майстор) дърводѣлец; **~ kominický** (майстор) коминочистач; **~ krejčí** (майстор) шивач; **~ ostrého meče** *остар.* палач **2.** майстор (*работник*): **dílenský** ~ цехов майстор; **otec je ~em v továrně na letadla** баща ми е майстор в завод за самолѣти **3.** специалист, познавач, майстор в работата си: **~ ve vypravování** майстор-разказвач; **~ pera** майстор на перото; **~ dláta** скулптор; **koncertní** ~ концертмайстор; **~**

svého oboru майстор в работата си; **dílo chválí svého ~a** майсторът се познава по работата му

majetník *жиргор* **мн.** го бива за тия работи; на тия работи той е майстор; **i ~ (tesař) se utne** и майсторът може да сгрешѣ **4.** маѣстро; обръщение към много уважаван човек на литературата и изкуството: **vyprávějte o svých prvních skladbách, Mistře!** разкажете за първите си произведения, композиции, маѣстро! **5.** майстор (*на спорта*); шампион: **zasloužilý ~ sportu** заслужил майстор на спорта; **mezinárodní ~ v šachu** международен шах-майстор; **~ světa** световен шампион; **~ Evropy** европейски шампион **6.** учител, ръководител: **je žákem svého ~a** той е верен ученик на своя учител; **žák nad ~a** ученикът е надминал учителя си; **taneční, baletní** ~ учител по танци, по балет; танцмайстор, балетмайстор **7.** *истор.* магистър (*стара академична титла*): **upálení ~ Jana Husa** изгаряне на клада на магистър Ян Хус

mistrně нар. майсторски: **~ zahraná hra** майсторски изиграна партия; **~ vládnout štětcem** майсторски владѣя четката

mistrnost, -i ж. майсторство: **~ hry a)** майсторство в игра **б)** майсторство, виртуозност в свирене

mistrn[ý, -á, -é] майсторски: **~ý výkon** майсторско постижение; **~é dílo** майсторско произведение; шедьовър; **~ý přednes** майсторско изпълнение (*за рецитал и под.*); **~ý hráč** майстор в играта

mistrov[á, -é ж. **1.** жена, която упражнява занаят; майсторка: **krejčovská ~á** шивачка **2.** съпруга на майстор: **paní ~á** жената на майстора

mistr|ovat, -uji|разг. -uju несв. 1. (koho, co) пейор. безцеремонно поучавам, командвам (*някого*): **~ovat děti** поучавам деца **2. жарг.** майстор съм, работя като майстор; **vyučil se a začal ~ovat** той изучи занаята и стана майстор

mistrovsk[ý, -á, -é 1. майсторски; който се отнася към майстор: **~á zkouška** майсторски изпит; изпит за майстор; **~ý kus** предмет, изработен на изпит за майстор **2.** шампионски; който се отнася към шампион, шампионат, първенство: **~é družstvo** отбор-шампион; отборен първенец; **~ý zápas** състезание за първо място, за шампионска титла; **~ý titul** шампионска титла **3.** свършен; майсторски изработен; обрзачов, изключителен: **~é dílo** шедьовър, майсторско произведение; **~á hra a)** май-

сторска, свършена игра **б)** виртуозно свирене; **to byl ~ý kousek** майсторска работа *и прен.*

mistrovstv|í, -í *ср.* 1. майсторство; свършено умение: **umělecké ~í** художествено майсторство; **prokázat své ~í** докажа майсторството си 2. шампионат, шампионска титла, първенство: **nabýt ~í** стана шампион; получа шампионска титла; **zápas o ~í** състезание, среща за шампионска титла 3. състезание за първенство, за шампионска титла; шампионат, първенство: **~í světa v kopané** световно първенство по футбол

mistryn|ě, -ě *ж.* 1. майсторка; жена, която владее в свършенство изкуство или занаят; жена-виртуоз: **~ě na harfu** виртуозна арфистка; **je ~í v přetvářce** тя е майсторка на претърките 2. *спорт.* шампионка: **~ě světa ve stolním tenise** световна шампионка по тенис на маса; **~ě sportu** шампионка; майсторка на спорта; **baletní ~ě** балерина от висока класа

místy, místem *нар.* на места; тук-там; на отделни места: **~ ležel ještě snít** тук-там все още имаше сняг; **oblačno, ~ dešť** *метеорол.* облачно, на отделни места с преваливания от дъжд

míšeň I, -ně *ж. разг.* 1. майсенски порцелан: **prostřela na stůl** ~ тя нареди на масата майсенски порцелан 2. майсенска ябълка (*сорт*)

míšeň II, -ně *ж. метал.* смес от съединения на арсен и антимон

míšenec, -ce *м.* мелез: **~ec bělocha a černocho** мулат

míšenin|a, -y *ж.* смесица, смес; коктейл: **podivná ~a přímosti a úskoku** странна смесица от прямота и коварство

míšenka|a, -y *ж.* жена-мелез

míšeňsk|ý, míšensk|ý, -á, -é майсенски: **~ý porcelán** майсенски порцелан

míšň|í, -í *кôйто* се отнася към гръбначен мозък: **~í hmota** *анат.* вещество на гръбначния мозък; **~í onemocnění** *мед.* болест на гръбначния мозък; **~í obrna** *мед.* паралич от гръбначния мозък

míšpul|e, -e *ж. бот.* мушмула (*Mespilus*)

mít, mám *несв.* 1. (*со*) имам, притежавам (*нещо*): **~ peníze, knihy, auto** имам пари, книги, ~~машину~~ **mít** ~~машину~~ възможности, способности, талант за това 2. (*со; kde; jak*) имам (*нещо някъде*); (*някой, нещо*) ми е (*някъде, някакъв/някакво*); (*с нещо*) съм (*при неотчуждаема собственост*): **~ oči po matce** имам очи като майка си, в очите приличам на майка си; **~ modré oči** имам сини очи; със сини очи съм; **~ klobouk**

na hlavě имам шапка на главата си; с шапка съм; **~ na sobě matčinu blůzu** облечена съм с блузата на майка си; **město má starobylý ráz** ~~грамадния~~ **mít** ~~грамадния~~ **rána (nic) v ústech** от сутринта нищо не беше ял, не беше слъгал нищо в устата си; **~ jen dvě holé ruce** само с две голи ръце съм; **to aby člověk pořádku měl ruku v kapse** *жарг.* то човек трябва постоянно да плъща; човек постоянно само да плъща; **~ něco po ruce** *разг.* имам, държа нещо под ръка; **~ něco na srdci** *жарг.* искам да споделя нещо; нещо ми тежи на сърцето; **už jsem to měl na jazyku** вече ми беше на езика; **~ něco v malíku, v malíčku** *жарг.* зная нещо на пръсти; зная нещо наизуст, напълно; **~ někoho na očích** *жарг.* държа някого под око; следя някого; **~ pláč, slzy na krajíčku** *жарг.* малко остава да се разплача; аха да се разплача; **~ duši na jazyku** *жарг.* бера душа; издъхвам, умирам; **~ na kahaníku** *жарг.* с единия крак съм в гроба; **~ něco za lubem** *разг.* имам нещо на ум; замислям, планирам нещо; **~ dlouhé prsty** *разг. а)* имам влияние **б)** крада; **má všech pět pohromadě** *разг.* сече му/и пипето; умнен/умна е, съобразителен/съобразителна е; **~ za ušima** *разг. експр.* изпечен хитрец съм; хитра лисица съм; **~ někoho v žaludku** *разг. експр.* ненавиждам някого; не мога да търпя, да гледам някого; **má to v krvi** *разг.* в кръвта му/и е; **~ oči všude** *разг.* всичко виждам; всичко зная; имам очи насякъде; **má skvělou cestu před sebou** той/тя има блестящо бъдеще; **všechno má svůj konec** всяко нещо си има край; **to nemá konce** много дълго, безкрайна работа; **každá hůl má dva konce** всяка тояга има два края; всяко нещо има две страни; **~ něco z krku** *разг.* откървам се/откърва се от нещо; **~ na někoho svrchu** *разг.* имам зъб на някого; мръзя го; **~ srdce k lidem** добър, отзивчив съм; **~ srdce na dlani, na jazyku** искрен, откровен съм; **~ srdce až v kalhotách** страхувам се; сърцето ми е слязло в петите; **~ svou hlavu** упорит, неотстъпчив съм; **~ dobrý, zdravý kořínek** здрав съм; имам крепко здраве, от здрав корен съм; **~ těžký jazyk** пиян съм; **~ někoho na bytě** имам, държа някого на квартира, в квартирата си, в апартамента си; **~ někoho, něco v hrsti, v rukou, v moci** *разг.* в ръцете ми е, в моя власт е; **~ někoho na své straně** имам съюзник в нечие лице, еди-кой си ми е съюзник; **~ někoho, něco na krku** някой се е увесил на врата ми; тежко бремe ми е; **~ někoho pod sebou** началник съм на някого; ~

vítězství v kapse победата ми е в кърпа вързана **3.** (*co kde*) ймам, държа (нещо някъде): ~ **v kleci kanárka** ймам канарче в клетка **4.** (*co*) ймам, получавам, вземам (нещо): **má (plat) devět tisíc měsíčně** има, получава (заплата) девет хиляди крони на месец; ~ **k platu stravu a byt** освен заплата получавам храна и квартира **5.** (*co z čeho*) получа (нещо в резултат на нещо): **mohl z toho ~ smrt** можеше да умре; **~** измислил(а) сам(а); това не е негова/нейна мисъл; ~ **z ostudy kabát** не ме е срам; безсрамен съм; ймам перде пред очите; **co z toho máš?** каква полза имаш от това? **nemá z toho ještě rozum** още не ми е ясно; още нищо не разбира; още не ги разбира тия работи **6.** (*koho, co*) хванах съм, превзех съм вече (някого, нещо): **už mají celé město** вече са превзели целия град; **už ho (zloděje) mají** вече са го хванали (разбойника); ~ **někoho na lopatě** победил съм, покаутирал съм някого; **už to mám a)** намерих, открих вече **б)** сетих се, разбрах вече **7.** в съчет. ~ **blízko, daleko (kam)** близо, далече ми е (някакво място) да ходя там **8.** (*po čem*) свършил съм, приключил съм (нещо): ~ **po práci** приключих, свърших работата си; ~ **po penězích** свърших парите **9.** (*co za sebou*) освободил съм се (от нещо), приключил съм (с нещо): ~ **zkoušku za sebou** взех изпит; ~ **vojnu za sebou** отбил съм военната си служба; отслужил съм **10.** (*co s kým*) разг. ймам (някакво) отношение (с някого): **nic s nikým ne~** нямам нищо общо с никого; **co s ním máš, co spolu máte?** какво общо имате с него? **s kým mám čest?** с когото ймам честта да разговарям? **s kým mám co činit?** книж. с когото ймам работа? **něco s ním měla** имала е нещо (интимна връзка) с него **11.** (*koho, co za koho, zaš*) смятам (някого, нещо за някакъв, за нещо): ~ **někoho za přítele** смятам някого за приятел; ~ **někoho za blázna** прен. шегувам се, майтапя се с някого; будалкам някого; ~ **někomu něco za zlé** сърдя се на някого за нещо; ~ **ve zlé někomu** споменавам някого за лошо, сърдя му се; ~ **něco za bernou minci** приемам нещо за чиста монета **12.** (*koho zaš; v kot koho*) (някой) ми е (някакъв): ~ **někoho za muže/za ženu** някой ми е мъж/някоя ми е жена; ~ **v někom přítele** някой ми е приятел **13.** (*co*) в съчет. с абстрактни същ. изпитвам, чувствам, усещам (нещо); обзет, обхванат съм (от нещо): ~ **hlad, žízeň** гладен съм, жаден съм; ~ **bolest** боли ме; ~ **rozum** разумен,

благоразумен съм; ~ **trápení** измъчвам се, страдам; ~ **rád někoho, něco** обичам някого, нещо; ~ **radost** радвам се; ~ **zármutek** тъжно ми е; ~ **strach** страхувам се; ~ **zlost** ядосвам се; ~ **strach z něčeho** боя се от нещо; ~ **zájem** интересувам се; ~ **snahu** старая се; ~ **naději** надявам се; ~ **smůlu** нямам късмет; не ми върви; ~ **naspěch** бързам; ~ **na starosti někoho, něco** грижа се, отговарям за някого, за нещо; ~ **něco, někoho na mysl/na paměti** ймам предвид, мисля за нещо, за някого; ~ **v nenávisti** мрзя; ~ **v lásce** обичам; ~ **v účtě** уважавам; ~ **v úmyslu** замислям, ймам намерение; ~ **horečku** ймам висока температура; ~ **čas** ймам време; ~ **kdy** ймам време за нещо; ~ **práci** зает съм, ймам работа; ~ **pravdu** прав съм; ймам право; ~ **smysl, pochopení pro něco** разбирам нещо; ймам чувство, разбираме за нещо; ~ **vliv** ймам влияние; влиятелен съм; ~ **trpělivost** търпелив съм; ймам търпение; **co máte proti mně?** какво имате против мен; **~** остави ме на мира; ~ **vítr z něčeho** жарг. боя се от нещо, подбъзнат съм от нещо; **nemá stání** не го/я свърта на едно място; неспокоен/неспокойна е; ~ **něčeho až po krk** до гуша ми е дошло от нещо; **už toho mám dost** разг. омръзна ми, писна ми вече от това; **co na ní má?** какво толкова харесва в нея? какво намира в нея? ~ **pod kloboukem** пиян съм; ~ **práce nad hlavu** много съм зает, потънал съм в работа **14.** (*koho k čemu*) подтиквам, насочвам (някого към нещо); карам, заставям (някого) да (на)прави (нещо): ~ **někoho k práci** подканям, принуждавам някого да работи; ~ **dítě k učení** подканям, карам дете да учи; ~ **někoho k tomu, aby přišel** каня, камам някого да дойде **15.** (*na co*) рядко готвя се, каня се (нещо) да (на)пържа: **strom má na květ** дърво се готви да цъфти **16.** с инф. ймам (какво да правя): ~ **co jíst** ймам какво да ям; ~ **co pít** ймам какво да пия; ~ **co dělat** ймам какво да правя; ~ **co říci** ймам какво да кажа; **neměl koho tam poslat** нямаше когото да изпрати там; **mám s kým jít** ймам с когото да отида; **neměla proč plakat** тя нямаше за какво да плаче; ~ **kam jet** ймам за къде да змъв; **~** няма отношение към тая работа, няма нищо общо с тая работа **17.** като модален гл. с инф. трябва, желателно е, хубаво ще да е (нещо да (на)пържа): **kdy se mám vrátit?** кога (трябва) да се върна? **mám chodit včas** не бива да закъснявам; **to jste měli vidět!**

добрѣ си живѣя; ~ **se jako nahý v trní** закъсалъ сѣмъ; злѣ сѣмъ; ~ **se jako prase v žitě** живѣтъ си живѣя, глѣдам си кѣфа; **věci se mají tak a tak** положѣніето е такова, нещата стоятъ така; **ti se mají!** *експр.* тѣ живѣтъ си живѣятъ! **kdybych přišel pozdě, to bych se měl!** *ирон.* ако бѣх закъснялъ, добрѣ щѣх да се наредѣя! ~ **se na pozoru** внимавамъ **2. в съчет.** **A má se ku B** *мат. лог.* А се отнася къмъ В **3. (k čemu)** гѣтвя се, стѣгам се (*за нещо*): ~ **se k odchodu** гѣтвя се да си трѣгна; ~ **se k práci** стѣгам се да работѣя; **k ničemu se nemá** за нищо нѣма жѣ-
жизнен сѣмъ; раѣдам се на живѣта; **mělo se k vojně** *остар.* отиваше къмъ войнѣ **4. (ke komu)** държѣ се мѣло, внимѣтелно (*с някого*); тѣрся благоразположѣніето (*на някого*); умѣлквам се (*на някого*): ~ **se k matce** държѣ се мѣло с мѣйка си; **pořád se jen kolem otce měla** тѣ постоянно се вѣртѣше около бащѣ си; **má se k ní jeden hoch** еднѣ момчѣ у хѣжва
mitník [-ty-], -у *м.* **1.** мѣйтингъ, събрание; **dělnický** ~ работническѣ мѣйтингъ **2.** спортна срѣща; състѣзѣние; **lehkoatletický** ~ лекоатлетическо състѣзѣние
mitr|a, -у *ж.* цѣрк. мѣйтра
mixér, -у *м.* **1.** мѣксер (*кухненски*) **2. техн.** смесѣител на звѣкови сигнѣли
mix|ovat, -у*ji*/разг. -у*ju* *несв.* и *св.* смѣсвамъ/смѣся
míz|a, -у *ж.* **1.** *бот.* мѣзгѣ; дървѣсен сокъ **2. биол.** лѣмфа **3. прен.** жѣзнена сила, бѣдростъ: **cítí v sobě novou** ~у чѣвства новѣ сѣли в сѣбе си; **druhá ~a** *шег.* вторѣ млѣдостъ
mizantrop, -а *м.* мизантрѣпъ
mizer|a, -у *м.* и *ж.* разг. нищѣжество, мрѣсникъ, мѣзѣрникъ, мерзѣвецъ, негѣдникъ; **je to ~a chlap** тѣй е негѣдникъ; **ty ~o!** мерзѣвецъ такъвъ!
mizér|e, -е *ж.* разг. мѣзѣрія, нищѣтѣ: **hmotná i duchovní** ~е материѣлна и духѣвна нищѣтѣ
mizerně *нар.* мѣзѣрно, лѣшо, злѣ: ~ **pracovat** работѣя лѣшо; **je mi** ~ злѣ ми е; чѣвствам се злѣ; **jednat** ~ постѣпвамъ злѣ, нѣзко, мрѣсно
mizern|ý, -á, -é **1.** мѣзѣрен, нищѣжен, многѣ слабъ, бѣден, оскѣден, лѣшъ: ~á **práce** многѣ слаба, лѣша работѣ; ~á **úroda** бѣдна, оскѣдна, нищѣжна рекѣлта; ~é **víno** многѣ лѣшо вѣно; ~ý **plat** мѣзѣрна, нищѣжна заплѣта; ~á **věc** многѣ лѣша, неприятна работѣ **2.** мрѣсен, дѣлен, мѣзѣрен: ~ý **chlap** мрѣсен, дѣлен чѣвѣк; мерзѣвецъ, мѣзѣрникъ; ~ý **čín** подѣла, мрѣсна, дѣлна постѣпка **3. експр.** нищѣжен, незначѣтелен. мѣзѣрен: **těch několik ~ých**

tisíc zaplatím ще платя тия мизѣрни нѣколко хїляди

miz[et, -ím, 3. мн. -í/-ejí 1. гўбя се, изчѣзвам, скривам се (*в далечината и под.*): **keře ~ejí pod sněhem** хрăстите изчѣзват под снегă; **v dálce všechno ~í** всійко се гўби в далечинăта; **vlak ~í do dálky** влăктъ изчѣзва в далечинăта 2. гўбя се, отсѣствам: **~ela na dlouhé hodiny z domova** тѣ се гўбеше по цѣли часовѣ от кѣщи 3. изчѣзвам, изгўбвам се, престăвам да съществувам: **snih z polí už ~í** снегът вече изчѣзва от нивите; **zvláštnosti nářeční a staré zvyky ~ejí** диалѣктните особѣности и старите обичăй изчѣзват

пѣти *пѣти* **жива** *жива* **ѣтъ** *ѣтъ* **рѣчи** *рѣчи*
обеднѣа, разорѣ се; **být na ~ě** разорѣн сѣм;
přivést někoho na ~u разорѣ някого

mizivě нар. нищѣжно: ~ nepatrný počet нищѣжен брѣй; ~ málo нищѣжно малѣко
mizivý, -á, -é 1. изчѣзващ, губещ се, чѣзнеш: ~é dálky чѣзнешчи далечини; ~ý čas изчѣзващо врѣме 2. незначителен, нищѣжен, мнѣго малѣк: ~á menšina незначително малцинствѣ; ~é procento нищѣжен процент; až na ~é výjimky с мнѣго малѣки изѣлючѣния

mízn|í, -í, -í лимфен: **~í pletivo** бот. камбий; **~í žlázy** анат. лимфни жлезы; **~í uzliny** анат. лимфни вѣзли; **~í buňka** анат. лимфоцит

mlád'átk[o], -a *ср.* 1. *умал.* малко на животно
2. *младенец, пеленаче: je proti mně úplně ~o* в
сравнение с мѣн е истински младѣк; *vražďení*
mlád'átek *библ.* избиване на младенците

mladě nar. по младёжки: **vypadal** ~ то́й из-
глёждаше мла́д; младе́еше

mládĕ, -ěte *ср.* 1. мálко на живòтно или птїца: **pták chrání svá mlád'ata** птїцата пàзи свòите мálки; **kočičí ~ě** кòте 2. *експр.* млáд, обикн. неòпитен човèк; млада̀к: **takové vytáhlé dívčí ~ě** висòко млáдо девòйче; **je proti mně ~ě** в сравнèние с мèн е млада̀к; **dosud jsi jen literární ~ě** катò литерáтор øще ìмаш жýлно околò устàта

mlád|ek, -ka *м.* чира̀к в мѐлница или пивова̀рна:
~ek **pracoval ve mlýnici** чира̀кът ра̀ботеше в
мѐлницата

mláden[ec], ~ce *м.* 1. младеж, јуноша: **z hocha se stal pěkný ~ec** момчето е станало хубав младеж 2. ерген: **starý ~ec** стар ерген; **zůstal navždy ~cem** тој завинаги остана ерген; никога не се ожени; **zvyky starého ~ce** навики на стар ерген 3. *експр.* момче, младеж, мџ: **pojďte, ~ci, sedněte si!** заповыдајте, момчета, седнете! 4. шафер: **v průvodu šly družičky a ~ci** в процесията вврвяха шаферки и шафери

mládenec |ý, -á, -é ергѐнски: **~ý život** ергенлѝк, ергѐнски живѝт; **~ý byt** гарсоньера, ергѐнски апартамент; ергѐнска квартира

mládež, -e *ж. събир.* младеж, младежта, младежите: **veselá** ~ вѣсела младеж; **zlatá** ~ златна младеж; **dělnická** ~ работническа младеж; **družina** ~e *учил.* занималня

mládežnic|e, -e *ж. по-рано* младѣжка деятелка;
комсомòлска активи́стка; комсомòлка

mládežnický, -á, -é *по-рано* който се отнася към младежко движение; комсомолски: **~é hnutí** младежко, комсомолско движение; **~á organizace** младежка, комсомолска организация; **~ý časopis** младежко, комсомолско списание
mládežník, -а *м. по-рано* младежки деятел; комсомолски активист; комсомолец

mládlí -í cn. 1 млàдoст млàдини: **radostné**

šťastné ~í rádnostna, щастлива млада́ст; rané,
časné ~í ranna mлада́ст; dětstvo; od ~í těžce
pracovat от млада́и го́дини рабoтa тeжкa

jakoby našel *поговорка* каквото научиш на младини, на старини ти е като подарено **2.** младеж; млади хора, младо поколение, *прен.* младост: **~í** на **Strahově** младежта, младостта на Страхов; **~í zaplnilo ulice** младостта, младежта изпълни улиците

mladicje, -e жс. млада жена, (младо) момиче:
neni to už žádná ~e вѣче (сѣвсѣм) не ѣ млада;
strojí se jako ~e тѣ се облича като момиче; **~e**
i stařeny млади и стари жени

mladicky нар. по младѣжкѣ: ~ **si vykročit** трѣгна като младѣж; ~ **nadšený** младѣжкѣ въодушевѣн

mladick|ý, -á, -é младе́жкi: **~á léta života** младе́жка годи́ни от жи́вотa; **~á nezkušenost** младе́жка нео́питност; **~ý vzhled** младе́жки вид; **~ý krok** младе́жка стъ́пка; младе́жка похо́дка; **~ý zapal** младе́жки пла́м; енту́сиа́зм

mladík, -a м. младёж; мла́д чо́век: **sympatický**
 (сѣвсѣм) не ё мла́д

mladin|a, -y ж. 1. *лес.* млада гора; млади дървета или храсти: **pěkně vzrostlá ~a** добре израсла млада гора 2. *спец.* младо пиво (*междичен продукт при производство на бира*)

mladistvě нар. по младёжки, свёжо, бòдро: ~
svěží по младёжки свёж; ~ **oblečená žena** мла-
дёжки облèчена женà

mladistv[ý I, -á, -é (много) м'я́д; по м'яд'е́жк'и
св'е́ж, б'о́д'ьр: **~ý vzhled** м'яд'е́жк'и, св'е́ж в'и́д;
~ý elán м'яд'е́жк'и е́нтус'иáз'ьм

mladistv|ý П, -é**ho** *м.* непълнолѐтен; младѐж на възраст между 15 и 18 г.; юноша

mlec[í, -í, -í мѣлещ; мѣлничен, мелничарски; кѡйто слѹжи за мѣлене: **~í zařízení** мѣлещо устройство; **~í kámen** воденичен кáмък; **~í právo** мѣлнично прáво; **~í povolení** мелни-

чарско разрешително; разрешително за меле-лене

mléčn|ý, -á, -é 1. млечен: **~é výroby** млечни продукти; **~á strava** млечна храна; **~ý bar** млечен бар; **~é žlázy, buňky** биол. млечни жлезы, клетки; **~á kyselina** хим. млечна киселина; **~ý cukr** хим. млечна захар; лактоза **2.** млеко-подобен, млечнобял; който прилича на мляко: **~é sklo** матово, млечно стъкло; **~á žárovka** електр. матова крушка; **Mléčná dráha** астр. Млечният път; **~ý chrup, ~é zuby** анат. млечни зъби

mlékárensk|ý, -á, -é млечен; свързан с млечната промишленост: **~á výroba** млечно производство; **~ý průmysl** млечна промишленост; **~é balení másla** промишлено опаковане на масло; **~é plnění láhví** промишлено пълнене на бутилки с мляко

mlékárenstv|í, -í ср. млечна промишленост

mlékárn|a, разг. mlíkárn|a, -у ж. 1. млеко-завод: **družstevní ~a** кооперативен млеко-завод **2.** млекарница; магазин за мляко

mlékař, -е м. млекар; работник в млекозавод; продавач на мляко

mlékařk|a, -у ж. млекарка

mlékařsk|ý, -á, -é млекарски: **~ý krám** млекарски магазин; **~é konve** млекарски гюмове

mlékařstv|í, -í ср. остар. магазин за мляко и млечни продукти; млекарница

mlék|o, -a ср. **1.** мляко: **mateřské ~o** майчино мляко; **pasterizované ~o** пастеризирано мляко **2.** млекоподобна, млечнобяла течност: **sójové ~o** содено мляко; **kokosové ~o** кокосово мляко; **vápenné ~o** техн. варно мляко; **rostlinné ~o** бот. растително мляко; **kaučukové ~o** латекс

mlět|ý, -á, -é смлян, млян: **~ý pepř** (с)млян чер пипер

ml|ha, -hy ж. мъгла: **ranní ~ha** утринна мъгла; **krajina zahalená v ~ze** местност, обвита в мъгла; **umělá ~ha** воен. изкуствен дим, димна завеса; **olejová ~ha** техн. пулверизирано масло

ml|ho, -ho ж. мъгливо: **~ho** мъгливо като в мъгла; **mít vlčí ~hu** не виждам добре

mlhavě нар. мъгливо, неясно, смътно: **~ si vzpomínat** смътно си спомням

mlhavo I нар. мъгливо: **je ~** мъгливо е

mlhav|o II, -a ср. мъглив въздух; мъглив хоризонт, мъгла: **vesnice temněly se v ~u** селà (се) тъмнееха в мъглата

mlhav|ý, -á, -é 1. мъглив; обвит в мъгла: **~é počasí** мъгливо време; **~á dálka** мъглива далечина

2. прен. неясен, неопределен, мъглив, мъгляв: **~ý program** неизяснена програма; **~é představy** мъгляви представи; **~á fráze** неопределена фраза

mlhovin|a, -у ж. астр. мъглявина: **galaktické ~y** галактически мъглявини

mlhovk|a, -у ж. спец. фар на автомобил за движение при мъгла

mlíčák, -a м. риб. мъжка риба, достигнала пълнова зрелост

mlíč|í, -í ср. **1.** оплождаща течност при рибите **2.** млечка, млечок (глухарче и под. които при пречупване изпускат млечнобяла течност)

mlíčňák, -a м. **1.** шаран, мъжка риба, достигнала пълнова зрелост: **z ~ů je chutná polévka** от мъжки шарани става вкусна супа **2. експр.** хлапак, младък, малко момче; неопитен млад мъж: **mlíčňáci, ti co jim ještě vzadu koukala košile** ония хлапаци, дѣто още не могат да се загашят

mlíkař, mlíkařka, mlíkařsk|ý вж. **mlékař, mlékařka, mlékařsk|ý**

mlíko вж. **mléko**

mlít, melu несв. **1.** (со) меля, смляам, стривам (нещо): **~ obilí, kávu, maso** меля зърно, кафе, месо ♦ **božím|ýmelo|upomah|alejší** поговорка господ забавя, но не забравя; (**už**) **mele z posledního a)** резервите му са на привършване **б)** бере душа; **tichá voda břehy mele** тихата вода е най-опасна; **kdo dřív přijde, ten dřív mele** кой превари, той товари **2.** (-; *koho, co*) разг. експр. дрънкам, плещя, меля, бърборя, ломотя; говоря бързо и неразбрано: **mlel německy** той ломотеше, дрънкаше на немски; **mlela od božího rána** тя от сутринта бърбореше, мелеше непрекъснато; **mele nesmysly** дрънка глупости; **~ celé přibuzenstvo** одумвам цялата родà; клокарствам за всички роднини ♦ **~puso|me|drňkam|kapr|mele vodu** шаранът си отвàря устàта във водàта; **zbůhdarma ~ hubou, jazykem** постоянно ми мели устàта, езикът; дрънкам празни приказки; **mele páte přes deváté** говори объркано; дрънка глупости; плещи врели-некипели; **mele pořád stejnou písničku** едно си баба знае, едно си бае **3.** (*koho - вин.*) разг. експр. бия, налагам, млàтя (някого): **pastýř jak ho mlel, tak ho mlel** овчàрят здравàта го налагаше

mlít se, melu se несв. **1.** въртя се неспокойно, обръщам се, мятam се: **něco se mele mezi stromy** нещо се мятa между дърветата; **mlelo se klubko těl** някакво кълбò от преплетени тела се мяташе ♦ **počasí jak když se všichni čertí melou** лошо време (с проливен дъжд

или с гъст сняг и вятър) **2.** бия се, боричкам се: **při demonstraci se to mlelo, ba i krev tekla** на демонстрацията стана сбиване, проля се даже и кръв

mlök, -a *м. зоол.* саламандър (*Salamandra maculosa*)

mls, -u *м. 1.* лакомство; сладкиш; нещо вкусно: **bonbony a jiné ~y** бонбони и други лакомства **2.** ядене на лакомства: **něco na ~** нещо вкусно за ядене

mls|at, -ám *несв. (–; со)* ям, хאפвам с наслада (нещо); наслаждавам се (на нещо), угаждам си (с нещо вкусно): **chodit ~at k cukráři** ходя да си угаждам на душата при сладкаря; **~at med** с наслада ям мед; **~at krásu** *прен. експр.* наслаждавам се на красотата

mlsav|ý, -á, -é който обича да яде лакомства; сладокусник; чревоугодник

mlsně *нар. 1.* чревоугоднически, лакомо, алчно: **~ se olizovat** лакомо се облизвам **2.** сладострастно, жадно, ненаситно: **~ se dívat** *експр.* гледам сладострастно, жадно, ненаситно

mlsn|ý, -á, -é 1. лаком, сладокусен; придиричлив към яденето; който се храни главно с лакомства

яде каквò да è; обича да яде вкусна храна; придиричлив(а) е на ядене; чревоугодник/чревоугодничка е; **honí mě ~á** много ми се е приляло нещо хубаво **2. експр.** ненаситен; жаден за чувствени наслади; чувствен; сладострастен: **~ý požitkář** сладострастник; **~é oči, rty** чувствени очи, устни; **~ý lesk v očích** сладострастен блясък в очите; **~ý kocour** *прен. експр.* женкар, коцкар, старо коце

mluv|a, -u *ж. 1.* реч, език, говор: **lidská ~a** човешка реч; **zvuky rodné ~y** звуци на родния език; **městská ~a** *език.* градски говор; **přesvědčivá ~a čísel** *прен.* убедителният език на цифрите **2.** говор; способност за говорене: **vrátila se mu ~a** върна му се говорът; **nedbala ~a** небрежен говор, изговор

mluvč|í I, -ího *м. 1.* оратор; говорещ: **~í se odmlčel** ораторът замълча, направи пауза **2.** говорител, представител, делегат: **~í delegace** представител, говорител на делегация; **~ generace** говорител на поколение

mluvč|í II, -í *ж. 1.* ораторка; говореща (в момента) **2. говорителка**

mluvic|í, -í, -í предназначен за говорене, говорен: **~í ústrojí** говорен апарат

mluvič, -e *м. експр.* дърдорко, бърборко

mluv|í|a, -el *ср. мн. език.* говорни органи

mluv|it, -ím *несв. 1.* говоря: **dítě už ~í** детето вече говори; **~it zřetelně, nahlas** говоря ясно,

високо; **~it česky, bulharsky** говоря (на) чешки, (на) български; **~it po hanácku** говоря (на) ханачки диалект; **~it několika jazyky** *нар.* на няколко езика

mlčeti zlato *поговорка* говоренето е сребро, мълчанието – злато; **tobě se to ~í** *разг.* лесно ти е да говориш, да го кажеш; лесно ти е на тебе; **~it páte přes deváté** говоря несвързано, объркано; **~í mi do noty, do pera** подкрепя мòето мнèние; поддàква ми; **řeč se ~í, pivo se pije** дума дупка не прави; няма нужда всяка дума да се претегля, да се взема насериозно; **~it andělským jazykem** *книж.* говоря мило, любезно; **~it na půl huby** *разг.* говоря неохотно, с половин уста; **~it z cesty** *разг.* говоря несвързано; бълнувам; говоря глупости, без връзка с разговора; **~í z něho hloupost, závist** това са думи на глупав, завистлив човек; **darmo ~it, škoda ~it, hanba ~it** няма каквò да говорим; не è за приказки (за възмущение от нещо) **2. (–; со о кот, о чет)** говоря, съобщавам, разказвам, казвам, информирам (за някого, за нещо): **~it pravdu** говоря, казвам истина; **~it o slavných lidech** говоря, разказвам за известни хора; **~il se mnou dlouho a upřímně** той дълго и откровено разговаря с мен; **kdy s vámi mohu ~it?** кога мога да говоря с вас? **pravdu sobě ~me, dobří spolu bud'me** да си казваме истината, за да не си развалим отношенията; **ne~ě, ne~íc o tom** без да говорим да това; да не говорим за това; независимо от това (обикн. като нар.) **3. (о чет)** *прен.* говоря (за нещо); давам възможност да се заключава, да се съди, свидетелствам (за нещо): **skutečnost ~í o leccems** действителността говори за много неща; **čín ~í sám za sebe** делото, извършеното говори само по себе си; **to ~í pro tebe** това говори в твоя полза **4. (s kým)** говоря, намирам се в добри отношения (с някого); ходя (с някого): **ne~í spolu již dlouho** отдавна, вече много време не си говорят **5. (ke komu; komu do čeho)** обръщам се (към някого); убеждавам (някого); въздействам (на някого); бъркам се в работата (на някого): **~it k lidu** обръщам се към народа; **~it někomu do duše, do svědomí, do očí** убеждавам някого; говоря на някого, будя съвестта на някого; **~it někomu do jeho věci** бъркам се в работата на някого

говоря на някого, като че говоря на стената

mluvk|a, -u *м. експр.* бърборко, дърдорко, дрънкало, бърбица: **prádný ~a** празен дърдорко

mluvn|í, -í, -í речев, езиков; който се отнася до

речта, езика, гѳвора: **~í čistota** чистотa на речта, на езика; **~í orgány** гѳворни ѳргани; **~í cvičení** речевѳ, гѳворни, ѳрaлни упражнѳния; **~í takt** език. речев такт

mluvnice, -e ж. 1. грамaтика (*структура на езика*): **zákonitosti české ~e** закономерности на чѳшката грамaтика 2. грамaтика (*наука*): **historická ~e** истѳрическа грамaтика 3. грамaтика (*учебник*): **školní ~e** училищна грамaтика

mluvnický, -á, -é грамaтичен, грамaтически: **~á stavba** грамaтичен строѳж; **~á cvičení** грамaтични упражнѳния; **~á kategorie** грамaтична категория; **~ý význam** грамaтично значѳние; **~ý rozbor** грамaтичен разбѳр

mluvný, -á, -é 1. приказлив, разговорчив, словоохотлив 2. гѳворен, ѳстен: **~ý text** ѳстен текcт; **~ý překlad** ѳстен прѳвод

mluvosloví, -í *ср.* **остар.** фразеѳлѳгия

mluvozpyt, -u *м.* **остар.** езѳкознaние

mlýn, разг. mlejn, -a *м.* мѳлница: **vézt obilí do ~a** кaрам жѳто на мѳлница; **solné ~y** мѳлници за сѳл (*предприятѳие*); **ruční, větrný, elektrický ~** рѳчна, вятѳрна, електрѳическа мѳлница; **vodní ~** воденица; **~ na kořeni** мѳлничка зѳдържкa

~ се с вятѳрни мѳлници; **to je voda na jeho ~** налива водa в нѳговата воденица; за нѳго товa е добѳре дошлѳ; **nahánѳt vodu na něčí ~** наливам водa в мѳлницата на някого; рабѳта в пѳлза на някого; **bylo tam jako ve ~ě** голяма олелия бѳше; бѳше мнѳго шѳмно и оживѳено; бѳше като на пазaр, на панаир; **přijít se svou troškou, špetkou do ~a** и aз да помѳгна, макар и с мaлко (*често в спор*); и aз сѳс свѳята крѳна на мѳлница; **boží ~y melou pomalu, ale jistѳ** *поговорка* гѳспѳд забaвя, но не забрaвя; **drmolit jako ~ (který běží naprázdno)** дрѳнка като прaзна воденица; **huba mu jede jako mlejn** *разг.* устaта му не спѳра, постоянно мѳли; **spustit mlejn** *разг.* запѳчна да гѳвѳря; **vzít někoho na mlejn** *разг.* ѳдѳмам някого; изключѳкaрствaм по aдрѳс на някого

mlýnář, -e *м.* мелничaр, воденичaр: **starý, zkušlý ~** стар, опѳитен мелничaр

разг. вали силен сняг, на парцaли

mlýnářk|a, -y ж. *разг.* мелничaрка, воденичaрка, женa на мелничaр или воденичaр

mlýnářský, -á, -é мелничaрски, воденичaрски

mlýnářství, -í *ср.* мелничaрство, воденичaрство (*професѳия*)

mlýn|ek, -ku *м.* 1. мѳлничка: **~ek na kávu** мѳлничка за кафѳ; кафемелaчка 2. *техн.* машина,

ѳред, кѳйто прилѳча на мѳлничка: **větrný ~ek** метеѳрол. анемомѳтър

mlýnice, -e ж. мѳлнично ѳделѳние в мѳлница

♦ **~** воденица; **v hlavѳ mi hučí jako v ~i** главaта ми бучѳ като воденица; **v žaludku mi vrčí jako v ~i** глaден сѳм; стомaхът ми стѳрже

mlýnský, -á, -é мѳлничен, воденичен: **~ý kámen** воденичен кaмък; **~é kolo** воденично колелѳ; **~á strouha** воденичен ѳлей

mlž, -e *м.* **зоол.** молѳоска/молѳуска, мекѳтѳло (*мида, стрѳида и под.*); *обикн. мн.* **mlž|i, -ů** **зоол.** молѳоски (*Bivalvia*)

mlžný, -á, -é *книж.* неясен, мѳглив, замѳглен: **~ý obzor** замѳглен хорѳзѳнт; **~á noc** мѳглива нѳщ; **~ý obsah** мѳгляво съдѳржaние

mnemotechnický, -á, -é мнемѳтехнически

mnich, -a *м.* 1. монах: **chudý ~** бѳден монах; **žije jako ~** живѳе като монах, като ѳтшѳелник 2. *сел. стоп.* гѳльб монах (*порода*) 3. *лов.* елен без рѳга, сѳс закѳрнѳли рѳга

mnišk|a, -y ж. 1. *остар.* монахиця 2. **зоол.** вид нѳщна пеперѳда (*Lumatria monacha*)

mnišský, -á, -é монашески

mnohde *нар.* на мнѳго места; нѳ на еднѳ мѳсто: **~ ho přijali s nedůvěrou** на мнѳго местa го приѳха с недоверѳе

mnohdy *нар.* чѳсто, нѳведнѳж: **~ byla na ně přísná** тѳ чѳсто бѳше стрѳга с тѳх

mnohem *нар.* значитѳлно, мнѳго, чувствѳтелно, ѳсезaтелно (*сѳс сравн.*): **to je ~ zajímavější téma** товa е мнѳго пѳ-интерѳсна тѳма; **je ~ starší než...** тѳй е мнѳго пѳ-стaр, по-голям, пѳ-вѳзрастен ѳт...; **umí to ~ lépe** тѳй/тѳ умѳе мнѳго пѳ-добѳре (*да го направи*), знaе го мнѳго пѳ-добѳре

mnoho I *нар.* мнѳго, дѳста, тѳвѳрде: **na tom ~ záleží** мнѳго завѳси ѳт товa; **~ si na tom zakládal** тѳй мнѳго разчитaше, дѳржѳше на товa; **nestaral se o ně** ~ не сѳ грѳжеше тѳвѳрде за тѳх; **~ mluvit** гѳвѳря мнѳго

mnoho II *числ.* 1. мнѳго: **z ~a pramenů** ѳт мнѳго ѳзвори; **~o práce** мнѳго рабѳта; **jevit ~o zájmu** проявявам голям интерес; **stálo to ~o (peněz, námahy)** товa струвaше мнѳго (пари, усѳлия); **nemá ~o** не ѳ (мнѳго) богaт(a); **je to o ~o lepší** товa е мнѳго пѳ-добѳре; **to je ~o** товa е вѳче мнѳго; тѳй/тѳ прекалява; **myslí si o sobѳ ~o** мнѳго си вѳобразява; надѳт(a) е

♦ **~** мaлко рабѳта; мнѳго плява, мaлко жѳто; **málo dати hanba, ~o škoda** нѳ такa, нѳ такa; мaлко да дадѳш с рaмно, a мнѳго – жалко 2. мнѳго; мнѳго нещa: **~o se změnilo** мнѳго се е промѳ-

нйло; в *сѣчет*. **о ~о lepší** мнѡго пѡ-добѣр **3.** мѡмѡйнѡ
vyvolených мнѡго призвѡни, мѡлко избрѡни
mnohobarevný, -á, -é многоцвѣтен, разноцвѣ-
тен, пѣстѣр, пѣстроцвѣтен: **~ý vzor** пѣстѣр
десѣн; **~á příloha** цвѣтно приложѣние
mnohobuněčný, -á, -é биол. многоклѣтъчен
mnohočlen, -u м. мат. многочлѣн
mnohočlenný, -á, -é многочлѣнен, многобрѡден,
многолюден: **~á rodina** многочлѣнно семѣй-
ство, многобрѡйно семѣйство; **~ý orchestr**
многочлѣнен, многолюден оркѣстѣр
mnohodílný, -á, -é кѡйто йма мнѡго чѡсти;
многотѡмен: **~ý román** многотѡмен ромѡн
mnohohlas, -u м. муз. многоглѡсие, полифѡния
mnohohlasný, mnohohlasý, -á, -é муз. поли-
фоничен, многоглѡсен: **~ý zpěv** полифонично
пѣене; **~á ozvěna** многоглѡсно ѣхо
mnohokrát(e) нар. числ. мнѡго пѣти, чѣсто, мно-
гокрѡтно: **~ opakovat** многокрѡтно повтѡрям;
děkuji ~ мнѡго благодарѡ
mnoholetý, mnohaletý, -á, -é многогодишен,
дългогодишен: **~é přátelství** дългогодишно
приятѣлство; **~á zkušenost** дългогодишен ѡпит;
~é rostliny бот. многогодишни растѣния
mnohomluvnost, -i ж. бѣбрѣвост, приказливост,
многослѡвие
mnohomluvný, -á, -é 1. бѣбрѣв, многослѡвен,
приказлив: **~á panička** бѣбрѣва, приказлива
госпожѡ; **~á rezoluce** многослѡвна, разводнѣ-
на резолюция **2. рядко** красноречив, много-
значителен: **~ý úsměv** многозначителна ус-
мѣвка
mnohonárodní, -í, -í многонационален
mnohonárodnostní, -í, -í многонардностен,
многонационален; кѡйто йма отношѣние към
мнѡго нардности, националности: **~í stát** мно-
гонационална дѣржѡва; дѣржѡва, насѣлена от
мнѡго нардности, националности
mnohonásobek, -ku м. многокрѡтно коли-
чество; числѡ, мнѡго пѣти пѡ-голямо: **vyrobí**
~ek toho, co může spotřebovat произвѣжда
многокрѡтно, мнѡго пѣти пѡвече, откѡлкото
мѡже да изконсумира
mnohonásobně нар. мнѡго пѣти, многокрѡтно
пѡвече: **~ zvětšený obraz** многокрѡтно уве-
личѣна картина; **~ nahradit škodu** многокрѡт-
но компенсирам щѣти; **~ upotřebitelný** за
многокрѡтна употреба
mnohonásobný, -á, -é многокрѡтен: **~á ozvěna**
многокрѡтно ѣхо; **~ý vítěz** многокрѡтен шам-
пиѡн; **~ý milionář** мѡлтимилионер; **~ý užitek**
многокрѡтна полза
mnohoobročnictví, -í ср. 1. истор. формѡлно

изпълнѣние на нѡколко цѣркѡвни фѣнкции,
кѡйто нѡсят дѡход **2. прен. пейор.** многокрѡт-
но съвместитѣлство; заѣмане едновременно
на нѡколко отговѡрни и добрѣ платѣни длѣж-
ности
mnohoobročník, -a м. 1. истор. свещѣник, кѡй-
то формѡлно изпълнява нѡколко цѣркѡвни
фѣнкции, нѡсещи дѡход **2. прен. пейор.** мно-
гокрѡтен съвместитѣл; чѡвѣк, кѡйто заѣма
едновременно нѡколко отговѡрни и добрѣ
платѣни длѣжности
mnohostěn, -u м. геом. многостѣн
mnohostránkový, -á, -é кѡйто йма мнѡго стрѡ-
ници: **~á studie** обѣмна стѡдия
mnohostrannost, -i ж. многострѡнност, поли-
аспѣктност: **~ zájmů** многострѡнност на инте-
ресите
mnohostranný, -á, -é 1. многострѡнен, кѡйто
йма мнѡго стрѡни; многостѣнен: **~ý jehlan**
мат. многостѣнна пирамида **2. многострѡ-**
нен, полиаспѣктен: **~é použití** многострѡнна
употреба; **~á osobnost** многострѡнно развѣта
личност
mnohotisícový, -á, -é многохѣляден: **~é částky**
сѡми, възлизѡщи на мнѡго хѣляди; **~é zástu-**
py многохѣлядни тѣлпи
mnohotvárnost, -i ж. 1. многообрѡзие, разно-
обрѡзие **2. минер. биол. бот.** полиморфизъм,
хетероморфизъм
mnohotvárný, -á, -é многообрѡзен, разно-
обрѡзен
mnohoúhelník, -u/-a м. геом. многоѣгълник
mnohoznačnost, -i ж. многознѡчност: **~ názvu**
многознѡчност на назвѡние, на термин
mnohoznačný, -á, -é 1. многознѡчен: **~á slova**
многознѡчни дѡми **2. умишлено** неясен, не-
определѣн: **~ý projev** неопределѣно, неясно
изкѡзване; **~ý úsměv** неопределѣна, неясна
усмѣвка
mnohoženství, -í ср. многожѣство, полигѡмия
mnohý, -á, -é 1. мнѡго; многочѣслен, много-
брѡден; нѣ един: **na ~ých místech** на мнѡго
мѣстѡ; на нѣ еднѡ мѣсто; **už pili ~ou číši spolu**
мнѡго чѡши, нѣ еднѡ чѡша бѡха изпили за-
едно; **být zavázán ~ými díky** задѣлжѣн съм
мнѡго; длѣжѡ голяма благодарност **2. нѣ един;**
мнозина: **byli tam ještě mnozí jiní** там ймаше
ѡще мнѡго, мнозина дрѡуги; **zná to lépe než ~ý**
odborník тѡй/тѡ познава товѡ пѡ-добрѣ от
мнозина специалисти; **~ému se to nelíbí** на
мнозина не сѣ харѣсва; **~ý účastník si toho**
ani nevěšiml мнозина учѡстници изѡбщо не
забѣлязаха товѡ
mňoukat, -ám несов. мяѡкам

mňoukav|ý, -á, -é мяўкащ, скимтящ: **~ý hlas** мяўкащ, скимтящ глас

mňouk|nout, -nu св. измяўкам

mnout, mnu несв. (со) ма́чкам, разтърквам, разтривам (нещо): **~ si čelo, oči, koleno** разтърквам си челото, очите, коляното; **~ kuličku chleba v prstech** ма́чкам то́пче хля́б с пръсти; **~ si ruce** потривам ръце (за да се стопля, от задоволство)

množin|a, -y ж. мат. мно́жество

množinov|ý, -á, -é мно́жествен; който се отнася до мно́жество: **~é pojetí** мат. понятие за мно́жество

množit, -ím несв. (со) книж. умножа́вам, увелича́вам (нещо): **~it úkoly** умножа́вам, увелича́вам зада́чи; **~it zlo** увелича́вам злото; **~it osivo, sadbu** подготвям, натру́пвам зърно за посе́в, разо́с

množit se, -ím se несв. 1. размножа́вам се: **buňky se ~í dělením** кле́тките се размножа́ват чрез деле́ние; **zvěř se ~í** дивече́т се размножа́ва 2. зачестя́вам; увелича́вам броя си: **~í se dopravní nehody** увелича́ват се транспо́ртните произше́ствия

množn|ý, -á, -é мно́жествен: **~é číslo** език. мно́жественно число

množstv|í, -í ср. 1. брой, коли́чество: **~í a jakost výrobků** коли́чество и ка́чество на изде́лия 2. избы́лие; голя́м брой; голя́мо коли́чество; мно́жество: **~í vzácných knih** мно́жество ре́дки кни́ги; **nevidané ~í** aut неvíждан брой коли́; **~í sněhu** избы́телен сня́г, мно́го сня́г 3. книж. мно́жество; мно́го хо́ра; тълпа: **uprostřed ~í** сред тълпа́та, сред мно́жеството; **ztratit se v ~í** изче́зна, изгубя се в мно́жеството

mobilizac|e, -e ж. 1. мобилиза́ция 2. мобилизи́ране, активизи́ране: **~e pracovních síl** мобилизи́ране на рабо́тна сила

mobilizačn|í, -í, -í мобилизацио́нен

mobiliz|ovat, -uji/разг. -uju несв. и св. 1. обявя́вам/обявя, прове́ждам/проведа́ военна мобилиза́ция; мобилизи́рам се: **ohrožený stát ~ovat** застраше́ната държа́ва обяви, прове́де мобилиза́ция 2. (koho, co) мобилизи́рам, активизи́рам, подготвям/подготвя за изпълне́ние на зада́ча (някого, нещо): **~ovat záložníky** мобилизи́рам запасни́ци 3. (co) икон. отпу́скам/отпу́сна, освобожда́вам/освободя́ (обикн. капитал и под.): **~ovat kapitál** освобожда́вам капита́л; пра́ва капита́л моби́лен

mobiln|í, -í, -í 1. книж. моби́лен, подви́жен, преноси́м: **~í laboratoř** подви́жна лабора́тория; **~í motor** техн. преноси́м, подви́жен, моби́лен мото́р 2. икон. моби́лен, свобо́ден,

оборо́тен: **~í kapitál** свобо́ден, оборо́тен капита́л

moc I нар. разг. мно́го, твърде, доста, прека́лено: **to mě ~ mrzí** мно́го ме е я́д заради това; **na tom ~ záleží** мно́го зависи́ от това; **je ~ hodný** мно́го е добър; мно́го е мил; **má ho ~ ráda** тя мно́го го обича; **visí to ~ vysoko** висí прека́лено висо́ко; **to je ~ málo** това е твърде ма́лко; **to mi ~ nepomůže** това няма да ми помо́гне ко́й зна́е ко́лко

moc II числ. разг. мно́го, доста: **~ vody** мно́го вода; **znám ho ~ let** позна́вам го от доста годи́ни; **to je víc než ~** това е ве́че твърде мно́го; това е по́вече от мно́го

moc III, -i ж. 1. (физическа и душевна) сила; мощ, усíлие: **ruka mu klesla bez ~i** ръка́та му па́дна безси́лна; (vší) **~í se držel na nohou** с усíлие, с всíчки síли то́й се държе́ше на крака́; **vytrhla se mu vší ~í** тя се изтръ́гна от не́го с всíчка síла; **udělám co je v mé ~i** ще напра́вя, каквото́ е по síлите ми; **to není v ~i výchovy** това не е по síлите на възпита́нието

♦ **žour-ísnamohazpomenout** да ме

уби́еш, не мо́га да си спом́ня; **nejez přes ~** разг. не я́ж по́вече, отко́лкото мо́жеш; **chtěl to ~í (mermo) vědět** разг. то́й искаше да го узна́е на вся́ка це́на 2. síла, вла́ст, спосо́бност, възде́йстви́е: **léčivá ~ rostlin** лече́бна síла на расте́нията; **je v jeho ~i** в не́гова вла́ст е; **měl ~ vidět věci skryté** то́й има́ше спосо́бност да ви́жда скрýти неща́; **měl sugestivní ~** то́й има́ше спосо́бност да внуша́ва; **jeho slova působila zvláštní ~í** дýмите му има́ха осо́бена síла, осо́бено внуше́ние 3. вла́ст: **mít všechnu ~ v rukou** всíчката вла́ст е в ръце́те ми; **zmocnit se ~i** взема́, овладе́я властта́; **získat ~** полу́ча вла́ст; **státní ~** държа́вна вла́ст; **světská ~** све́тска вла́ст; **být u ~i** на вла́ст съ́м; **uplatnit svou ~** упражня́ властта́ си; **vyšší ~** юрид. наме́са на ви́сша síла; фо́рсмажор 4. юрид. пра́ва, пълномо́ция, вла́ст: **zákonodárná ~** законода́телна вла́ст; **rodičovská ~** родите́лски пра́ва; **plná ~** пълномо́чно; **z ~í úřední** по síлата на служе́бно поло́жение; **podepsat plnou ~** упълномо́щя; подпи́ша пълномо́чно; **rozsudek je v právní ~i** присъ́дата е в síла; **dát někomu něco do ~i** разг. пове́ря на някого не́що; възло́жа на някого пра́ва 5. въоръ́жени síли; síли (на държа́ва): **branná ~** въоръ́жени síли; **námořní ~** военно-мо́рски флòт; **nepřítel táhne s velikou ~í** вра́г се приближа́ва с голе́ми síли; **cizí ~** чу́жда държа́ва; чу́жда (велика) síла 6. (сврхесте́ствена) síла: **zlé ~i** зли́ síли (в приказките)

mocenskopolitický [-ty-], **-á, -é** който се отнася към велика сила, към политика от позиция на силата; **~é poměry** отношение между велики сили, от позиция на силата; **~é rozhodnutí** решение от позиция на велика сила, от позиция на силата

mocensky нар. от позиция на силата; великодържавно, великодържавнически; със сила

mocenský, -á, -é 1. който се отнася към власт, сила: **~é orgány** органи на властта 2. който се отнася към великите сили; великодържавен, великодържавнически: **~á politika** великодържавна политика; **~é zájmy** великодържавни интереси

mocenství [í, -í] ср. хум. валентност, валенция **moci, разг. moci, mohu/разг. může, můžeš** несв.

1. като мотален гл. с инф. 1. мога (нещо; да направя нещо), способен съм (на нещо; да направя нещо); в състояние съм (да направя нещо): **dělali, co mohli** правеха, каквото можеха; **nemohl to pochopit** той не можеше да разбере (това); **i když je nemocný, může pracovat** въпреки че е болен, може да работи; **nemůžu usnout** не мога да заспя; **nemohu to ani vidět, ani cítit** разг. не мога да понасям, да търпя това; **nemůžu ho vystát** разг. не понасям този човек; **čím mohu posloužit?** с какво мога да ви услужа? **nemohu (se dostat) domů** не мога да си вляза в къщи; **nemohla z místa** тя не можеше да се помръдне от мястото си; **já nic nemohu** не мога да направя нищо

♦ **nemůžu k tomu přijít** не мога да дойда до параб) алчен е; **já na něho nemohu** нищо не мога да му направя; безсилен съм пред него; **nemůže (se) mu (dostat) na kobyliku** разг. той/тя не може да го надхитри, не може да му стъпи на шията, не може да му намери слабото място 2. мога да...; може, възможно е да...: **provaz není dost pevný, může se přetrhnout** въжето не е достатъчно здраво, може да се скъса; **každý se může zmylit** всеки може да сгреш; **můžeš mi pomoci?** може ли да ми помогнеш? ♦ **nemůžu k tomu přijít**

сигурен съм в това; не може да греша 3. мога; свободен съм; имам възможност, стига да...: **můžeš jít, chceš-li** ако искаш, можеш да си вървиш; **mohli ho přijmout, jen kdyby chtěli** ако искаха, можеха да го приемат 4. желателно е да...; може да...; добре би било да...: **mohl jsi mlčet** можеше да мълчиш, да премълчиш; **mohl by nám přijít naproti** той можеше да ни посрещне 5. експр. може, малко остава, щях да..., едва не...: **mohl si hlavu ukrotit** едва не му се откачи главата от

въртене; **mohla oči na tom nechat** очите ѝ останаха върху това; тя не можеше да откъсне поглед ♦ **můžeš si to vzít** може да се скъса (от работа, от напрежение)

♦ **můžeš si to vzít** може да се скъса 6. може да е..., трябва да е... (за предположение): **co to může stát?** колко ли струва? колко ли може да струва? **mohlo být deset hodin** беше около десет часа; трябва да беше десет часа; **může jí být čtrnáct let** тя трябва да е на 14 години 7. разг. каквото и да правя; ако щеще...: **můžeš dělat jak chceš, nic to není platné** каквото и да правиш, нищо няма да постигнеш; **můžeš se třeba upracovat, nic ti to nepomůže** ако щеще да се скъсаш от работа, няма да направиш нищо II. (за кохо; за со) отговарям, нося отговорност (за някого, за нещо); виновен съм (за нещо): **za to nemohu já, ale on** за това е виновен той, а не аз; **za nehodu může řidič** шофьорът е виновен за катастрофата; **nemohu za svého bratra** не отговарям за брат си

mocipán, -a м. пейор. властник, управник, големец, господар

mockrát числ. разг. много; много пъти: **~ děkuji** много благодаря

mocnár, -e м. остар. книж. владетел, монарх **mocnárství** [í, -í] ср. остар. книж. монархия, империя

mocně нар. силно, яко, здраво, здравата, интензивно: **~ působit** силно въздействам; **~ vyvinutý chrup** силно развита челост; **~ dýmající komíny** силно димящи комини; **~ se opíral o dveře** здравата се беше опрял на вратата; **vládl** ~ беше могъщ владетел

mocněn|ec, -ce м. мат. основа на степен; степенувано число; число, което се повдига на степен

mocnin|a, -y ж. мат. степен: **třetí ~a čísla 5** 5 на трета степен (5³)

mocnitel, -e м. мат. показател на степен

mocn|it, -ím несв. 1. (со) мат. степенувам (нещо) 2. (со) прен. книж. увеличавам, усилвам, умножавам (нещо): **bolest ~ila jeho sílu** болката увеличаваше силите му

mocnost, -i ж. 1. велика сила; силна държава: **dohoda mezi ~mi** договор между велики сили 2. свръхестествена сила

mocn|ý, -á, -é, именна форма moc|en, -na, -no 1. могъщ, силен: **~ý stát** могъща държава; **~á příroda** могъщата природа; **~ý nepřítel** силен враг 2. в съчет. **být mocen** (čeho) книж. а) в състояние съм, способен съм (да направя нещо): **nebyl mocen slova** не можеше да каже

moderně *нар.* съврѣменно, модѣрно, по мѡдата:
~ **zařizení byt** модѣрно обзавѣден апартамѣнт
moderní [-i, -í 1. съврѣменен, модѣрен, нѡв; ~**í**
způsob výroby съврѣменен нѡчин на произ-

вѣдство; **~í pojetí** съвременна представа; **~í dějiny** най-нова история; **~í jazyky** съвременни езици; **~í názory** съвременни, прогресивни възгледи **2.** модѣрен, модѣн; който е по модата: **~í šaty** модна рѣкля; **~í účes, obuv** модна, модѣрна причѣска; модни, модѣрни обувки

modernismus *вж. modernizmus*

modernist|a [-ny-], -y *ж.* модѣрнист

modernistk|a [-ny-], -y *ж.* модѣрнистка

modernizac|e [-ny-], -e *ж.* модѣрнизация

modernizačn|í [-ny-], -í, -í модѣрнизаторски, модѣрнизираш

modernizátor [-ny-], -a *м.* модѣрнизатор

modernizm|us, modernism|us [-nyz-], -u *м.* модѣрнизъм

moderniz|ovat [-ny-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* модѣрнизирам, осъвременявам/осъвременя (нещо)

modernost, -i *ж.* модѣнност, модѣрност, съвременност: **~ obleku** модѣнност на костюм; **~ obrazu** модѣрност на картина

modifikac|e [-dy-], -e *ж.* модификация

modifik|ovat [-dy-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св.* модифицирам

modistk|a [-dy-], -y *ж.* шапкарка; модистка, която произвежда и продава дамски шапки

mod|it se, -ím se *несв. разг. експр.* обличам се по модата

mod|a, -y *ж.* **1.** ѝдол; езическо божѣство: **klanět se ~ám** почитам ѝдоли **2. прен.** кумир, ѝдол: **tento zpěvák se stal ~ou mládeže** този певѣц стана кумир на младежта; **politické ~y** политически ѝдоли; **kácet ~y** събарям ѝдоли, кумири

modlár, -e *м.* **1.** идолопоклонник **2. пейор.** фарисей, лицемѣрно набѣжен човѣк; Тартюф

modlářk|a, -y *ж.* *пейор.* лицемѣрно набѣжна жена, която прекалѣно демонстрира свѣята набѣжност

modlic|í, -í, -í *църк.* молитвен: **~í knížka** молитвеник

modlitb|a, -y *ж.* *църк.* **1.** молитва: **~a před jídlem** молитва преди ядене; **~a Páně** молитва Отче наш; **s němou ~ou v očích** с нея молба в очите **2. мн.** **modli|tby, -teb** молитвеник

modlitebn|a, -y *ж.* помещѣние за молитва

modlitebn|í, -í, -í *църк.* молитвен: **~í knížka** молитвеник

mod|it se, -ím se *несв.* моля се, отправям молитви

modloslužb|a, -y *ж.* идолопоклонство

modně *нар.* модѣно, модѣрно: **~ oblečen** модѣно облѣчен; облѣчен по модата

módn|í, -í, -í модѣн, модѣрен: **~í přehlídka** модѣно ревю; **~í klobouk, účes** модѣна, модѣрна шапка, причѣска

modrák I, -a *м. сел.стол.* вид домашен гѣлѣб или заек

modrák II, -u *м., обикн. мн.* **modrák|y, -ů** *разг.* сѣньо работно облекло; дѣчени дрѣхи: **šaty jsou chráněny ~y** дрѣхите се пазят от (сѣньо) работно облекло

modr|at, -ám *несв.* посинявам: **ruce mu ~aly zimou** ръцѣте му посиняваха от стѣд

modr|at se, обикн. третол. **-á se** *несв.* синѣе се: **hory se ~ají v dálce** планината се синѣе в далечината

modravě *нар.* сѣнкаво: **~ bílý** сѣнкавобял

modrav|o, -a *ср. книж.* сѣнкав цвѣт; сѣнкаво: **obarvil se do ~a** той се оцвети в сѣнкаво; **~o lesa** сѣнкавият цвѣт на гората

modrav|ý, -á, -é сѣнкав, вѣзсѣн: **~á mlha** сѣнкава мъгла; **~ý stín** сѣнкава сянка

modr|o, -a *ср. книж.* сѣньо, сѣн цвѣт, сѣневъ: **~o nebes** сѣневъ на небѣто

modročerven|ý, -á, -é сѣньоочервѣн, сѣнкавоочервѣн: **~ý prapor** сѣньоочервѣно знаме

modrokvět|ý, -á, -é който има сѣни цветѣве; който цѣфти в сѣньо: **~ý len** цѣфнал в сѣньо лѣн

modrooký, -á, -é сѣнеѣк

modrošed|ý, -á, -é сѣвосѣн

modrotisk, -u *м.* **1. текст.** сѣня памѣчна тѣкан с бѣли мотиви **2. полигр.** сѣньо кѣпие

modr|ý, -á, -é сѣн (на цвѣт): **~á látka** сѣн плат; **~é oči** сѣни очи; **rtý zimou ~é** ѣстни, посинѣли от стѣд; **~á skalice** *тѣрг.* сѣн камѣк; **меден сѣн** ~~сѣн~~ **se**

pondělí не работя, почивам след празничен ден; махмурлия съм след празник; **dostat ~ý kabát** отида, взѣмат ме войник; **ten se naplatí, až bude ~ej** *разг. експр.* има да плаща до посиняване (много)

modř, -i *ж.* **1.** сѣневъ; сѣн цвѣт; сѣньо: **~ oblohy** сѣневъта, сѣньото на небѣто **2.** сѣньо; сѣня боя: **kobaltová ~** кобълтово сѣньо

modře *нар.* сѣньо; в сѣньо: **~ natřený** боядисан в сѣньо; **les se ~ tměl** гората сѣньо тъмнѣеше

modřidl|o, -a *ср.* сѣнка за пранѣ

modřín, -u *м. бот.* лѣственица (Larix)

modřin|a, -y *ж.* сининъ: **byl samá ~a** цѣлият бѣше в сининѣ

modřínov|ý, -á, -é който е свѣрзан или се отнася до лѣственица: **~ý les** гора от лѣственица; **~é dřevo** дърво, дървен материал от лѣственица

modř|it, -ím *несв. 1. (со)* избѣлвам (обикн. *пра-не*) със сѣнка: **~it prádlo** избѣлвам пранѣ със

сйнка **2.** (со) боядйсвам (нещо) в сйньо: **~it látku** боядйсвам плът в сйньо
modul, -u м. модул: **~ komplexního čísla** мат. модул на комплѣсно числѣ; **~ pružnosti** физ. модул на гѣвкавост
modulace, -e ж. спец. модулация, модулиране
modulační, -í, -í спец. модулациѣнен
modulátor, -u м. техн. модулатор
modulovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** модулирам: **~ovat hlas, smích** модулирам глас, смѣх
2. техн. модулирам радиовълни
mohamedán, -a м. мохамеданин
mohamedánk|a, -y ж. мохамеданка
mohamedánský, -á, -é мохамедански
mohamedánství, -í ср. мохамеданство
mohér, -u м. текст. мѣхер; вълнена тѣкан от мѣхер
mohérov|ý, -á, -é мѣхерен; направен от мѣхер
mohutně нар. монументално, величествено, силно, внушително, мѣшно: **~ působit** правя силно, внушително впечатлѣние; ймам силно въздѣйствиѣ; **konstrukce je ~ stavěná** конструиция, изградѣна внушително, монументално; **~ rozvinout soutěžení** разгѣрна широко съревнование
mohutn|ět, -ím, 3. мн. -í/-ějí нескв. увеличавам се, засилвам се; ставам величествен, внушителен; разраствам се: **strom ~ěl** дървѣто растѣше, ставаше всѣ по-голямо, всѣ по-величествено; **vítr ~í** вятърът се засилва; **světové hnutí za mír ~í** светѣвното движеніѣ за мир се разраства
mohutnost, -i ж. **1.** величіѣ, монументалност, величественост: **~ jeho postavy** величественост на фигурата му; **hory se vypínaly v celé své ~i** планината се издигаше в цялото си величіѣ; **~ stavby** монументалност на сграда, строеж **2.** могѣщество, мощ, сила: **~ země** могѣщество на страна; **optická ~ čočky** физ. оптическа сила на лѣща **3.** възможност, способност: **krycí ~ barvy** техн. покривна способност на боя
mohutn|ý, -á, -é величествен, монументален, внушителен, силен, мѣщен, велик: **~ý dub** величествен дѣб; **~ý pěvecký sbor** внушителен хѣр; **~ý průmysl** силна, мѣшна промишленост; **~ý dojem** силно, внушително впечатлѣние; **~ý rozvoj průmyslu** мѣшно развитіѣ на промишлеността; **~é umělecké dílo** внушително, въздѣйствиащо произведѣние на изкуството; **~á osobnost** велика личност
mohyl|a, -y ж. **1.** археол. могила **2.** книж. грѣб, братска могила
mohylov|ý, -á, -é археол. могилен; кѣйто се

отнася към могила: **~é pohřebiště** могилен некрѣпол; **~á kultura** могилна култура
moje вж. můj
mok, -u м. книж. често експр. еликсир, питиѣ, течност: **chmelový** ~ бйра; **zlatý, purpurový** ~ бъл, червѣн еликсир; бяло, червѣно вино; **~ tkáňový** мед. тѣканна течност
moka нескл. ср. мѣка; (силно) чернѣ кафѣ
mokasín, -u м. мокасина
mok|nout, -nu нескв. мѣкря се, намѣкрям се от дѣжд; **pověšené prádlo ~lo** дѣжд мѣкреше простяното пранѣ; **nebudu ~nout, vrátím se** няма да стоя да ме мѣкри дѣждът, ще се вѣрна
mokr|o I, -a ср. дѣждѣвно, влажно врѣме; киша; мокротѣ, влага: **boty do ~a** обѣвки за дѣжд; **snášet sucho i ~o** прен. понасям сѣша и киша; непретенциѣзен съм
mokro II нар. мѣкро, влажно: **v zahradě je ~** в градината е мѣкро, влажно
mokr|ý, -á, -é мѣкръ, влажен, нахиснат: **~é šaty, boty, vlasy** мѣкри дрѣхи, обѣвки, косѣ; **~ý až na kůži** мѣкръ, измѣкрен до кѣсти; **~é počasí** влажно, дѣждѣвно врѣме; **~á cesta** хим. мѣкръ начин (анализ); **~ý postup** фот. мѣкра техника; **~ý článek** электр. галваничен елемент
мокра тѣла по чѣшка; пияници; **být ~ý za ušima** разг. остар. ймам жѣлто около устѣта
mokře нар. мѣкро, влажно: **dlažba se ~ leskne** настѣлката блѣсти от влага
mokřin|a, -y ж. мѣчѣр; мѣкра пѣчва; мѣчѣрище; заблатѣно мѣсто; **~a u řeky** мѣчѣр край рекѣ; **odvodňovat ~y** обезводнявам блѣта, мѣчѣрища
mokřisk|o, -a ср. мѣчѣр; мѣкра пѣчва; мѣчѣрище; заблатѣно мѣсто: **houpavé ~o** нестабилно мѣчѣрище
mokř|it, -ím нескв. (со) намѣкрям, навлажнявам (нещо): **~it si vlasy** намѣкрям си косѣта; **~it si boty v trávě** мѣкря си обѣвките в трѣвата
mokv|at, -ám нескв. мѣкря се, намѣкрям се, навлажнявам се, овлажнявам; попивам влага, напоявам се, омокрям се: **hnisající rána ~á** гноясващата рѣна овлажнява, омѣкря се; **oči ~ají** очите овлажняват, пѣлнят се със сѣлзи; **obvaz ~á krví** преврѣзката се напоява с крѣв, попива крѣв; **kůže ~á** кѣжата овлажнява; **sníh ~á** снегът е мѣкръ, запѣчва да се топй
mokvav|ý, -á, -é кѣйто се мѣкри, овлажнява; кѣйто отдѣля или попива течност: **~é oči** влажни, овлажняващи очи; **~é bláto** мѣкра, рядка кѣл
мокра могила

by ho sežrali *експр.* а) много е небрежен, невнимателен б) с во̀лски нѐрви е

mol II, -u *м. хим.* гра̀м-мо̀л, гра̀м-молеку̀ла

m **natahovat, nabírat, spustit ~ky** *жарг.* на-
дѹвам/надѹя гайдата, разцѹврям се/разцѹвря
се, заплаквам/заплача

molekul|a, y *ж. хим. физ.* молеку̀ла

molekulární|í, -í, -í *физ. хим.* молекуля̀рен,
молеку̀лен: ~í *teorie* молекуля̀рна тѐория

molekulov|ý, -á, -é молеку̀лен, молекуля̀рен: ~á
váha молеку̀лно тегло̀

moll *нескл. ср. муз.* мино̀р, мо̀л: **stupnice a-**
moll га̀ма ла-мино̀р

mollov|ý, -á, -é *муз.* минорѐн: ~á *tónina* минорѐна
тона̀лност

mol|o, -a *ср.* вълноло̀м: **lod' kotví u ~a** ко̀рабът е
закото̀вен до вълноло̀ма

molybden [-de-/dé-], **-u** *м. хим.* молибдѐн (Мо)

moment, -u *м.* 1. моме́нт, мину́тка, секу́нда, ми́г:
v *posledním* ~ě в послове́дния ми́г; **přijdu za ~!**

разг. ще дойда след един моме́нт, след една
мину́тка; ~, **prosím!** *разг.* е́дин моме́нт! 2.

книж. факто̀р, обстоятелство, моме́нт: ~у
osobní лични моме́нти, обстоятелства; **důle-**

žitý ~ ва́жен факто̀р, моме́нт 3. *физ. техн.*
моме́нт: ~ **síly** моме́нт на сѣлата; **kroutící** ~

въртящ моме́нт

momentálně *нар.* в моме́нта; за моме́нта: ~ **to**
nevím в моме́нта не зна́я; **řekl, co ho ~ na-**

padlo ка̀за какво̀то му хру́мна в моме́нта

momentální|í, книж. моме́нтн|í, -í, -í моме́nten,
моме́нтале́н; ко́йто ста̀ва в моме́нта; за мо-

ме́нта, на моме́нта: ~í **potřeba** моме́нтна по-
тре́бност; потре́бност на моме́нта, за моме́н-

та; ~í **slovesa** *език.* мигнове́ни глаго̀ли

momentk|a, -y *ж. разг.* моме́нтале́на снѣмка: ~а
z fotbalu моме́нтале́на снѣмка от фу̀тболе́н ма́ч

monarch|a, -y *м.* мона̀рх, владе́тел

monarchick|ý, -á, -é мона̀рхиче́н: ~á **vláda** мо-
на̀рхиче́сно управле́ние

monarchie|e, -e *ж.* мона̀рхия: **dědičná ~e** на-
сле́дствена мона̀рхия; **konstituční ~e** консти-

туцио́нна мона̀рхия

monarchist|a, -y *м.* мона̀рхист

monarchistick|ý [-ty-], -á, -é мона̀рхистиче́н

monarchizm|us, monarchism|us [-iz-], **-u** *м.*
мона̀рхизъ́м

monděnn|í, -í, -í *книж.* ко́йто принадле́жи кѹм
ха́йлайфа; све́тски: ~í **dáma** да́ма от ха́йлай-

фа; ~í **kruhy** све́тски крѣгове; ха́йлайф

mongoloidn|í, -í, -í монголо́йде́н

mongolštín|a, -y *ж.* монго̀лски ези́к

monitor [-ny-], **-u** *м.* 1. *техн.* мони́тор 2. под-

слушва́телна ра̀диостан́ция 3. *икон. полит.*

резулта́ти от мони́торинг

monitoring [-ny-], **-u** *м. икон. полит.* мони́то-

ринг; наблюде́ние, контро́лиране: ~ **tisku**

наблюде́ние, мони́торинг на печа́та

monitor|ovat [-ny-], **-uji**/*разг.* **-uju** *несв. (со)*

икон. полит. извѣршва́м мони́торинг (*на*

нещо); наблюда́вам, контро́лирам (*нещо*)

monofil, -u *м. текст.* едновла́кнеста, изку́стве-

на копрѣна

monogamick|ý, -á, -é, monogamn|í, -í, -í моно-

га́мн

monogami|e, -e *ж.* монога́мия

monografick|ý, -á, -é моногра́фиче́н

monografie|e, -e *ж.* моногра́фия

monogram, -u *м.* моногра́м, инициа́ли

monokl, -u *м.* моноко́кл: **nasadit si** ~ сло́жа мо-

но́кл

monokultur|a [-úra], **-y** *ж. сел. стоп.* мо̀но-

култа̀ра

monolit, -u *м. археол.* моноли́т

monolog, -u *м.* моноло́г

monolyž|e, -e *ж. спорт.* мо̀носкя́, мо̀носки

monologick|ý, -á, -é монолого́иче́н

monopol, -u *м.* 1. монопо́л; исклю́чително

пра́во: **státní** ~ дѣржа́вен монопо́л; **chce mít**

~ **na rozum** *прен. експр.* смя́та се за най-у́мен

2. монопо́л, конце́рн, карте́л (*форма́ция*):

panství ~ů господа́ство на монопо́лите

monopoln|í, -í, -í монопо́лен: ~í **vlastnictví** мо-

нопо́лна со́бственост; ~í **postavení na trhu**

монопо́лно поло́жение на паза́ра

monopolist|a, -y *м.* монополи́ст

monopolistick|ý [-ty-], -á, -é монополи́стиче́н,

монополи́стиче́ски

monopolizac|e, -e *ж.* монополиза́ция, монопо-

лизи́ране; образу́ване на монопо́ли

monopolizačn|í, -í, -í монополиза́цио́нен, моно-

полизи́ращ: ~í **tendence** монополиза́цио́нни

тенде́нции; ~í **proces** проце́с на монопо-

лизи́ране

monopolizm|us, monopolism|us [-iz-], **-u** *м.* мо-

нополи́зм

monopoliz|ovat, -uji/*разг.* **-uju** *несв. и св. (со)*

монополизи́рам (*нещо*); създа́вам/създа́м мо-

нопо́л

monopoln|í, -í, -í монопо́лен: ~í **právo na výrobu**

монопо́лно пра́во на произво́дство

monoskop, -u *м. техн.* моноско́п

monoski *нескл. ж. спорт.* мо̀носки

monoteist|a, -y *м.* моноте́ист, единобо́жник

monoteizm|us, monoteism|us [-iz-], **-u** *м.* моно-

теи́зм, единобо́жие

monotematický [ty-], -á, -é *книж.* мѳнотематичен

monotematicčnost [ty-], -i *ж.* мѳнотематичност

monotónně *нар.* монотѳнно, еднообразно

monotónní [í, -í, -í] монотѳнен, еднообразен

monotónnost, -i *ж.* монотѳнност, еднообразие

monstranc [e, -e] *ж.* църк. дарохранителница

monstrózní [í, -í, -í] *книж.* ненормално голям; чудовищен

monstrpodnik, -u *м. разг. експр.* мѳгапредприятие; огрѳмно, гигантско предприятие

monstrproces, -u *м. разг. експр.* мѳгадѳло, мѳгапроцѳс; голям, шѳмен съдѳбен процѳс, вѳден умйшлено шѳмно и демонстративно

monstrum, -a *ср.* чудѳвище, гигант, йзрод: ~um mezi ostatními stavbami *прен. експр.* чудѳвищен, некрасив гигант сред останалите сгради

monsun *вж.* monzun

montáž, -e *ж.* 1. *техн. архит.* монтаж, монтиране; сглобяване: ~ traktorů монтаж на трактори; ~ domů (z panelů) монтаж на жилищни блѳкове (от панѳли) 2. *разг.* монтажна работа: jezdit na ~e хѳдя по монтажни работи 3. монтаж (*за рецитал*): hudební, literární, rozhlasová ~ музикален, литературен, радиомонтаж; fotografická ~ фѳтомонтаж 4. *филм.* монтаж на филм

montážní [í, -í, -í] монтажен; кѳйто се отнася към монтаж: ~í hala монтажна зала, монтажен цѳх; хале; ~í lešení монтажно скѳле

montér, -a *м.* монтьѳр

montérky, -ek *ж.* мн. работен гаширизѳн, панталѳн

montérský [ý, -á, -é] монтьѳрски

montovaní [ý, -á, -é] монтиран: ~é stavby *архит.* сглобяеми сгради

montovat, -uji/*разг.* -uju *несв. техн. 1. (со)* монтирам, сглобявам (*нещо*): ~ovat stroje, stavbu сглобявам, монтирам машини, сгради 2. (*со*) монтирам, съставям, сглобявам (*нещо*): ~ovat estrádní pásmo съставям, сглобявам естраден, забавен монтаж 3. (*со kam*) монтирам, прикрѳпвам (*нещо някъде*): ~ovat součástku do auta монтирам част в кола; ~ovat lustr na strop окачвам, монтирам полилѳй на тавана

montovna, -y *ж.* монтажен цѳх, монтажна работилница

monument, -u *м. 1. книж.* монумент, паметник 2. *прен.* шѳдѳвѳр, епопѳя, монумент (*произведение със силно въздействие*)

monumentální [í, -í, -í] *книж.* величествен, монументален, грандиѳзен, силно въздѳйстващ

monzun, -u *м. геогр. метеорол.* мусѳн

monzunový [ý, -á, -é] мусѳнен; кѳйто се отнася към мусѳн: ~á oblast мусѳнна ѳбласт

moped [-pe-/pé-], -u *м.* мотопѳд

mops, -a *м.* мѳпс (*порода кучета*)

mor, -u *м. 1. мед.* чѳма (Pestis): středověké epidemie ~u средновековни чѳмни епидѳмии 2. мор; маѳсова епидѳмия: dobýtčí ~ mѳр подѳбѳтка ♦ *tojenamě-разг. експр.* тоа

ще ме умѳри; šířit se jako ~ мнѳго бързо се разпространявам; разпространявам се лавинообразно, като епидѳмия; bát se něčeho jako ~u боя се от нѳщо като от чѳма; všude jako po ~u навсякъде пѳсто, като че всѳчки са измрѳли; ~ na něj! *експр.* проклѳт да е! чѳмата да го трѳшне!

moralista, -y *м. 1.* моралист; чѳвѳк, кѳйто се занимава с проблемите на морала 2. *нейѳр.* моралист, морализатор; чѳвѳк, кѳйто проповядва, морализира: nepřijemný ~a неприятен морализатор

moralistka, -y 1. моралистка; жена, кѳято се занимава с проблемите на морала 2. *нейѳр.* моралистка, морализаторка; жена, кѳято проповядва, морализира

moralita, -y *ж. 1.* морал, моралност; ѳсет за морално поведение 2. *лит.* моралитѳ, средновековна морализаторска драма

moralisovat *вж.* moralizovat

moralizovat, -uji/*разг.* -uju *несв. 1.* морализирам, морализаторствам; пропагандирам вѳзглѳди за морала 2. *нейѳр.* морализирам, занимавам се с нравѳучѳния; пропагандирам тесногрѳд морал

morálka, -y *ж. 1.* морал, нравственост, ѳтика: křesťanská ~a християнски морал 2. морал, дисциплина, съзнателност: občanská, pracovní ~a граждански, трѳдов морал; трѳдова дисциплина

morálně *нар.* морално, нравствено: ~ zvítězit, prohrát морално побѳдѳ, загѳбѳя; ~ vyspělý člověk морално изградѳн чѳвѳк

morální [í, -í, -í] морален, нравствен: ~í kvality морални, нравствени кѳчества; ~í síla дѳховна, нравствена сила; ~í rozklad морално разложѳние

moratorijum [-to-/tѳ-], -a *ср. икон. юрид.* мораториум

moravizmus, moravismus [-iz-], -u *м. език.* моравизъм

moravskoslezský [ý, -á, -é] моравско-силезийски
moravský [ý, -á, -é] моравски: ~é krojѳ моравски

změna морфологічна промяна; **~ý systém** език. морфологічна система

morfologie, -e *ж. спец.* морфология

morkov[ý, -á, -é] който се отнася към костен морков; **~á kost** кост с костен морков

morous, -a *м. експр.* мърморко, сръдльо, темерут; мрчнен, навъсен, намръщен, сърдит, нелюбезен, неучтив човек; **starý** ~ стар мърморко; **učiněný** ~ мрчнен, навъсен като облак; **chodí, sedí, kouká jako** ~ ходи, седи, гледа намръщено, навъсено

morov[ý, -á, -é] **1.** чумен: **~ý bacil** чумен бацил; **~á nákaza** чумна зараза; **~ý sloup** стълб в памет на чумна епидемия; **blecha** **~á зоол.** чумна бълха **2. прен.** пагубен, гибелен, смъртоносен: **~ý dech** смъртоносно, пагубно дихане

morseovk[a [-zeo-], -y *ж. разг.* Морзова азбука: **vyšlat zprávy** ~ou изпращам съобщение с Морзова азбука

moru[šje, -e *ж.* **1.** черница (*плод*) **2.** черница (*дърво*)

morušovník, -u *м. бот.* черница; черничево дърво (*Morus*)

morušov[ý, -á, -é] черничев; който се отнася към черница: **bourec** **~ý зоол.** копринена буба (*Bombyx mori*)

moř[e I, -e *ср.* море; *рядко* океан: **širé** ~e открито море; **plavba na** ~i плаване по море; **bouře na** ~i бұря в морето; **odjet za** ~e замина през морето, отвърд морето; замина за Америка; **výška nad** ~em надморска височина; **lidské** ~e *прен. книж.* море от хора; **vyplakat** ~e *slz прен. книж.* изплача море от сълзи; **~e krve, potu прен. книж.** море от кръв, от пот

♦ **mořské** морско

от пүсто в празно; права на морето дупка; **zmizel, jako by v** ~i **utonul** изчезна, като че ли вдън земята потъна; **utonout v cizím** ~i потъна; претопя се, асимилирам се в чужда народност; **utonout v** ~i **zapomnění** потъна в морето на забравата; **být jako kámen v** ~i стъвсєм самотен, изостъвен, изгубен сєм; като къл в полето сєм; **být jako kapka v** ~i като капка в морето сєм

moře II *нар. разг. експр.* кълкото щєш; мнго; твърде мнго; огрѣмно кѡлїчество; цѣло морє: **přišlo** ~e **lidí** дойдѡха мнѡго хѡра; **je tam** ~e **bláta** там їма страшно мнѡго къл; **máme** ~e **času** врѣме кълкото щєш

mořeplav[a, -y *ж. книж.* мореплаване; морско дѣло

mořeplavec, -ce *м. книж.* мореплаватѣл

mořen[ý, -á, -é] **1. техн.** бѡйцван; обработѣн чрез

байцване: **~ý dub** байцван дъб; **~ý nábytek** байцвани мебели **2. метал.** декапиран; третиран с химикал: **~ý plech** декапирана, почищена, третирана с химикал ламарина: **~é osivo** обеззаражено семе за посев

mořidlo, -a *ср.* **1. техн.** байц; химикал: **ořechové, ebenové ~o** орехов, абаносов байц **2.** химикал за щавене: **~o na kůži** химикал за обработка, за щавене на кожа **3.** дезинфекциращ препарат, препарат за обеззаразяване на семена

mořit I, -ím *несв. (koho, co)* моря, мъча, измъчвам, тормозя, терзя, тероризирам (*някого, нещо*): **~ila je žízeň** мъчеше ги жажда; **~í ho kašel, starost** мъчи го кашлица, грижа; **~it koně hladem** моря кон(е) от глад; **~it dítě učením** мъча, тормозя детето да учи; **~it ducha** мъча, тормозя, терзя духа; **~it rodiče o peníze** тормозя родителите си за пари; **~í ji, aby...** мъчи я, за да....

mořit II, -ím *несв. (co)* **1. техн.** байцвам (*нещо*): **~it dřevo** байцвам дърво **2.** обработвам, третирам (*нещо*) с химикал: **~it tkaniny** *текст.* обработвам с фиксаж, фиксирам десен на плат; **~it osivo сел. стоп.** обеззаразявам семена за посев; **~it kovové předměty** декапирам, третирам метални предмети с химикал преди друга обработка **3.** мариновам (*нещо*): **~it maso, zvěřinu** *готв.* мариновам, накусвам в марината месо, дивеч

mořit se, -ím se *несв. експр. (s kým, čím)* мъча се, бяхтам се, полagam усилия, измъчвам се, напъгвам се: **~it se se špatným žákem** мъча се с лош ученик; **~it se s výpočtem** мъча се, блъскам се с изчисление; **~it se láskou** измъчвам се, терзя се от любов

mořsk|ý, -á, -é морски; който се отнася към морето: **~ý lupič** пират; **~ý vlk** *експр.* морски вълк, опитен моряк; **~á míle** *мор.* морска миля (1,85 км); **~á nemoc** *мед.* морска болест

mosaz, -i *ж.* месинг: **nádoba z ~i** месингов съд; **~í vykládaný** инкрустиран, обкован с месинг; **niklová** ~ алпак

mosazn|ý, -á, -é месингов: **~á klika** месингова брава; **~á barva** *прен.* цвят на месинг

moskyt, -a *м., обикн. мн.* **moskyt|j, -ů** москити

most, -u *м.* **1.** мост: **dřevěný, kamenný, železniční** ~ дървен, каменен, железопътен мост; **visutý, otáčivý, padací** ~ висещ, въртящ се, подвижен мост; **postavit, zbořit** ~ построя,

bou (všechny) ~у изгоря мостовете за връщане; **stojí jako svatý na ~ě** *експр.* стои като истукан; стои, стърчи като глупак, като пън;

je tu jako na pražském ~ě тук е много оживено, шумно; тук е като на панаир, като на битпазар **2. прен.** мост (*нещо, което прилича на мост*): **vzdušný, letecký** ~ въздушен мост; **udělat** ~ *спорт.* напъва мост

mostn|í, -í, -í мостов, мостен; който се отнася към мост: **~í stavba** строеж на мост; **~í pilíř, oblouk** колѐна, свѐд на мост; **~í stavitelství** мостостроене

mostov|ý, -á, -é мостов, мостен; който се отнася към мост: **~é nýtování** занитване на мостови конструкции; **~ý jeřáb** *техн.* рѐлсов кран

mošt, -u *м.* сок от плодове: **jablečný** ~ ябълков сок; **vinný** ~ ширѐ, гроздов сок

moštov|ý, -á, -é подходящ за изстискване на сок: **~é ovoce** (мѐки) плодове за сок

moták I, -u *м.* **1. техн.** барабан за навиване **2.** тайно писмо (*за или от затвор*)

moták II, -a *м. разг. експр.* мотовила, дангалак; висок и несръчен човек

motan|ce, -ce, рядко motan|na, -ny *ж. разг.* бърканица, смѐсица; объркана, заплетена работа, бъркотия: **~ce obvazu** заплетена, объркана превръзка, заплетено валмо бинт; **~ce chodeb** лабиринт от коридори; **podivná ~ce** странна бъркотия

mot|at, -ám *несв. 1. (co)* мотая, намотавам, омотавам, навивам (*нещо*): **~at nitě na cívku** мотая конци на шпулка, на макарѐ; **~at přízi** намотавам прѐжда; **~at cigaretu** свивам си цигара **2. (čít)** *експр.* размахвам ръце и крака; правя несръчни движения (*с нещо*): **~at nohama** залитам, препъвам се; плетѐ крака **3. (co)** *експр.* плетѐ, мотая, обърквам, замотавам, смѐсвам, забърквам (*нещо*): **~at slova, verše** обърквам думи, стихове; **ten (to) ~á** ама че се заплетѐ и той; ама че ги бърка той; **~at svůj výklad** забърквам, замотавам обяснението си

mot|at se, -ám se *несв. 1. обикн. експр.* мотая се, въртя се; движа се объркано, без посѐка; залитам: **~al se ve spleti uliček a bloudil** той се въртѐше в лабиринта от ѹлички и губѐше пътя; **stále se mi tady ~á a překáží** постоянно се мотѐе тук и ми прѐчи; **ne~ej se tady!** не сѐ мотѐй тук! **~á se jako opilý** залита като пиян; **~ala se mu hlava** главата му се въртѐше **2.** обърквам се, замотавам се: **myšlenky se mu ~aly** мислите му се замѐтаваха, объркваха; **divně se to na tom světě ~á** *експр.* странно се объркват нещата на този свят

motiv [-ty-/tý-], -u *м.* **1.** мотив, аргумент, причина: **~ činu** мотив на постѐпка; **postranní** ~ страничен мотив; **osobní** ~у лични мотиви;

politické ~y политически мотиви **2. муз. худ. лит.** мотив: **hlavní, ústřední ~ románu, básně** главен, централен мотив на роман, на стихотворение; **národní, lidové ~y** национални, народни мотиви; **puškinský ~** пушкиновски мотив; **~ obrazu** художествен мотив; **krajinářský, ornamentální ~** пейзажен, орнаментален мотив; **příznačný, vůdčí ~** характерен, водещ мотив; лайтмотив

motivace [-ty-], **-e ж.** мотивация: **psychická, ideová ~e** психическа, идейна мотивация; **~e žádosti** мотивация на молба, искане

motivační [-ty-], **-í, -í** мотивационен: **~í podklad** мотивационна база

motivovanost [-ty-], **-i ж.** език. мотивираност: **~ odborné terminologie** мотивираност на специална терминология

motivovaný [-ty-], **-á, -é** език. мотивиран: **~é slovo, pojmenování** мотивирана дума, назовање

motivovat [-ty-], **-uji/разг. -uju** несов. и св. (со) **1.** мотивирам (нещо); излагам/изложам мотиви (за нещо); аргументирам (нещо): **~ovat své jednání** мотивирам постъпките, действията си **2.** мотивирам, определям/определя, обуславям/обусловя (нещо): **jeho čin ~ovala závist** постъпката му беше мотивирана от завист

motlo, motto, -a ср. мото: **~o z P. Bezruče** мото от П. Безруч

motolarm, -u м. техн. мотоциклетна звукова аларма

motocykl, -u м. мотоциклет

motocyklista, **-y** м. мотоциклетист

motocyklový, **-á, -é** мотоциклетен; който се отнася към мотоциклет: **~ý závod** мотоциклетно състезание

motokolo, **-a** ср. жарг. велосипед с мотор; мотопед

motolice, **-e ж.** **1. зоол.** метил (Fasciola, Opisthorchis и др.): **~e jaterní** чернодробен метил (Fasciola hepatica) **2. ветер. мед.** метил: **ovčí ~e** метил по овцете **3. разг.** световъртеж, виене на свят: **mít, dostat ~i** виене, завива ми се свят

motoopravna, **-y** ж. жарг. автосервиз

motor, -u м. **1.** мотор, двигател: **chod ~u** ход на двигателя; **~ automobilu** мотор, двигател на автомобил; автомобилен мотор, двигател; **elektrický, naftový, tryskový, čtyřdobý ~** електрически, нафтов, реактивен, четири-тактов двигател, мотор **2. книж.** мотор, двигател, инициатор, движеща сила: **~ tvůrčí činnosti** движеща сила на творческа дейност; **~**

hospodářského života двигател на стопанския живот **3. разг.** мотоциклет, мотор

motorák, -u м. разг. **1.** моториса **2.** мотовлак, автовлак

motorlek, **-ku** м. умал. моторче, двигателче

motorický, **-á, -é** двигателен, моторен: **~á síla** двигателна сила; **~é centrum (mozku, míchy) anat.** моторен център (на главния, на гръбначния мозък); **~é nervy anat.** мотоневрони; **~á paměť psych.** моторна памет

motoristický [-ty-], **-á, -é** **1.** моторен; който се отнася към моторизъм **2.** мотоциклетен, който се отнася към мотоциклетизъм: **~ý sport** мотоспорт; **~á soutěž** автомобилно, мотоциклетно състезание

motorista, **-y** м. моторист, автомобилст

motoristka, **-y** ж. мотористка, автомобилстка

motorizmus, **motorism**us [-iz-], **-u** моторизъм, мотоциклетизъм (спорт): **rozvoj ~u** развитие на моторизма, на мотоциклетизма; **letecký, vodní ~us** въздушен, воден моторизъм

motorizovaný, **-á, -é** моторизиран: **~é vojenské jednotky** моторизирани военни части; **~á policie** моторизирана полиция

motorka, **-y** ж. разг. моторетка, мотоциклет

motorkář, -e м. рокер

motorový, **-á, -é** моторен; който се отнася към мотор: **~ý kryt** капак на мотор; **~ý olej** моторно масло; **~é palivo** гориво за двигатели; **~ý člun** моторна лодка; **~é vozidlo** моторно превозно средство; моторно возило

motostřelecý, **-á, -é** воен. мотострелков

motouz, -u м. канѧп, връв: **zavázat ~em** завързва с канѧп, с връв

motovidlo, **-a** ср. разг. пейор. смотанѧк, дървенѧк, мотовѧла; несръчен, трѧмав, непохвѧтен човѧк: **s tím ~em tancovat nebudu** нѧма да танцувам с тѧ дървенѧк

motyčka, **-y** ж. умал. мотѧчка

motýl **жуе**
трѧгна без свѧт на годѧж

motýl I, -a м. одуш. зоол. пеперѧда (Lepidopter): **noční ~i** нѧщни пеперѧди; **chytat ~y** ловѧ пеперѧди; **přelétavý, nestálý, těkavý jako ~** прен. книж. пѧрхав като пеперѧдка

motýl II, -a м. неодуш. папиѧнка, пеперѧдка

motýllek I, **-ka** м. умал. пеперѧдка

motýllek II, **-ka** м. **1.** папиѧнка, пеперѧдка: **uvázat si ~ka** слѧжа си папиѧнка **2. спорт.** бѧтерфлаѧй (плувен стил): **plavat ~em** плѧвам бѧтерфлаѧй

motýlí, **-í, -í** пеперѧден; който се отнася към пеперѧда: **~í křídla, tykadla** крилѧ, антѧни на пеперѧда; **~í let** полет на пеперѧда; **~í pŧvab**

покрива с облаци; **~í se** *безл.* заоблачава се **2.** мръщя се, мрачен съм, навъсен съм, сърдя се, цупя се, чумєря се: **otec se ~il** бащата се мръщеше, сърдеше; **proč se na mne ~íš?** защо ми се сърдиш, цупиш? **~í se na celý svět** сърди се на целия свят

mračivý, -á, -é (постоянно) намръщен; навъсен, начумєрен, мрачен, сърдит: **~ý člověk** намръщен, навъсен човек; **~é čelo** навъсено, начумєрено чело; **~ý pohled** мрачен, сърдит поглед

mračn|o, -a *ср.* **1.** облак: **černé, bouřlivé ~o** чєрен, буреносен облак; **~a před bouří** облаци преди бұря; **~a se stahují, kupí** събират се облаци; **~a hněvu, beznaděje** *прен.* облаци на пнєвєн дїжд; дїжд като из ведрò; **stahují se nad ním ~a** облаци се събират над главата му; нєщо го заплашва; **z toho ~a nebude déšť, nebude pršet** нїщо нїма да излєзе от това **2.** *прен.* облак, облаци, мнòжество, маса; голямо количество: **~o kouře, prachu** облак дїм, прах; **~o střel** облак стрели; **~o komárů, vrabců** облак, облаци от комари, от врабци; **~o lidí** мнòжество, маса хòра

mrak, -u *м.* **1.** тїмен, чєрен облак: **radioaktivní ~** *члїдїжїтїбї* **~** *члїдїжїтїбї* облачно е; **~ na čele, v očích** чєрен като облак; намръщен, мрачен, гнєвен; **stahují se nad ním ~y** облаци се събират над главата му; **seděl jako ~** седєше намръщен, мрачен, навъсен като облак; **z toho ~u nebude déšť, nebude pršet** нїщо нїма да излєзе от тазї рабòта **2.** *прен.* облак, облаци, мнòжество, маса, голямо количество: **~y dýmu** облаци от дїм; **~y komárů** облаци комари

mrakodrap, -u *м.* небостїргач

mráko|ta, -ty *жс., често мн.* **mráko|ty, -t** безсїзнанїе, несвїяст: **ležet v ~tách** лежã в несвїяст, в безсїзнанїе; припãднал съм; **jdou, přišly na něho ~ty** тòй гўби, загўби сїзнанїе; **klesl, upadl do ~t** тòй изпãдна в безсїзнанїе, в несвїяст; тòй припãдна; **~ty mu obestřely smysly** припãдък замїгли сетивата му; **probrat se, probudit se z ~t** дòйда на сєбе си; *свїтїс* **~** *члїдїжїтїбї* хòдя като насїн

mramor, -u *м.* мрамор

mramorov|ý, -á, -é мраморен: **~ý klid** *прен.* лєдено спòкòйствие

mrav, -u *м.* **1.** обичай, традиция, нãвик: **starý, pohanský, vesnický ~** стãр, езїчески, сєлски обичай; **podle starého ~u** по стãр обичай; по стãра традиция; **jak káže ~** кãкто изисква

обїчїїтїцїя

край с обичая си **2.** *обїкн. мн.* **mrav|y, -ů** нрãви, държãние, поведєние, обнòски, маниєри: **jemné, dobré ~y** фїни, изїскани нрãви, обнòски, маниєри; **člověk přísných ~ů** чòвєк със стрòги нрãви; **společenské ~y** поведєние в обществòто; **úpadek ~ů** упãдък на нрãвите; **jednání proti dobrým ~ům** държãние в прòтиворєчие с добрїя тòн **3.** *учїл.* поведєние: **dvojka z ~ů** намалєно поведєние

mravenč|í, -í, -í мравєшки; кòйто се отнãся към мравка: **~í hemžení lidí** *прен.* блїсканица, навãлица от хòра като в мравўняк; **~í píle, trpělivost** *прен.* мравєшка упорїтост, тїрпєливост; **~í práce** *прен.* мравєшки трїд; **~í kmen** *зоол.* мравєшко сємєйство; мравўняк; **kyse-lina ~í** *хим.* мравчєна кїсєлина

mraven|ec, разг. braben|ec, -ce *м. зоол.* мравка (Formica, Lasius и др.); **~ec lesní** *зоол.* червєна гòрска мравка; **kolonie ~ců** мравєшко сємєйство, мравєшка колòния; **poštípali ho ~ci** *члїдїжїтїбї* **~** *члїдїжїтїбї* рãтелен, упорїт като мравка; **~ci mu běhají, lezou po zádech** *прен.* мравки, трїпки лãзят по гърбã му

mraveneč|ník, -a *м. зоол.* мравòйд (Myrmecophaga)

mraveništ|ě, -ě *ср.* мравўняк: **hemží se to tam jako v ~i** *прен.* щїкат, тїчат насãм-натãм като в мравўняк; **~ě koleček** *прен.* лабирїнт от колєцã

mravně *нар.* морãлно, нрãвствєно, єтїчно: **~ dokonalý** нрãвствєно сївїршєн; **chovat se ~** държã се морãлно; **~ podpořit** окãжа морãлна подкрєпа; **~ hodnotit** прєцєнявам морãлно, нрãвствєно

mravn|í, -í, -í морãлен, нрãвствен, єтїчен: **~í zákon, zásada** морãлен закòн, прїнцип; **~í odpovědnost** морãлна отгòвòрност; **~í výchova** нрãвствєно вїзпитãние; **~í obroda** морãлно, нрãвствєно вїзрãждане; **~í síla** духòвна, нрãвствєна сїла; **hmotná i ~í bída** матєриãлна и духòвна нищєтã; **~í pomoc, posila** нрãвствєна, духòвна пòмощ, подкрєпа; **hospodářské a ~í ztráty** икономїчески и морãлни, духòвни загуби

mravnost, -i *жс.* морãлност, нрãвственост, морãл, єтика: **třídní chápání ~i** клãсово разбїране за нрãвственостã; **národní, společenská ~** нациòнален, общєствен морãл

mravnostn|í, -í, -í морãлен, нрãвствен, єтїчен: **zakázat z důvodů ~ích** забранã по морãлни причини; **~í policie** нрãвствен отдєл на полицїята

mravn|ý, -á, -é морален, нравствен, етичен: **~é chování** морално, етично поведение; **~ý člověk** нравствен човек

mravokárc|e, -e м. обикн. пейор. моралист, правоучител: **přísný ~e** строг моралист; **hrát si na ~e** правя се на моралист, на правоучител

mravopověstnost, -i жс. книж. нравственность, моральность

mravopověstn|ý, -á, -é книж. нравствен, морален: **~á dívka** нравствена, почтена девойка

mravouk|a, -u жс. остар. етика, правоучение, морал; наука за морала; морализиране: **stará školská ~a** старо школко правоучение; **přísná ~a** строго морализиране

mráz, mrazu м. студ, мраз: **tuhý, silný ~** голям, силен студ, мраз; **sibiřské mrazy** сибирски студове; **20 stupňů mrazu** 20 градуса под нулата; **bod mrazu** физ. точка на замръзване; **uděl mrazu** ~~сделка~~ **~u** ~~дело~~ **~u** ~~дело~~

nespálí чер гологан се не губи; **běhá mu ~ po zádech** тръпки го побиват

mrazen|í, -í, ср. 1. потръпване, тръпки, втрисане: **~í mi přebíhá po těle, v zádech** побиват ме тръпки; втриса ме; **pocítit ~í** изтръпна; побият ме тръпки **2.** замразяване (на плодове и под.)

mrazen|ý, mražen|ý, -á, -é замразен: **~é ovoce** замразени плодове; **mražená káva** айс-кафе

mrazík, -u м. умал. слаб студ, мраз: **ranní ~y** утринни слани, утринни застудявания (под 0°C)

mrázirenský, -á, -é хладилен; който се отнася към хладилно предприятие: **~é závody** завод за хладилна техника; хладилно предприятие; **~ý zaměstnanec** работник, служител в хладилно предприятие

mrázirn|a, -u жс. хладилна зала; хладилно предприятие

mráz|it, -ím нескв. **1.** (кого, со) замразявам (някого, нещо): **~it potraviny, ovoce** замразявам хранителни продукти, плодове; **~it někoho pohledem** прен. смразявам някого с поглед **2.** студя, студеня: **zimní vítr ~il** зимният вятър пронизваше; **kleště ~í v ruce** клещите студенят в ръцете **3.** безл. **~í mě** тръпки ме побиват; **~í ho v zádech** тръпки лъзят по гърба му; **~í ho nadšením** тръпки го побиват от възторг

mrázivě нар. вледеняващо, студено: **~ se na něho podíval** прен. той го погледна студено, вледеняващо; **vítr foukal ~** вятърът духаше вледеняващо

mrázivo нар. студено, мразовито: **bylo ~** беше мразовито, студено

mráziv|ý, -á, -é мразовит, студен, вледеняващ, ледено студен, смразяващ: **~ý den, večer** мразовит ден, мразовита вечер; **~ý vítr** леден, вледеняващ вятър; **~ý pocit** прен. вледеняващо, смразяващо чувство; **~ý pohled** прен. вледеняващ, смразяващ поглед; **~é slovo, ticho** прен. вледеняваща, смразяваща дума, тишина

mrázníck|a, -u жс. камера за дълбоко замразяване, фризер

mrázovzdorný вжс. **mrázuvzdorný**

mrázuvzdorn|ý, -á, -é студоустойчив, немръзващ: **~á látka** студоустойчива материя; **~é sorty ovocných stromů** студоустойчиви сортове овощни дървета; **~ý olej** студоустойчиво, немръзващо масло

mražený вжс. **mražený**

mrhač, -e м. прахосник, разсипник: **~ rodinného jmění** прахосник, разсипник на семейно имот **mrh|at, -ám** нескв. (*čít, рядко со*) прахосвам, пилея, разточителствам, разсипвам (*нещо*): **~at majetkem, materiálem** пилея имот, материал; **~at peníze** пилея, прахосвам пари; разточителствам; **~ání silami** пилене на сили; **~at časem** пилея, губя си времето

mrhol|it, обикн. безл. -í нескв. роси, ръми; пръска слаб дъжд: **chvillemi trochu ~ilo** от време на време ръмеше, препръскваше (дъжд); **zatím neprší, jen ~í** засега не вали, само ръми

mrch|a, -u жс. **1.** мърша, леш; труп (на животно): **~y padlých koní** трупове на загинали коне; леш; **vyzáblá ~a** прен. пейор. мършава крапта **2.** вулг. мръсник, негодник, мискин; жарг. тарикат, хитрец: **falešná ~a** долен негодник; **ty ~o jedna!** мръсник такъв! **3.** като прил. в съчет. **~a člověk** гадина, гад, мискинин

mrk|at, -ám нескв. **1.** мигам, примигвам: **~at dojetím** примигвам от възлечение; **poslouchal, ani ne~al** експр. той слушаше, без да мигне; слушаше с отворена уста **2.** (на кого) намигам, намигвам (на някого): **významně na sebe ~ali** многозначително си намигаха **3.** (–; *po kot, čet*) гледам, заглеждам (някого, нещо); оглеждам се (за някого, за нещо); хвърлям поглед (*подир някого, подир нещо*): **~at vpravo, vlevo** гледам, оглеждам се надясно, наляво; **~at očkem po někom** разг. оглеждам някого; обръщам се след някого; хвърлям погледи, заглеждам се по някого **4.** жарг. експр. чудя се, блещя се, облещвам се; гледам учудено: **to budete ~at!** има да се чудите! ще видите вие! **člověk nestačí ~at** не можем да се

взѐма ми акѝла; изумѐн съм **5.** блещукам, просвѣтвам, проблясвам, примигвам, трептя (за светлина): **světlo ~á** светлина трепти, примигва, блещука; **hvězdy ~ají** звезди примигват, блещукат, трептят

mrkav|ý, -á, -é трептящ, примигващ; **~é oči** примигващи очи; **~é světýlko** трептяща, примигваща светлинка

mrk|ev, -ve ж. събир. **1.** бот. морков (Daucus) **2.** морков (корен): **oškrábat, krájet ~ev** обѐля, рѐжа моркови; **vepřová s ~ví** гов. свинско с моркови; **dušená ~ev** гов. задушѐни моркови

mrk|nout, -nu св. (–; на koho) мѝгна, примѝгна, намѝгна, смѝгна (на някого): **~nout očima** мѝгна с очи; **~l spiklenecky na kluky** тѝй заговорнически смѝгна на момчѐтата; **lampa, hvězda ~la** лампата, звездата примѝгна; **se-děli, ani okem ne~li** експр. седяха, бѐз да се помрѝднат; **poslechl, ani ne~l** послуша го, бѐз да глѝгне

trkni ѝмният ще разберѐ от поглед, а глѝпавият – от тояга

mrk|nout (se), -nu (se) св. (–; на koho, co; po kom, čem; do čeho) разг. поглѐдна, видя (някого, нецо); хвѝрля поглед (на някого, на нецо): **~nout (se) na hodiny** поглѐдна часовник; **~nout (se) po dětech** поглѐдна каквѐ правят децата; **~ni (se) mi na to** поглѐдни и ми кажи; я виж таа работа; **~nu (se), jestli už jde** ще поглѐдна дали ѝдва; **~nout (se) do mapy** хвѝрля едѝн поглед върху карта; поглѐдна картата

mrkvov|ý, -á, -é морковен; кѝто се отнася към морков: **~ý salát** салата от моркови; **~á polévka** супа от моркови

mrňav|ý, -á, -é разг. експр. мѝничък, дрѐбен, слабичък, миниатѝрен, дрѐбничък, нищѝжен:

~é miminko мѝничко бѐбенце; **~ý pavouček** миниатѝрно паяче; **~á rybička** мѝничка, дрѐбна рѝбка; **~ý domeček** мѝничка къщичка; **ty kluku ~á!** ѐй, хлапѐ недорасло! ѐй, завързак такъв!

mrn|ě, -ěte ср. разг. експр. фѝстѝк, завързак; дрѐбосѝк, хлапѐ: **dvouleté ~ě** двѐгодишно дрѐбосѝче

mrňous, -a м. разг. експр. фѝстѝк; дрѐбосѝк; мѝлко детѐ; дрѐбен човѐк; дрѐбно същество; завързак: **~ v kočárku** дрѐбосѝче в количка; **ten ~ tam nedosáhne** тѝзи дрѐбосѝк, тѝзи завързак не мѝже да стѝгне до там

mrrouk|at, -ám нескв. експр. мѝркам, предѝ (за котка); мѝрмѝря: **spokojeně ~at** доволно мѝркам

mrrouk|nout, -nu св. експр. измѝркам, промѝрмѝря

mrož, -e м. зоол. мѝрж (Odobenus): **funět jako ~** сумтя като мѝрж; **s kníry vypadal jako ~** с мустѝци тѝй приличаше на мѝрж

mrož|í, -í, -í мѝржов: **~í kly** зѝби, бѝвни на мѝрж; **~í knír** прен. мѝржови мустѝци, мустѝци като на мѝрж

mrsk|at, -ám нескв. **1.** (koho, co) шѝбам, бѝчувам; бѝя, ѝдрям с бѝч, с прѝчка (някого, нецо): **~at otroky** бѝя рѝби с бѝч, прѝчка; **~at někoho přes záda** шѝбам някого по гърба; **~at nešvary, byrokraty** прен. бѝчувам недостатѝци, бюрократи; **~at něčí energii** прен. провокирам, стимулирам нечия енергия; пришпѝрвам някого; **~at pole** прен. изтощѝвам земя, нѝва **2.** (kým; čím, co) махам (нецо, с нецо); размахвам, разтѝрсвам енергѝчно (някого, нецо): **~at ocasem** махам енергѝчно (с) опѝшка; **dítě ~á nohama** детѐто рѝта с крачѐта; **~al jím sem a tam** прен. разтѝрсваше го силно, блѝскаше го насѝм-натѝм; **~at poklonu** прен. клѝням се прекалѐно, наляво и надясно **3.** (čím; co) хвѝрлям, мѝтам, запращам (нецо): **~at balíky na hromadu** мѝтам, хвѝрлям пакѐти на кѝпчина; **vítr ~al sněhové vločky do oken** вѝтѝр хвѝрляше, навѝваше снежинки в прозѝрците; **~at očima po ženských** прен. разг. експр. мѝтам поглѐди, заглѐждам се по жѝнкѝ

bičem ~á рецитирам, зѝм стихотворѐние като по вода **4.** обикн. **mrsk|at sebou, -ám sebou** нескв. мѝтам се, хвѝрлям се, движа се рѝзко, пѝргаво насѝм-натѝм: **ryby sebou ~ají** рѝбите се мѝтат, плѝскат, хвѝрлят се насѝм-натѝм; **dítě klidně neposedí, stále sebou ~á** детѐто не сѝда спокѝйно, непрекѝснато щѝка насѝм-натѝм

mrsk|at se, -ám se нескв. рел. самобѝчувам се, самоизтезѝвам се

mrskav|ý, -á, -é подвижен, неспокѝен, мѝтащ се, пѝргав: **~ý ocásek** подвижна, пѝргаво размахва на опѝшчица; **~á rybka** неспокѝйна, пѝргава рѝбка; **~ý pohyb** пѝргаво, мѝтащо се движѐние

mrsk|nout, -nu св. **1.** (koho, co) шѝбна, плѝсна, удѝра с бѝч, с прѝчка (някого, нецо): **~l ho prutem** тѝй го шѝбна с прѝчка **2.** (kým, čím; co) махна (нецо), трѝсна, мѝтна, хвѝрля енергѝчно, пѝргаво (някого, нецо): **~nout hlavou, ocáskem** махна с глава, с опѝшчица; **~l jím o zem** експр. тѝй го хвѝрли, удѝри го в земята; **~l taškou/tašku do kouta** експр. тѝй хвѝрли, мѝтна, запраѝи чѝнтата в ѝгѝла; **~l po**

ní zálibně okem *прен. разг. експр.* той ѝ хвѣрли един възхитѣн поглед
mrsk|nout se/sebou, -nu se/sebou мѣтна се, хвѣрля се пѣргаво, бѣрзо: **ryba sebou jen ~la** рибата само се мѣтна, мѣтна; **~ni sebou** *прен. разг.* побѣрзай! раздвижи се! размѣрдай се! дѣйствай!
mršín|a, -y ж. мѣрша, лѣш; трѹп (*на живот-но*): **zakopat ~u** зарѡва мѣрша; **hubená ~a** *прен. пейор.* мѣршава крѡнта
mršk|a, -y ж. 1. *умал. експр.* мѣрша, крѡнта 2. *жарг. експр.* тарикѡт, хитрѣц, маймѹна: **ty, ~o!** ѡх ти, тарикѡт такѣв! маймѹна такаѡа!
mrš|it, -ím св. (*čím; co*) хвѣрля, мѣтна, запрѡта (*нещо*): **~it kopím** хвѣрля кѡпие; **~il jím o zem** той го удѡри в земята; **~it granát, oštěp, disk** мѣтна гранѡта, кѡпие, дѣск; **~it okem** *прен.* мѣтна бѣрз поглед
mrštně нар. пѣргаво, гѣвкаво, лѡвко, живо, подвижно, срѣчно, чеврѣсто: **~ chodit** хѡдя пѣргаво, чеврѣсто
mrštnost, -i ж. пѣргавина, гѣвкавост, лѡвкост, подвижност, срѣчност: **~ pohybů** пѣргавина, лѡвкост на движѣнията
mrštn|ý, -á, -é пѣргав, гѣвкав, лѡвѣк, срѣчен, подвижен, чеврѣст: **~ý chlapec** пѣргаво, чеврѣсто, подвижно момчѣ; **~á rybka** пѣргава, подвижна рѣбка; **~é tělo** гѣвкаво, подвижно тѣло; **~ý pohyb** гѣвкаво, пѣргаво, чеврѣсто движѣние; **~ý jako had** гѣвкав като змѣя
mrtv|e, -e ж. мед. удар; апоплѣксия: **srdeční ~e** сѣрдѣчен удар; рѡзрив на сѣрцѣто; инфаркт; **mozková ~e** инсѹлт; мѡзѣчен удар; **ranila ho ~e** той полѹчи удар
mrtvičk|a, -y ж. експр. умал. мед. удар, апоплѣксия
mrtvičn|ý, -á, -é *рядко mrtvicov|ý, -á, -é мед.* апоплѣктичен; кѡйто се отнѡся към удар, към апоплѣксия: **~ý záchvat** апоплѣктичен пристѣп, апоплѣктична крѣза; **~é ochrnutí** парѡлиза след апоплѣктичен удар
mrtvo I нар. неподвижно, спѡкѡйно, мѣртво: **je dusno až ~** задѹшно е, неподвижно мѣртвило е; **~ jako před bouří** тихо като преди бѹря
mrtv|o II, -a ср. книж. мѣртвило, пѹстош, безжизненост: **~o pouště** безжизненост на пустина; **polední ~o** ѡбедно мѣртвило; **~o kultury za války** *прен.* опустошѣние, мѣртвило в културата през войнѡта
mrtvol|a, -y ж. трѹп, мѣртвѣц: **~y vojáků** трѹпове на войници; **pohřbívát, balzamovat** ~~погребѡват~~ **~á** *жѡна експр.* жив трѹп, жив мѣртвѣц; **politická ~a** *прен.* политически трѹп; **jít přes ~y (k cíli)**

минѡвам през трѹпове (за да постигна цѣлта си); **jen přes mou ~u** *разг. експр.* само през трѹпа ми

mrtvoln|ý, -á, -é 1. мѣртвѣшки; кѡйто се отнѡся към трѹп: **~ý pach** миризма на трѹп; **~á ztuhl-lost** мѣртвѣшка вкочанѣност 2. мѣртвѣшки; кѡйто напѡмня, прилича на мѣртвѣц, на трѹп; неподвижен, вкаменѣн, вцепенѣн: **~á tvář** мѣртвѣшко, неподвижно лицѣ; **~ý klid** мѣртвѣшко, кѡменно спѡкѡйствие; **~é ticho** мѣртвѣшка тишина

mrtv|ý I, -á, -é именна форма mrt|ev, -va, -vo 1. мѣртѣв, умрѣл, почѣнал: **~é tělo** мѣртво тѣло; **oba rodiče jsou ~i** и двѡмата родѣтели са почѣнали; **byl (po havárii) na místě mrtev** той умрѣ на мѣсто (след катастрофата); **~á planeta** мѣртва планѣта; **~á váha zvířete** *спец.* ѡбщо теглѡ на убитѡ живѡтно; **~ý zub** умѣртвѣн зѣб; **~ý jazyk** *език.* мѣртѣв езѣк; **~á** ~~пѡмѣна~~ **~á** ~~пѡмѣна~~ **mrtev** за мѣн той не съществѹва 2. безжизнен; кѡйто е бѣз признаци на живѡт: **~á ulice** мѣртва, пѹста ѹлица; **~é město** мѣртѣв грѡд; **~ý inventář** мѣртѣв инвентѡр; **Mrtvé moře** *геогр.* Мѣртво морѣ; **~é rameno řeky** пресѣхнал рѣкаѡ на рекѡ; **~ý bod** *физ. и прен.* мѣртва тѡчка; **~á sezóna** мѣртѣв сезон; **~é ticho** мѣртва тишина; **~á voda a) мѣртва, застояла вода б) мѣртва вода (в приказките)** 3. *прен.* безплѡден, безполѣзен, безперспективен: **~é umění** мѣртво, безплѡдно изкѹство; **~á kultura** мѣртва, безперспективна култура; **~á čísla zbytečných statistik** мѣртви цифри на излишни статѣстики; **technika bez lidí je ~á** без хѡра техниката е мѣртва, безполѣзна; **~ý chod, běh (stroje)** *техн.* прѡзен хѡд (на машинѡ); **~ý kapitál** *икон.* мѣртѣв капитал; **~á ruka** *истор.* цѣрквата като сѡбственик по врѣме на феодализма; **~á půda** *сел. стоп.* мѣртва пѡчва (*която не даѡа плод*); **~ý závod** *спорт.* състѣзѡние без побѣдитѣл 4. *прен.* равнодѹшен, апатѣчен, незаинтересѡван: **~ý pro krásu** равнодѹшен към красотѡта; **řekl ~ým hlasem** той кѡза с равнодѹшен, апатѣчен тѡн

mrtv|ý II, -ého м. мѣртвѣц, покѡйник; почѣнал, мѣртѣв: **pochovat ~ého** погрѣба мѣртвѣц; **velcí ~í našeho národa** великите покѡйници на нашѡя нарѡд; **říše ~ých** цѡрство на мѣртви-
~e ~~одрѣдени~~ **одрѣдени** ~~умрѣлите~~ **умрѣлите** или добрѡ, или нищо; **vzbudil by ~ého** ще събѹди и умрѣлите (*с шумѡ си*); **vstát z ~ých** възкрѣсна, *прен.* прескѡча трѡпа, оживѣя

stálová ~e *хим. минер.* кристална решётка
♦ **zатвòра; být za ~emi** *разг.* зад решётките съм;
лежа в затвòра
mříže *вж. mříž*
mřížk|a, -y *жс.* 1. *умал.* мрежа, мрежица, решётка; **ozdobná ~a** декоративна решётка; **~a okénka** решётка на прозòрче 2. мрежа; пресичащи се успоредни линии: **látka s ~ami** кариран плат, плат с кариран десен; **koláč zdobený ~ami** сладкиш с украса от кръстòсани линии; **optická ~a** *физ.* оптическа решётка; **krystalová ~a** *хим. минер.* кристална решётка
mřížkován|í, -í *ср.* мрежа, решётка; орнамент във вид на мрежа: **~í dětské postýlky** мрежа на детско креватче; **ornament vyplněný ~ím** орнамент, запълнен с кръстòсани линии
mřížkovan|ý, -á, -é замрежен, мрежест: **~é okénko** прозòрче с мрежа, с решётка; **~á látka** плат с кариран десен, кариран плат
mřížkov|ý, -á, -é мрежест, решетест; който се отнася към мрежа, към решётка: **~é přehrazení** решетеста преграда; **~á výzdoba** мрежеста декорация; **~ý spektroskop** *физ.* спектрограф с решётка; **~ý koláč** *готв.* сладкиш с украса от кръстòсани линии
mřížován|í, -í *ср.* мрежа, решётка: **okno s ~ím** прозòрец с мрежа, с решётка; **vyřezávané a zlacené ~í varhan** резбòвана и позлатена решётка на орган
mřížovan|ý, -á, -é замрежен, решетест: **~é okno** прозòрец с решётка; **~ý plot** решетчеста ограда, ограда-решётка
mřížov|ý, -á, -é мрежест; който се отнася към мрежа, към решётка: **~é okno, dveře** прозòрец, вратà с решётка
mst|a, -y *м.* 1. мъст, отмъщение: **krutá ~a** жестоко отмъщение; **krevní ~a** кръвно отмъщение 2. желание за мъст; отмъстителност: **udělat něco ze ~y** извърша нещо за отмъщение
mstitel, -e *м.* отмъстител: **~ lidu** нарòден отмъстител
mstitelk|a, -y *жс.* отмъстителка
mst|ít, -ím *несв. (koho - вин.)* отмъщавам (за някого): **~ít popravené** отмъщавам за екзекутирани; **~ít křivdu, urážku** отмъщавам за несправедливост, за обida
mst|ít se, -ím se *несв. (-; komu, čemu; na kom, na čem; za koho, za co; čím)* отмъщавам (си) (на някого, на нещо; за някого, за нещо; с нещо): **krutě se ~ít** жестоко (си) отмъщавам; **~ít se pánům** отмъщавам (си) на господàри; **~ít se na nepřátelích** отмъщавам (си) на враговè;

~ít se za potupu, za křivdu отмъщавам (си) за унижение, за несправедливост; **~ít se ohněm, pomluvou** отмъщавам (си) с опожаряване, с оклеветяване; **chyba se ~ila** *прен.* грешката си отмъщаваше, не мина без последици
mstivost, -i *жс.* отмъстителност
mstiv|ý, -á, -é отмъстителен; който е за отмъщение: **~ý člověk** отмъстителен човек; **~á kampaň** кампания за отмъщение; **~á radost** отмъстителна радост; злорàдство; **~é zaujetí** отмъстително пристрастие
mš|e, -e *жс.* 1. литургия (*католическа*): **sloužit ~i** служа литургия; **jít na ~i** отивам на литургия; **ranní ~e** утринна литургия 2. *муз.* меса
mšic|e, -e *жс.* 300л. растителна вълшка (*Aphis, Aphidula, Myzus* и др.)
mučednic|e, -e *жс.* 1. *църк.* мъченица 2. *прен. експр.* страдалка, мъченица
mučednick|ý, -á, -é мъченически; страдалчески: **~á smrt** мъченическа смърт; **~á póza** поза на мъченик; **~á práce** мъченически труд
mučednictv|í, -í *ср.* 1. мъченичество: **~í světců** *църк.* мъченичество на светци 2. *прен. експр.* страдания, мъки, мъченичество: **~í poroběného národa** страдания, мъки на порòбен нарòд
mučedník, -a *м.* 1. *църк.* мъченик: **~ pro víru** *църк.* мъченик на вярата 2. *експр.* страдалец, мъченик: **~ pro své přesvědčení** мъченик за убежденията си; **život ~a** живòт на мъченик
♦ **muč|en|í, -í** *ср.* мъчение, измъчване, инквизиция: **příznej se bez ~í** *разг.* признай си без бий♦ **mučid|lo, -a** *ср.* инструмент за изтезание, за инквизиция: **vyslýchat na ~ech** провеждам разпит с изтезания; **vyznat se na ~ech** признай си с изтезания♦ **muč|it, -ím** *несв. (koho; -)* 1. мъча, измъчвам, изтезвавам (някого; -): **~it vězně** мъча затворници; **krutě, bestialně ~it** сурòво, садистично измъчвам 2. измъчвам, тормозя, терзая, мъча (*някого*): **~ila ho bolest, strach,**

žízeň мѣчеше го бѡлка, страѡх, жаѡда: **to pomyšlení ho ~ilo** таѡи мисъл го мѣчеше
muč|it se, -ím se *несв. (čím)* измѣчвам се, терзѡя се, страѡдам (*от неѡцо*); мѣча се (*с неѡцо*): **~it se strachem, nejistotou** измѣчвам се, терзѡя се от страѡх, от несигурност; **~it se řešením problémů** мѣча се с решѡване на проблемѡи; **~it se pochybnostmi** терзѡят ме съмнѣния
mučiv|ý, -á, -é мѣчителен; кѡйто причинѡва мѣ-ка, страѡдание: **~á bolest, nejistota** мѣчителна бѡлка, несигурност; **~á choroba** мѣчителна бѡлест; **~ý pocit** мѣчително чѡвство; **~é pochybnosti, otázky** *експр.* мѣчителни съмнѣния, въпрѡси
mudrc, -e *м.* 1. мѡдрѣц, мислител, философ: **starověcí ~ové** дрѣвни философи, мѡдрѣци; **knihy velkých ~ů** книги на велики мислители-мѡдрци ♦ **lámav|ý, -á, -é** мѡдрѣц, мѡдрѣц, мѡдрѣц, мѡдрѣц
2. *урон.* умник; умѡващ, мѡдрѡващ, философствѡващ чѡвѣк; дѣрвен философ: **samorostlí vesničtí ~i** домѡрасли сѣлски мѡдрѣци; **který ~ na to přišel?** *урон.* кѡй умник, кѡй дѣрвен философ го е измислил? **ty jsi ale ~!** ама че си умник!
mudrc|ý, -á, -é философски; кѡйто се отнѡся към мѡдрѣц, умник, философ, мислител: **~é výroky** мисли на мѡдрѣц; философски мисли; **~é knihy** книги на мислители, философи, мѡдрѣци
mudrctv|í, -í *ср.* мѡдрост, философия: **lidové ~í** народна мѡдрост, философия
mudrlant, -a *м. разг. обикн. пейор.* умник, мѡдрѣц; дѣрвен философ; умѡващ, мѡдрѡващ чѡвѣк: **venkovský ~** провинциѡлен дѣрвен философ; **hádavý ~** дѣрвен философ-скандалѡжия
mudrlantsk|ý, -á, -é *разг. обикн. пейор.* умнишки, дѡлбокоѡмен; кѡйто се отнѡся към умник, дѣрвен философ, умѡващ, мѡдрѡващ чѡвѣк: **~é úvahy** прѡзни философствѡния; **~ý nápad** *урон.* дѡлбокоѡмна идѣя
mudrlantstv|í, -í *ср. разг. обикн. пейор.* мѡдрѡване, умѡване, философствѡване: **neplodné ~í** безплѡдно умѡване, мѡдрѡване; **~í učených právníků** философствѡване, умѡване на учени правѡсти
mudr|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (o čem; nad čím)* *разг. обикн. пейор.* мѡдрѡвам (*над неѡцо*); философствѡвам, умѡвам, размишлѡвам (*над неѡцо, за неѡцо*): **nade vším ~ovat** умѡвам над всѣчко; **~ovat naplano** напрѡзно, безполѣзно мѡдрѡвам; **~ovat o životě** размишлѡвам, философствѡвам за живѡта; **~ovat o knize** размишлѡвам, умѡвам над книга

muflon, -a *м. зоол.* муфлѡн (*Ovis musimon*)
muchlanice, -e *ж. разг.* бѣрканицѡ, бѣркѡтия, смѣсица, плетеница, безпорѡдѡк, мѡтаницѡ: **~e příze** мѡтаницѡ прѣѡда, валмѡ (*от*) прѣѡда; **~e cifer** бѣркѡтия от цифри
mucholap|ka, -y *ж.* мухолѡвка: **zavěsit ~u** окача мухолѡвка; **chytit se na ~u** хѡѡна се на мухолѡвка
muchomůrk|a, -y *ж. бот.* гѣба мухомѡрка (*Amanita*)
můj I *м., má/moje* *ж., mé/moje* *ср.* *местоим.*
1. мѡй, мѡя, мѡе: **to je moje věc!** товѡ е мѡя рѡбота! **můj dárek** мѡй подѡрѡк (*кѡйто съм подарил или получил*); **má fotografie** мѡя снѡмка (*кѡято прѡтеѡвам или на кѡято съм сниман*); **můj posudek** мѡя рецензия (*от мен или за мен*); **nedělat rozdíl mezi mým a tvým** не различѡвам мѡе и твоѣ; **ty musíš být má** ти трѡбва да бѣдеш мѡя; **to je můj člověk** товѡ е мѡй чѡвѣк; разбѡираме се; предѡн ми е; **to je můj typ** товѡ е мѡй тип; **můj milý, moje drahá!** *експр.* мили мѡй, скѣпа мѡя!
♦ **nejed|ím, -eš, -e** *несв. (o čem; nad čím)* *разг. обикн. пейор.* нѡй-мнѡго от всѣчко; кнѣдли ми дѡй ти на мѡе; **to je má řeč** *разг.* и ѡз товѡ кѡзвам; **podle mého** спорѣд мѡн; **po mém** по мѡему; **neřekl mé tvé** тѡй ниѡцо не кѡза, зѣб не обѣли; **na mou duši, na mou věru!** *експр.* ѣй бѡгу! найстина! **má úcta** *остар.* мѡите почитѡния! **no, má úcta!** *разг. експр. урон.* брѡво! хѡ такѡ! сегѡ я вѡпѡхѡме!
můj II, mého *м. разг.* мѡят (*сѡпрѡг*): **ten můj nejde** мѡят, мѡѡѡт ми не ѡдва
muk *междум. разг. в сѡчет.* **ani** ~ нѡто дѡма; нѡто гѡк: **o tom ani** ~ нѡто гѡк за товѡ! **on na to ani** ~ тѡй дѡри не гѡкна в ѡтѡвор
muk|a, muk *ср. само мн.* 1. мѡки, страѡдания, терзѡния: **připravili mu hrozná ~a** пригѡтвихѡ му страѡшни мѡки, мѡчѣния; **pekelná ~a** ѡдски мѡки; **za své nemoci vytrpěl hrozná ~a** по врѣме на болесттѡ тѡй изстраѡ страѡшни мѡки; **~a svědomí** мѡки на съвесттѡ; **~a pochybností, zoufalství** мѡки на съмнѣния, на ѡчаяние; **snášet ~a** понѡсям мѡки, страѡдания
2. *в сѡчет.* **boží ~a** разпѡтие, крѣст: **kamenná boží ~a u cesty v poli** крайпѡтен заслѡн с кѡменно разпѡтие; **výklenek božích ~** ниѡша с разпѡтие
muk|nout, -nu *св.* гѡкна; издѡм звѡк: **nesměl anu ~nout** тѡй не смѣеше да гѡкне, не мѡ разрешѡвахѡ да гѡкне; **tak se bojí, že ani ne~ne** такѡ се страѡѡва, че нѡма да издаѡе звѡк, нѡма да кѡже гѡк
mul I, -a *м., mul|a, -y* *ж.* мѡле

muzikáln|í, -í, -í 1. музикален; който се отнася

наш за нас както искате – в края на краищата на нас ни е все едно; **my o vlku a vlk za humny** за вълка говорим, а той в кошарата; **my o voze a vy o koze** ние говорим за едно, а вие за друго; **to jen tak mezi námi** между нас казано; **po nás (ať přijde) potopa** след нас ако ще и потоп **2. дат. nám** ни, на нас (за емоционално отношение на говорещия към действието): **dcera se nám vdává** дъщеря ни се омъжва; **otec nám onemocněl** баща ни се разболя; **to jsou nám noviny!** ама че новини! **3. аз (вместо 1. мн.): i my se pokúsíme objasnit tento problém** и ние ще се опитаме да изясним този проблем; и аз ще се опитам да изясня този проблем

mycí, -í, -i 1. миещ; който е предназначен за миене: **~í prostředky** препарати за миене; **~í houba** зоол. сунгър; гъба за миене; **~í stůl** мивка за съдове **2. разг.** миещ се; който може да се мие: **~í nářadí** миеща се боя; **~í tapeta** миещ се тапет

myčká, -u жс. 1. миячка (жена): **~a nádobí, oken** миячка на съдове, на прозорци **2.** миячка; миялна машина; машина за миене: **~a na láhve** миячка, машина за миене на бутылки; **automatická ~a na nádobí** автоматична миялна за съдове

mydli, -na, -ny жс., често умал. mydlička, -nky жс., обикн. мн. mydličky, -n сапунена пяна, сапунена вода: **necky plné ~n** корито, пълно със сапунена пяна; **mýt podlahu ~namí** мия под със сапунена пяна, със сапунена вода

mydlinkov|ý, mydlinov|ý, -á, -é сапунен; който се отнася към сапунен разтвор или сапунена пяна: **~á pěna, bublina, voda** сапунена пяна, сапунен мехур, сапунена вода

mydlit, -ím нескв. 1. (кого, со) сапунивам (някого, нещо): **~it prádlo** сапунивам пране; **~it si ruce, obličej** сапунивам си ръцете, лицето **2. (кого)** експр. бия, млätя, трëпам, ўдрям (някого): **~it někoho hlava nehlava** бия някого, където свърна, където падне; **~it se navzájem** млätим се един друг; **~il do něho opaskem** той го налагаше с колан **3. разг. експр.** страстно играя, свиря: **~it karty** пера, блъскам, жуля, играя карти

mýdlo, разг. mejdlo, -a ср. сапун: **kostka ~a** калъп сапун; **tekuté ~o** течен сапун; **toaletní, holící ~o** тоалетен, бръснарски сапун; **~o na praní** сапун за пране; **vařit ~o** варя сапун; **rozpuštění ~a** (снего)

jelo to jako po ~e (снего замръзна) и стана хлъзгаво като гързалка; **jde to jako po ~e**

върви като по вода, като по ноти, като по мёд и масло

mýdlovat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. осапунвам се; заприличвам на сапун: **tekutina ~í** течността се осапунява, става лигава като сапун; **staré brambory ~ěly** старите картофи се скашкаха

mýdlov|ý, -á, -é сапунен; който се отнася към сапун: **~á pěna** сапунена пяна; **~ý prášek** сапун на прах; прах за пране; **~é vložky** гранулиран сапун

myk|at, -ám нескв. (со) влāча, разчëсвам (вълна)

mykensk|ý, -á, -é микенски: **~ý hrad** микенска крепост; **~é nápisy** микенски надписи; **~á kultura** археол. микенска култура

mykolog, -a м. миколог

mykolog|e, -e жс. микология

mýlit se, разг. mejlit se, -ím se нескв. (v čem, v kom; –) греша, заблуждавам се, мāmя се, лъжа се (по отношение на някого, на нещо): **~iš se, tak to nebylo** грешийш, не беше така; **ne~ím-li se, je tomu deset let** ако не сè лъжа, имам десет години

~í se, -ím нескв. (кого с kým) обърквам, смèsвам, замëням (някого с някого): **~í si ho s jeho bratrem** той/тя го бърка с брат му

mýlk|a, разг. mejlk|a, -u жс. грешка, недоразумение: **to je ~a** има грешка, това е недоразумение, това е грешка; **~a v osobě** припознаване в човек, сбъркване на човек; **není v tom nějaká ~a?** да няма някаква грешка?

mylně нар. погрешно: **~ se domnívat** погрешно смятам

mylnost, -i жс. погрешност, невярност: **~ názorů** погрешност на възгледи

myln|ý, -á, -é погрешен, неправилен, измамен: **~ý názor, údaj** погрешен възглед, невярна информация; **~é mínění** неправилно, погрешно мнение, **~á etymologie** език. неправилна, погрешна, невярна етимология

myokard, -u м. анат. миокард

myrh|a, -u жс. църк. миро: **vonná ~a** ароматно миро

myrt|a, -u жс. бот. мърта, мъртово дърво (Myrtus): **snítka ~u** мъртово клонче; **svatebčané s ~ou na klopě** сватбари с мърта на ревера

myrtov|ý, -á, -é мъртов; който се отнася към мърта: **nevěstin ~ý věneček** мъртово венче на бълка

mys, -u м. геогр. нòс: **~ Dobré naděje** нòс Добра надежда

mysl, -i жс. 1. ум, мисъл, мислене, интелект:

lidská ~ човешка мисъл, човешки ум; **sou-
středít ~ na něco** съсредоточа мисълта си вър-
ху ♦ **přítia** ~ имам
mám to, tane mi to na ~i имам го предвид; не
ми излиза от ума; сещам се; **být pomatené,
zatemněné ~i** не съм с всичкия си; не съм с
ума си; **pustíte to soužení z ~i** оставете тази
тревога, не мислете за нея; **sejde z očí, sejde z
~i** поговорка очи, който не се виждат, се
забравят **2.** възгледи, убеждения, идеи, мисли,
мнение: **sňatek syna mu byl proti ~i** бракът
на сина му не му беше по вкуса; **člověk
ušlechtilé ~i** човек с благородни убеждения;
jsem s tebou jedné ~i *книж.* ние с тебе сме
единодушни; аз мисля като теб; имам същите
убеждения **3.** настроение, мисъл, намерение:
bud'ťe dobré ~i бъдете бодри, бъдете опти-
мисти; **být osamělý a těžké ~i** самoten и
отчаян, нещастен, мрачен съм; **veselá ~ půl
zdraví** поговорка веселото настроение,
бодрият дух е половин здраве **4.** смелост,
бодрост, сила: **dodávat někomu ~i** поддър-
жам духа на някого; давам сили някому; **ne-
ztrácejte ~!** не падайте духом!

myslet *вж.* **myslit**

myslím *част.* май; като че ли: **tu práci, ~, ne-
dokončím** май няма да довърша тази работа;
je ~ doma като че ли е в къщи

myslitel, -е *м.* мислител: **originální ~** оригина-
лен мислител

myslitelk|a, -у *ж.* мислителка

myslitelský, -á, -é мислителски; който се от-
нася към мислител: **~ý typ** мислителски,
мисловен тип; **~á osobnost** мислителска,
мислеща личност

myslitelství, -í *ср.* мислителство; мисловна дей-
ност: **hluboké ~í** дълбока мисловна дейност

mysl|it, mysl|et, ~ím *несв.* **1.** мисля, разсъждавам:
umět ~et умѣя да мисля; **hospodářsky ~et**
мисля като икономист; **~it logicky** мисля
логично; **~et německy** мисля на немски език

♦ **ne~ím** *разг.* не разбирам
už mu to ne~í *разг.* вече няма бистър ум,
ясна мисъл; мисълта му се е уморила **2.** (*na
koho, co; o kom, čem*) мисля (за някого, не-
що): **~í na své děti** той/тя мисли за децата си;
~et na práci мисля за работа; **~í jen na nové
šaty** той/тя мисли само за нови дрехи; **ne~í si
o něm nic zlého** той/тя не мисли нищо лошо
за него; **~í jen na sebe** той/тя мисли само за
себе си **3.** (*koho, co čím*) имам предвид
(някого, нещо): **koho tím ~íte?** когò имате
предвид? **co tím ~íte?** каквò искате да кажете с
това? **3. и** **mysl|it si** смятам, мисля; въоб-

разявам си: **~í si o tom své** има си своє мнѣние
по този въпрос; **~et to vážně** казвам го, говоря
го сериозно; **~ím, že by to šlo** мисля, смятам,
че това е възможно; **nepůjde to tak, jak sis
~el** няма да стане така, както (си) мислеше; **co
si o něm ~íš?** каквò смяташ за него? **moc (si)
o sobě ~í** много си въобразява (за себе си); **~í
si (o mně), co chceš** мисли (за мѣн) каквòто
искаш; **~í (si), že je chytrý** въобразява си, че е
умен **5.** (*na koho, co*) замислям, планирам,
мисля, обмислям (*нещо*); стремя се (*към
някого, към нещо*): **~í na urovnání sporu**
обмисля разрешаване на спор; **~í na stavbu
chaty** мисли да строи вила; замисля строеж
на вила; **s tímto úkolem ~íme na vás** с тази
задача мислим да натоварим вас; **~í to s ním
dobře, upřímně, vážně, doopravdy** има
добри, искрени, сериозни, истински на-
мерения по отношение на него; **~í vysoko** стре-
мий се нависòко; цели се надалече; **~í si na
jeho sestru** (мисли да) ухажда сестра му
mysliv|ec, -ce *м.* **1.** ловец: **náruživý ~ec** страстен
ловец **2.** лесничей **3.** *воен.* стрелец: **horší ~ci**
планински стрелци; **císařský ~ec** импера-
торски стрелец

myslivn|a, -у *ж.* лесничейство: **dřevěná ~a u
lesa** дървена сграда на лесничейство край гора
myslivost, -i *ж.* **1.** ловджийство; ловно дело;
лов: **zákon o ~i** закон за лова **2.** ловно сто-
панство: **zkoušky z ~i** изпити по лов, ловно
стопанство

mysliv|ý, -á, -é мислещ, замислен; който умѣе и
обича да размишлява; задълбочен: **~ý čtenář**
мислещ читател; **~é oči** замислени очи

mysticism|us, mysticism|us [-tysiz-], -u *м.* ми-
стицизъм, мистика: **křesťanský ~us** хри-
стианска мистика; **sklon k ~u** склòнность към
мистицизъм

mystick|ý [-ty-], -á, -é **1.** мистичен: **~á víra** ми-
стична вяра **2.** тайнствен, загадъчен, мисти-
чен: **~á hrůza** мистичен, тайнствен ужас; **~é
pološero** мистичен полумрак

mystifikace [-ty-], -e *ж.* мистификация: **pro-
hlásit zprávu za (pouhou) ~i** провъзглася
съобщение за чиста мистификация; **literární
~e** литературна мистификация

mystifikátor [-ty-], -a *м.* мистификатор: **cynický
~** циничен мистификатор

mystifik|ovat [-ty-], -uji/*разг.* -uju *несв.* *и св.*
(*koho, co*) мистифицирам (*някого, нещо*); ма-
мя, заблуждавам умислено (*някого, нещо*)

mystik|a [-ty-], -ky *ж.* **1.** мистика: **náboženská
~ka** религиозна мистика; **sklon k ~ce** склòн-
ност към мистика **2.** мистичност, мистика,

мысль; хръмна му 3. основна идея: ~а **filmu, románu** основна идея на филм, роман; **veselohra bez ~y** комедия без основна идея

myšlenkov[ý, -á, -é] 1. мисловен; който се отнася към мисъл: ~ý **pochod** мисловен процес, ход на мисли; ~á **činnost** мисловна дейност

2. иден: ~á **problematika** идейна проблематика; ~ý **směr** идейно направление; ~é **hnutí** идейно движение

myš[ovný, -á, -é] *комп.* който се отнася до компютърна мишка

mýt, myji/разг. myju *несв. (koho, co)* мия (някого, нещо): ~ **nádobí** мия кухненски съдове; ~ **se do půl těla** мия се до кръста; ~ **si ruce** а) мия си ръцете б) *прен.* умивам си ръцете

myšlenkový *идейно*

myth[ologický, -á, -é] *мифичен*: ~é **postavy, příběhy** мифични образи, случки

mýtn[a, -y] *ж.* сечище, поляна: **malá ~a uprostřed lesa** малка поляна сред горá; **dostat se z houští na ~u** изляза от гъсталáка на поляна

mýtit, -ím *несв. (co)* 1. изсичам, премахвам (*гора*); изкоренявам (*гора*): ~it **pralesy** изсичам джунгли, дѣвствени горí 2. *прен.* изкоренявам, премахвам (*нещо*): ~it **všechno záporné** изкоренявам всичко отрицателно 3. създавам, образувам чрез изсичане (*нещо*); просичам (*нещо*): ~it **cestu** просичам път

mytiz[ovat, mytologiz]ovat, -uji/разг. -uju *несв. книж. (-; co)* митологизирам (-; *нещо*): ~ovat **v umění** митологизирам в изкуството; ~ovat **příběh** митологизирам случка, сюжет

mýt[lo, -a] *ср. истор.* 1. мйтó: **ukládat, vybírat, platit ~o** налáгам, събíрам, плащам мйтó 2. мйтница: **měl trafik[u až u ~a]** имаше магазинче за тютюн чак до мйтницата

mytologick[ý, -á, -é] митологичен, който се отнася до митология: ~é **postavy** митологични образи; ~é **studium** изучаване на митология

mytologie, -e *ж.* 1. митология; система от митове: **hrdinové řecké ~e** герои на гръцката митология 2. митология (*наука*): **srovnávací ~e** сравнителна митология

mýt[us, -u] *м.* 1. мйт: **řecký ~us o Prométheovi** гръцкият мйт за Прометей; **pohanské ~y** езически митове 2. *прен. експр.* мйт, измислица: **germánský ~us čisté krve** германски мйт за чистата раса 3. мит, идол: ~us **peněz** идол на парите

mýval, -a *м.* в съчет. **medvídek mýval** *зоол.* миеща мечка, енот (*Procyon*)

mzd|a, -y *жс.* заплата, възнаграждение; **brát ~u** вземам заплата; **denní ~a** надница; **úkolová ~a** възнаграждение, заплащане на парче, на акорд; **nízká ~a** малка, ниска заплата; **vyplácet ~u** изплащам заплата; **daň ze ~y** данък върху заплата; данък общ доход; **zvýšení mezd** повишение на заплати

mzdov|ý, -á, -é който се отнася към заплата, възнаграждение; **~é podmínky** условия за заплащане; **~ý systém** система на възнаграждение; **~ý katalog** щатни таблици; **~á politika** политика за заплащане на труда; **~ý fond** фонд работна заплата; **~ý zákon** закон за работната заплата

mžik, -u *м.* 1. мигване, трепване: **jedním ~em oka ho poznal** от пръв поглед го позна; **ani ~em oka to neprozradil** той не се издаде, дори не му трепна окото; **~ světle** трепване, мигване на светлина 2. момент, секунда, миг: **udělat něco v ~u** направя нещо за миг; **v ~u se vrátil** върна се за миг; **váhání trvalo jen ~** *книж.* колебанието трая само миг; **na ~ někoho spatřit** зърна някого за миг

mžik|at, -ám *несв.* 1. мигам: **oko ~á** окото мига; **víčka ~ají** клепачите мигат; **sedí tiše a klidně, ani ne~á** седи тихо и спокойно, дори не мига 2. мъждукам, проблясвам, примигвам, блещукам: **lampa, oheň ~á** лампа, огън мъждука **maják ~á** фар проблясва, мига; **hvězdy ~ají** звезди проблясват, блещукат, примигват; **~alo mu před očima** *безл.* притъмняваше му пред очите; свитки му изскачаха

mžikav|ý, -á, -é мигащ; който често мига; премигащ, мъждукащ: **~é oči** примигващи очи; **~é světlo** трепкаща, мъждукаща светлина

mžikem *нар.* 1. моментално, мигновено: **~ byl**

zpátky той моментално се върна; **~ se ustrojil** облека се за миг 2. набързо, повърхностно, пътем: **jen si ~ něčeho všimnout** пътем забележа нещо

mžik|nout, -nu *св.* мигна, трепна, смигна: **~nout očima** мигна (с очи); **nikdo ani ne~l** никой дори не трепна; **~l na něj, aby odešel** той му смигна да си върви; **lampa ~la** лампата примигна; **v hlavě mu ~la myšlenka** мисъл блесна в главата му

mžít I *обикн. безл. mží* *несв.* ръмъ, роси: **studeně mží** ръмъ студен дъжд; **dalo se do mžení** заръмъ, започна да ръмъ

mžít (se) II, обикн. третол. mží (se) *несв.* примигва, трепти, притъмнява: **nahoře se mžily hvězdy** горе примигваха звезди; **mně se mží před očima** притъмнява ми; **oči se mžily slzami** очите се замъгляха от сълзи

mžít|ka, -ky *жс., обикн. мн. mžit|ky, -ek* свитки, кръгове, искри: **dělaly se mu ~ky před očima** свитки, искри му изскачаха от очите; **před očima mu skákaly černé ~ky** черни кръгове скачаха пред очите му

mžour|at, mhour|at, -ám *несв.* 1. мижам; присвивам очи; жумям: **~at očima na slunci** присвивам очи срещу слънцето; **~al, jakoby dřímал** мижеше, като че ли дремеше; **potměšile po něm ~al** той лукаво присвиваше очи насреща му 2. жумям, трепкам, мъждукам: **~ající světla pouličních svítilen** жумяща, мъждукаща светлина на улични лампи; **osvětlená okénka ~ají do tmy** осветени прозорци мъждукат в тъмнината

mžourav|ý, mhourav|ý, -á, -é 1. жумящ, мижаш, мигащ, мижав: **~é oči** жумящи, мигащи очи; **~ý pohled** мигащ, мижав поглед 2. мъждукащ, жумящ, мижав: **~á světélka** мъждукащи, мижави светлинки

N, Ň

n, N 1. *чешият съгласен звук [n] и буквата n, която го обозначава* 2. *[en] и en* *нескл. ср. название на чешият съгласен звук [n] и буквата n* 3. **N** *от N.N. nomen nescio* хикс йгрек 4. **n.** *сърк. от (a) následující* и следващите, и други (*сърк.* и др.), и така нататък (*сърк.* и т.н.) 5. *мат.* **n** числото **n**

ň, Ň 1. *чешият съгласен звук [ň] и буквата Ň, която го обозначава* 2. *[ň] и eň* *нескл. ср. название на съгласния звук [ň] и на буквата Ň*

na I *междум.* **nate** *мн.* **на, на ти, на ви, ето, ето ти, ето ви** (*при предлагане или подаване на нещо*): **na, jez!** **на яж!** **na, tu máš** **на, вземй;** **na knihu** **ето ти книгата;** **nate vodu** **ето ви вода(та)**

na II *предлог* 1. *с вин. след гл. за насочено движение a)* **на, върху:** **položit knihu na stůl** **слóжа книгата на масата, върху масата;** **nastavit židle na sebe** **наредя столóве един върху друг;** **sednout si na židli** **сeдна на стол;**